

ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

สารนิพนธ์
ของ
อาทิตยา พิเศษรุพันธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ตุลาคม 2548

ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

บทคัดย่อ
ของ
อาทิชา พิเชษฐพันธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ตุลาคม 2548

อาทิตยา พิเศษฐพันธ์. (2548). *ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. สารนิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์

การวิจัยเรื่อง *ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่* ครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้ 1. เพื่อทำการสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ของกลุ่มประชากร 3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชน 4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 2 ชั้น ได้แก่ แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวจำนวน 13 แห่ง และ งานเทศกาลประเพณี 3 งาน ดังนี้ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย วัดพระธาตุดอยสุเทพ พระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศ หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง น้ำตกห้วยแก้ว อนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย สวนสัตว์เชียงใหม่ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดเจดีย์หลวง วัดบุพพาราม วัดเจ็ดยอด พิพิธภัณฑ์สถานเชียงใหม่ วัดอุโมงค์ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ

2. การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างประชากรมีอายุระหว่าง 21-30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท ภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับสูง

3. การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีค่าเฉลี่ยสูง ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านการบริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านการเข้าถึง และด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวพบว่าประชาชนต้องการให้ปรับปรุงเรื่องการบริการ ความสะอาด และพัฒนาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดในระดับสูง

PUBLIC OPINION FOR SUSTAINABLE ECOTOURISM DEVELOPMENT IN AMPHOE
MUANG CHIANGMAI, CHIANGMAI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
ARTICHA PISHETTAPUN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Science
Degree in Planning and Management of Ecotourism
at Srinakharinwirot University

October 2005

Articha Pishettapun. (2005). *Public Opinion for Sustainable Ecotourism Development in Amphoe Muang Chiangmai, Chiangmai Province*. Master's Project, M.Sc. (Planning and Management of Ecotourism). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. Project Advisor: Dr. Somsak Ketukeanchan.

The research titled, Public Opinion for Sustainable Ecotourism Development in Amphoe Muang Chiang, has the following aims: 1. Study resources audit in Amphoe Muang, Chiangmai Province. 2. Analyze factors of personal data. 3. Study the opinion of the local people. 4. Study the problems and make recommendations for them.

Data analysis was carried out by using a resources audit form and a questionnaire. The results are showed below.

1. The resources audit complied of 13 attractions and 3 festivals found in Chiangmai Province. The 13 attractions were Doi Suthep National Park, Wat Phrathat Doi Suthep, Phu-ping Palace, Mong Hilltribe Village, Huaykaew Waterfall, Siwichai Monument, Chiangmai Zoo, Wat Phasing, Wat Chedi Luang, Wat Bupparam, Wat Ched Yot, Chiangmai Gallery Center, Wat U-mong, and the 3 festivals were the Songkran festival, Loykrathong festival, and Flower festival.

2. The Personal Data analysis was created using local people from Amphoe Muang, Chiangmai Province. The analysis recipients were from 21-30 years of age, had a bachelor degree's education, earned approximately 10,000 bahts per month, and possessed a high knowledge of ecotourism.

3. The result of public opinion was high concerning ecotourism tourism development.

4. Important recommendations for the problems of tourism were related to the service and development of the environment around the attraction, particularly, improved cleaning practices.

ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

สารนิพนธ์
ของ
อาทิตยา พิเศษฐพันธ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ตุลาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
อย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ของ อาทิตยา พิเชษฐพันธ์ ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
วางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

..... กรรมการสอบสาร
นิพนธ์
(ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์)

..... กรรมการสอบสาร
นิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ทรรศเนียา ศักดิ์ดี)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่.....เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ สุภาพร สุกสีเหลือง ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ทรรศนียา ศักดิ์ดี กรรมการสอบสารนิพนธ์ ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยในชุมชนและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่จะช่วยให้การทำงานในด้านการพัฒนา เป็นไปอย่างมีคุณค่ามากขึ้น และท่านทั้งสามยังเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ธเนศ ต่วนชะเอม นายกสมาคมนักวิจัย (ในความอุปถัมภ์ของสภาวิจัยแห่งชาติ) และอาจารย์ปัญญา วีระวิทย์เลิศ ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ให้ความรู้และสละเวลาอันมีค่าในการช่วยตรวจแบบสอบถาม แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตามหลักสูตรการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษาระดับปริญญาโทของผู้วิจัยนั้นมิได้สิ้นสุดลงเพียงการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลงได้ หากผู้วิจัยได้ซึมซับเอากระบวนการเรียนรู้ที่ถูกจุดประกายขึ้นในระยะเวลา 2 ปี ให้กลายเป็นการเรียนรู้ที่ต้องสืบเนื่องต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด และจะต้องนำเอาความรู้นั้นไปยังประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นต่อ ๆ ไปอีกด้วยจึงจะสมตามเจตนารมณ์ของการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์

ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายอำเภอเมืองเชียงใหม่, นายกองค้การบริหารส่วนตำบล พระสิงห์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลช้างคลาน, พ่อ แม่ พี่ น้อง เพื่อน ๆ รวมทั้งประชาชนชาวเชียงใหม่ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำครั้งนี้ และทุกคนที่ให้ทั้งกำลังกายและกำลังใจที่ดีเยี่ยมตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

อาทิตยา พิเชษฐพันธ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมุติฐานในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดของการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีส่วนร่วม.....	9
แนวคิดและความหมายของความคิดเห็น.....	11
สภาพพื้นที่ที่ศึกษา.....	13
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
3 วิธีดำเนินการวิจัย	18
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	19
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	21
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	24
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	27
ผลการสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (Resource Audit).....	28
ผลการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความต้องการของประชาชน.....	62
ความคิดเห็นของประชาชนใน อ.เมือง เชียงใหม่ ที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน.....	72
ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะ.....	80
การทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ของประชากรกับ ความต้องการให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนใน อ.เมือง เชียงใหม่.....	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน.....	88
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	89
อภิปรายผล.....	95
ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.....	102
ภาคผนวก ข.....	117
ภาคผนวก ค.....	141
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	150

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในอดีตนับตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางที่มีจุดประสงค์ที่คล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการเมือง การสงคราม เพื่อธุรกิจ หรือเพื่อพักผ่อนหย่อนใจก็ตาม การเดินทางส่วนใหญ่เน้นมุ่งแต่หาความสุขความพอใจจากธรรมชาติโดยไม่สนใจผลเสียที่จะตามมาซึ่งนำมาสู่ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต่อวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น

อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวยังคงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย การท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ ก่อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยว ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นให้มีรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์เศรษฐกิจภายในประเทศและของโลกในขณะนั้น เช่น ในปี 2546 เกิดปัญหาโรคซาร์และสงครามอิรัก ทำให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ส่วนในปี 2547 ขณะที่การท่องเที่ยวในประเทศไทยกำลังขยายตัวได้ดี ก็ต้องมาสะดุดกับปัญหาสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ ปัญหาเรื่องโรคไข้หวัดนก และปัญหากรณีพิพัตติภัยสึนามิ เป็นต้น

ปัจจุบันประชาชนได้รับความเดือดร้อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในท้องถิ่น ประกอบกับการวางแผนพัฒนาประเทศไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ อีกทั้งผลกระทบอันเกิดจากการท่องเที่ยว และจากปัญหาทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้ต้องศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นมาใหม่จากเดิมที่นักท่องเที่ยวเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มที่โดยไม่คำนึงถึงผลเสียและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงและถูกทำลายไปมากขึ้นเรื่อยๆ จึงเริ่มเล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงเกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนขึ้น

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือที่มีศักยภาพสูงในการรองรับการท่องเที่ยว โดยมีสภาพภูมิประเทศทางธรรมชาติที่สวยงาม มีศิลปวัฒนธรรมล้านนารวมถึงประเพณีที่โดดเด่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่าต่างๆ ตลอดจนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย เช่น การเดินป่า ขี่ช้าง ล่องแพ เทียนน้ำตก เป็นต้น การเดินทางจากกรุงเทพฯ เข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่ก็สามารถทำได้โดยสะดวกไม่ว่าจะเป็นทางรถยนต์ ทางรถไฟ หรือทางเครื่องบิน นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นที่พักซึ่งมีทั้งโรงแรม เกสต์เฮาส์ รีสอร์ท หรือจะเป็นบ้านพักแบบโฮมสเตย์ ให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้อย่างหลากหลาย

ความพร้อมด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม รวมทั้งมีระบบสาธารณูปโภคที่ดีเหล่านี้ หากมองจากทรัพยากรท่องเที่ยวแล้วอาจจะดูว่ามีการท่องเที่ยวที่ดี แต่จริงๆ แล้วเมื่อมีนักท่องเที่ยวมามากทำให้เกิดปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมประกอบกับการบริหารจัดการของความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ ปัญหาการจราจรติดขัด การขนส่งมีไม่เพียงพอ ปัญหาขยะเพิ่มขึ้นมากขึ้น อีกทั้งการศึกษาวิจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ยังมีน้อยมาก

จากปัญหาที่กล่าวมาแล้วทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ จากข้อมูลในด้านการท่องเที่ยว โดยทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และทำการสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว รวมทั้งความคิดเห็นของประชาชน เพื่อนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรทางธรรมชาติ วัฒนธรรม เทศกาลและประเพณี กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริการด้านการท่องเที่ยว ของอำเภอเมือง เชียงใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอเมือง เชียงใหม่ ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง เชียงใหม่ ให้ดียิ่งขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการกระทำตามจุดมุ่งหมายมาวิเคราะห์และสรุปผลแล้ว สิ่งที่ได้จากการวิจัยมีดังนี้

1. ทราบจำนวนแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง เชียงใหม่
2. ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
3. ทราบถึงความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในอำเภอเมือง เชียงใหม่

4. ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง เชียงใหม่ ให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

ขอบเขตทางด้านประชากร

คือประชากรที่อาศัยในอำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยเฉพาะตำบลช้างคลาน ตำบลพระสิงห์ และตำบลสุเทพ ได้แก่ ประชาชน ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา กลุ่มชาวบ้าน

ขอบเขตทางด้านพื้นที่

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทำการศึกษาเฉพาะพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยเลือกทำการศึกษาเฉพาะ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลช้างคลาน ตำบลพระสิงห์ และตำบลสุเทพ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีศักยภาพโดยมีรายละเอียดดังนี้

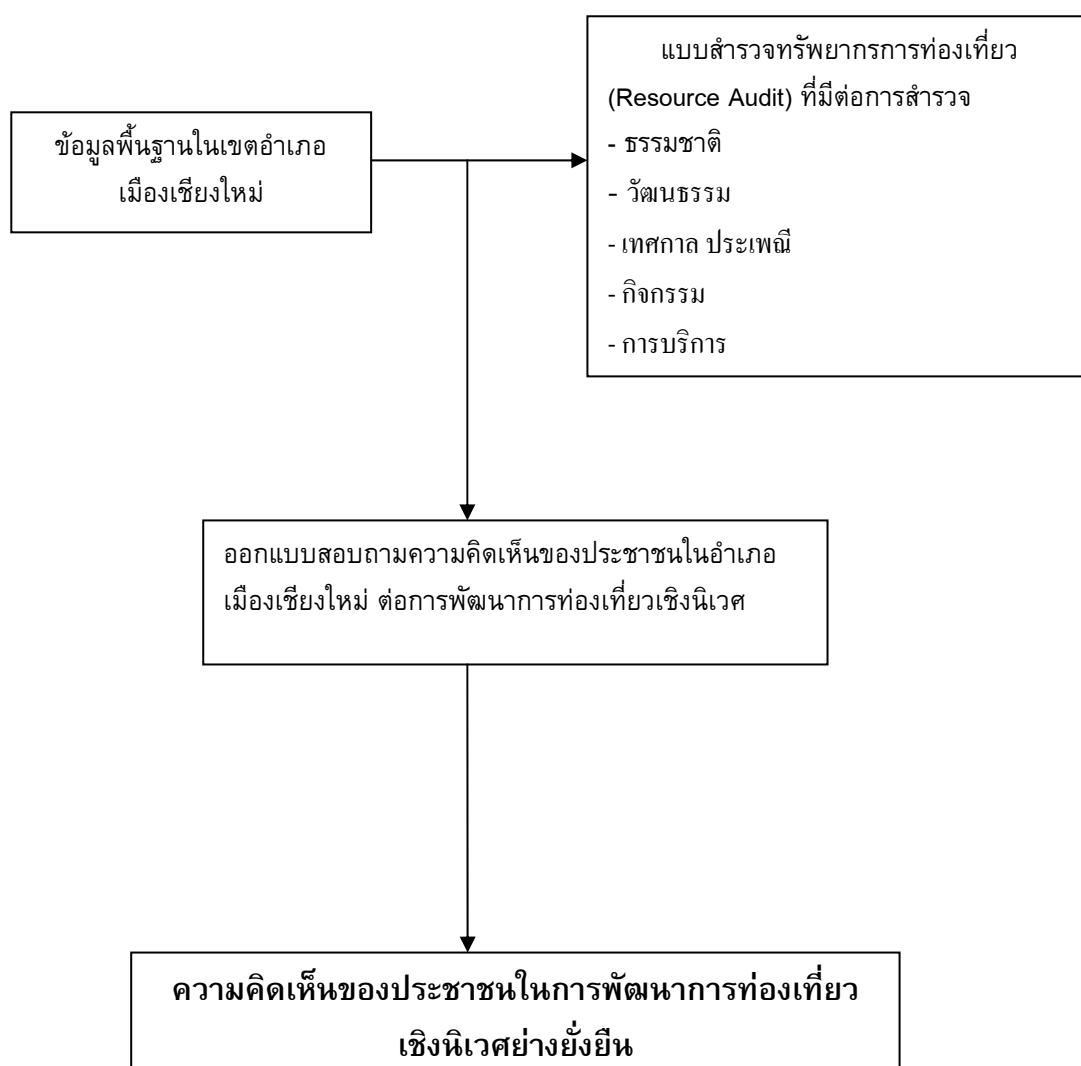
ตำบลช้างคลาน ได้แก่ วัดชัยมงคล วัดช่างฆ้อง วัดบุพพาราม วัดพันตอง วัดลอยเคราะห์ วัดหัวฝาย และไนท์บาซาร์

ตำบลพระสิงห์ ได้แก่ วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร วัดพระสิงห์

ตำบลสุเทพ ได้แก่ วัดพระธาตุดอยสุเทพ พระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศน์, อนุสาวรีย์ครูบาตรีวิชัย น้ำตกห้วยแก้ว บ้านม้ง ดอยปุย สวนพุทธธรรมวัดอุโมงค์ สวนสัตว์ เชียงใหม่ และท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าทางทฤษฎีและแนวคิด รวมทั้งการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยและการพัฒนาเรื่องนี้มีศัพท์ที่เห็นสมควรนำมาให้คำจำกัดความเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งมีดังต่อไปนี้

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง กิจกรรมการเดินทางและไปพักผ่อนของบุคคลใด ๆ ณ สถานที่ที่ไม่ได้อยู่อาศัย หรือทำงานเป็นประจำ หรือเป็นสถานที่คุ้นเคย เพื่อวัตถุประสงค์สำหรับพักผ่อน ธุรกิจ หรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ โดยระยะเวลาที่ไปเยือนนั้น ต้องไม่เป็นเวลาต่อเนื่องเกิน 3 เดือน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวโดยเน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ ตลอดจนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนเพื่อประโยชน์ทั้งปัจจุบัน และอนาคต

ประชาชน (Public) หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลช้างคลาน ตำบลพระสิงห์ และตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่

ความคิดเห็น (Opinion) หมายถึง ทศนคติของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดเชียงใหม่

ศักยภาพ (Potential) หมายถึง ความพร้อมของสถานที่ ในที่นี้ประกอบด้วยป้ายบอกทางเข้าถึง ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ห้องสุขา ร้านอาหารเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก และภูมิทัศน์ในด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในจังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนที่แตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้ ได้แก่ สถานที่ การบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และการเข้าถึง

2. ประชาชน (ที่มีปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนา) มีผลต่อความต้องการให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ที่แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิด แผนงาน รวมทั้งวิธีการในการดำเนินงานวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดของการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดและความหมายของความคิดเห็น
4. สภาพพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดของการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของหลาย ๆ ประเทศและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยการพัฒนาและสร้างความสำคัญให้กับเศรษฐกิจได้รวดเร็วกว่าอุตสาหกรรมอื่น อันเป็นผลจากความก้าวหน้าทางวิทยาการเทคโนโลยีด้านการคมนาคมและโทรคมนาคม ซึ่งรวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ความสะดวกและรวดเร็วในการเดินทาง นอกจากนี้สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวมีทิศทางขยายตัวมากขึ้น ก่อให้เกิดรายได้แก่ประเทศชาติได้อย่างมหาศาล เพราะไม่เพียงแต่นักท่องเที่ยวภายในประเทศเท่านั้น แต่รวมถึงนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งจะนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นค่าที่พัก ค่าอาหาร ซื้อสินค้าที่ระลึก ใช้บริการต่าง ๆ มากมาย ซึ่งเป็นผลให้เศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศโดยรวมมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามเมื่อมนุษย์มีการเดินทางจากที่หนึ่งที่เป็นที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งทีถือว่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ แม้ว่าจะไม่ใช่สิ่งจำเป็นพื้นฐานหรือปัจจัยสี่ของมนุษย์ ย่อมก่อให้เกิดพฤติกรรมความรู้สึกต่าง ๆ ระหว่างการเดินทางที่สำคัญ ก่อให้เกิดความเข้าใจต่อเพื่อนมนุษย์ที่มาจากต่างถิ่นต่างภาษา นอกจากนั้นการเดินทางท่องเที่ยวไปในถิ่นที่ไม่เคยรู้จักไม่เคยเห็น ความประทับใจ ในสิ่งต่าง ๆ จะสะท้อนให้เกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรและมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นกิจกรรมนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่ง หมายถึงที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม มีผู้เสนอแนวคิดการท่องเที่ยว ดังนี้

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World tourism organization หรือ WTO: 1997) แห่งองค์การสหประชาชาติ ได้กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวว่า การเดินทางใด ๆ ก็ตามที่เป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการดังต่อไปนี้

- (1) การเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยเป็นประจำไปยังสถานที่อื่น ๆ เป็นการชั่วคราว
- (2) การเดินทางนั้นมีผู้เดินทาง เดินทางด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ
- (3) การเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เดินทางเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

เสรี วังสีไพจิตร (2534 : 12) ได้กล่าวไว้ว่า “การท่องเที่ยว” (Tourism) หมายถึงผลรวมของปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ หรือจากการกระทำต่อกันและกันของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ รัฐบาล และชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้านในกระบวนการดึงดูดใจ และต้อนรับขับสู้นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนอื่น ๆ

แมคอินทอชและโกลด์เนอร์ (Mc Intosh and Goeldner, 1986 : 4) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ (การกระทำ ซึ่งกันและกัน) ของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจ รัฐบาลผู้เป็นเจ้าของบ้านและชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้าน เป็นกระบวนการดึงดูดใจและต้อนรับขับสู้นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนอื่น ๆ

จากคำนิยามดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า “การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยตามปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อทำการศึกษาและพักผ่อนหย่อนใจหรือก่อให้เกิดการกระทำร่วมกันของมนุษย์ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม ทั้งนี้การท่องเที่ยวยังนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนของประเทศ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ข่าวสารของสถานที่ที่น่าสนใจภายในประเทศให้กับชาวต่างชาติได้เข้าใจถึงวัฒนธรรม ประเพณี และนอกเหนือจากนั้นทำให้ผู้เดินทางท่องเที่ยวได้พักผ่อน มีประสบการณ์ และสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์

1.2 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540: 2/51) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

บัคเลย์ (Buckley, 1993) ได้ให้คำจำกัดความลักษณะเฉพาะที่สอดคล้องกับประสบการณ์ในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) 8 ข้อดังต่อไปนี้ (1) จะต้องสอดคล้องกับหลักกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก (a positive environmental ethic) และได้รับความสนับสนุน (2) ไม่ทำลายทรัพยากร ความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและบูรณภาพของแหล่งท่องเที่ยวต้องไม่ถูกกัดกร่อน (3) ใส่ใจคุณค่าภายในตามธรรมชาติมากกว่าสิ่งแปลกปลอมภายนอก (4) เป็นศูนย์กลางแห่งชีวิตในเชิงปรัชญามากกว่าศูนย์กลางแห่งมนุษย์ นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourist) จะยอมรับธรรมชาติตามสภาวะของมันมากกว่าการปรับเปลี่ยนสภาวะแวดล้อมอย่างมากมาย เพื่อความสะดวกสบายส่วนตัว (5) ต้องมีผลดีต่อทรัพยากรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต้องได้รับประโยชน์สูงสุดจากกิจกรรมแม้ว่าจะมีผลพลอยได้อยู่บ่อย ๆ จากผลประโยชน์ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง หรือวิทยาศาสตร์ (6) เป็นประสบการณ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (7) มีความคาดหวังความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยวัดจากการรู้คุณค่าและการศึกษาไม่ใช่จากการเสาะหาสิ่งเร้าใจหรือการบรรลุผลทางกายภาพองค์ประกอบอย่างหลังเหล่านี้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวผจญภัย (adventure tourism) ซึ่งเป็นอีกแขนงหนึ่งของการท่องเที่ยวสภาพแวดล้อม (ป่า) ธรรมชาติ (natural environment-wildland-tourism) (8) ทั้งผู้นำทางและผู้ติดตามการท่องเที่ยว จะเตรียมตัวอย่างมากสำหรับประสบการณ์ที่จะได้รับ โดยเพิ่มมิติการรับรู้ (ข้อมูลเชิงข่าวสาร) และการเข้าถึง (ทางอารมณ์)

เซบาลอส-ลาสคูเรน (Ceballos-Lascurain 1996) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยไม่ไปทำลายธรรมชาติ รวมถึงการคงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคมของคนในท้องถิ่นทั้งที่มีอยู่เดิมและปัจจุบัน

จากความหมายทั้งหมดที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงเน้น

การอนุรักษ์ทรัพยากรให้คงไว้นานที่สุด ครอบคลุมทรัพยากรทุกประเภท ได้แก่ ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของมนุษย์ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่พัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการมีส่วนร่วม

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืนคือการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้คนในท้องถิ่นได้เกิดความรู้ เกิดปัญญา และเกิดความเข้าใจในความเป็นชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือเมื่อคนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจ ก็สามารถคิดได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ดังนั้นการพัฒนาใดๆ ก็จะเป็นไปโดยง่าย โดยเมื่อคนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในภูมิหลังของท้องถิ่นแล้วก็จะก่อให้เกิดการเห็นคุณค่ารู้สึกหวงแหน เกิดการอนุรักษ์ในวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นซึ่งถือเป็นสมบัติอันล้ำค่าที่จะสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาสัมผัสและเก็บเกี่ยวประสบการณ์ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้แก่คนในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้นเมื่อคนในท้องถิ่นมีความรู้ที่ดีขึ้นก็จะเพิ่มความระมัดระวังในการใช้ทรัพยากรการพัฒนาที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นการบูรณาการการพัฒนาที่ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและท้องถิ่นได้โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างชาญฉลาด และมีประสิทธิภาพ

แนวคิดการมีส่วนร่วม

มาไซร์ (Mazire : 1987 อ้างถึงในอัจฉรา โพธิยานนท์ 2539 : 104) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบของการวิจัยที่ประกอบด้วยกระบวนการการค้นคว้าทางสังคม การให้การศึกษา และการกระทำ เพื่อจะให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมได้มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ทางสังคม ซึ่งกระบวนการทั้งสามส่วนของการสร้างความรู้นี้ เป็นแนวทางที่จะเปลี่ยนสภาพของบุคคลและสังคมอย่างมีระบบ โดยที่การมีส่วนร่วมมุ่งเน้นการพัฒนาความสำนึกอย่างมีวิจาร์ณญาณของชาวบ้านในอันที่จะปรับปรุงสภาวะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของเขา ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานและความสัมพันธ์ในสังคมด้วย

สมอาจ วงษ์ชมทอง (2536 : 11) มีแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่าเป็นการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการแสวงหาข้อมูลอย่างเป็นระบบ และได้รับการยกย่องว่าเป็นนักวิจัยเป็นผู้จุดประกายไฟให้เกิดกระบวนการต่างๆขึ้น ผลที่เกิดขึ้นจะได้กับชุมชน และสรุปองค์ประกอบของกระบวนการการมีส่วนร่วม ไว้ได้แก่ มีผู้กระตุนคือนักวิจัย มีกลุ่มชุมชนเป็นผู้ร่วมวิจัย มีกิจกรรมที่ดำเนินในชุมชนนั้นๆ มีการรวมกลุ่มทำงาน ซึ่งเป็นตรรกะนี้พัฒนาคน/หน่วยงาน มีการแสวงหาข้อเท็จจริง ที่เรียกว่า Investigative Research มีกิจกรรมสำหรับแก้ปัญหาที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องในชุมชนนั้น

สรุปได้ว่าแนวความคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือประชาชนหมายถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติต่าง ๆ อันเป็นสาธารณประโยชน์นำไปสู่การพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรตามธรรมชาติซึ่งเป็นสมบัติร่วมกันของมนุษยชาติ

แนวความคิดพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานการอนุรักษ์ เป็นจุดกำเนิดที่ช่วยส่งเสริมให้ระบบของสิ่งแวดล้อมดีขึ้น เป็นการเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจ และความสามารถในการอยู่รอดของชุมชนซึ่งต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า “ระบบนิเวศที่สมบูรณ์จะไม่สามารถคงอยู่ได้ถ้าปราศจากกำลังความร่วมมือของชุมชน และความเข้มแข็งของเศรษฐกิจของท้องถิ่น”

ยศ สันตสมบัติ;และคณะ (2544 : 205) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบของการสร้างโอกาสให้กับชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งเพื่อความยั่งยืนของชุมชน ของธรรมชาติแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยมีตัวชี้วัด (Indicators) เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนอยู่ 4 ตัวด้วยกัน ได้แก่

ความสมบูรณ์ของธรรมชาติแวดล้อม

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสร้างความตระหนักและกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร และทำให้สภาพแวดล้อมธรรมชาติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นกว่าเดิม

การกระจายรายได้

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เพียงแต่เป็นการสร้างรายได้และอาชีพเสริมให้กับชุมชนเท่านั้น แต่ยังต้องสร้างความเป็นธรรมในด้านการกระจายรายได้ให้ทั่วถึงเพื่อให้สมาชิกของชุมชนทุกคนได้รับอานิสงค์จากการท่องเที่ยว

โครงการพัฒนาชุมชน

การจัดตั้งกองทุนของหมู่บ้านนำไปสู่การประชุมปรึกษาหารือ เพื่อนำเอาเงินรายได้จากกองทุนชุมชนมาใช้เพื่อดำเนินโครงการพัฒนา เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนเรียนดีในหมู่บ้าน เป็นต้น ในปัจจุบัน โครงการพัฒนาชุมชนยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นทางการ

กระบวนการเรียนรู้

ในหมู่บ้านทุกแห่ง การทำงานของคณะกรรมการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้สร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เชิงเทคนิค เช่น การบริหารจัดการบัญชี การฝึกอบรมภาษา การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อธุรกิจชุมชน ไปจนถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับจารีตประเพณีเดิม การจัดการความขัดแย้ง และการฝึกอบรมผู้นำชุมชนรุ่นใหม่ เพื่อให้เข้ามารับหน้าที่การบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

จากตัวชี้วัดการพัฒนาทั้ง 4 ตัวแสดงให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สูงอย่างยิ่งสำหรับใช้เป็นกรอบในการสร้างโอกาสเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. แนวคิดและความหมายของความคิดเห็น

การสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษารูสึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งแต่ละคนจะแสดงความเชื่อ ความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูดหรือการเขียน ในการสำรวจทางความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือการเปลี่ยนแปลงระบบงานรวมทั้งการฝึกหัดการทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปตามความพึงพอใจของผู้ร่วมงาน จากการศึกษาถึงความเห็นต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีแบบวิจัยตลาด โดยมีการร่างแบบสอบถามไปสัมภาษณ์หรือการซักถามกลุ่มประชากรเป้าหมาย แล้วจึงนำผลมาศึกษาวิเคราะห์และเก็บรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ดังที่ เบสท์, Best (1970 : 177) ได้เสนอแนะว่า วิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความเห็นก็คือ การแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพื่อจะเป็นการแสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และสามารถจะปฏิบัติตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้ หรือจะใช้ในการวางนโยบายต่าง ๆ ก็ตามเมื่อความคิดเห็นที่วัดออกมาได้สามารถจะทำให้ผู้บริหารพิจารณาการดำเนินนโยบายหรืออาจยกเลิกนโยบายไปในที่สุด จากแนวคิดดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การแสดงความคิดเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น สามารถที่จะช่วยให้ผู้แสดงความคิดเห็นและผู้รับความคิดเห็นตอบสนองความต้องการของแต่ละฝ่ายได้

จากแนวคิดดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกหรือการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งของหรือสถานการณ์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เป็นความเชื่อถือที่ขึ้นอยู่กับจิตใจ โดยมีเหตุผลสนับสนุนหรือปกป้องความคิดนั้นซึ่งอาจได้รับการยอมรับหรือการปฏิเสธจากบุคคลอื่นก็ได้ การแสดงออกของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับภูมิหลังทางสังคม ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น อาจเป็นการแสดงออกในทางบวกหรือลบก็ได้ โดยสรุปออกมาเป็นความชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่ เห็นด้วยในสิ่งเหล่านั้น และสามารถวัดความคิดเห็นของบุคคลออกมาได้

แผนที่แสดงที่ตั้งอำเภอเมือง เชียงใหม่
ที่มา: แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4. สภาพพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

คำขวัญ

ดอยสุเทพเป็นศรี

ประเพณีเป็นสง่า

บุปผาชาติล้วนงามตา

นามล้ำค่านครพิงค์

สภาพทั่วไปของจังหวัด (ที่มา: แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2547)

เมืองเชียงใหม่ มีชื่อที่ปรากฏในตำนานว่า “นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่” เป็นราชธานีของอาณาจักรล้านนาไทยมาตั้งแต่พระยามังรายได้ทรงสร้างขึ้น เมื่อ พ.ศ. 1839 ซึ่งมีอายุครบ 700 ปี ในปี พ.ศ. 2539 และเมืองเชียงใหม่ได้มีวิวัฒนาการสืบเนื่องตลอดมาจนถึงปัจจุบัน เชียงใหม่เคยมีฐานะเป็นนครหลวงอิสระปกครองโดยกษัตริย์ราชวงศ์มังราย ประมาณ 261 ปี (ระหว่างพ.ศ.1839-2100) ในปี พ.ศ. 2101 เชียงใหม่ได้เสียเอกราชให้แก่กษัตริย์พม่าชื่อ “บุเรงนอง” และได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่านานร่วมสองร้อยปีจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชและพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้ทรงช่วยเหลือล้านนาไทยภายใต้การนำของพระยาภาววิไลและพระยาจำบ้านในการทำสงครามขับไล่พม่าออกไปจากเมืองเชียงใหม่และเมืองเชียงแสนได้สำเร็จ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้ทรงสถาปนาพระยาภาววิไลเป็นเจ้าเมืองเชียงใหม่ ในฐานะเมืองประเทศราชของกรุงเทพมหานครและมีเชื้อสายของพระยาภาววิไล ซึ่งเรียกว่าตระกูลเจ้าเจ็ดตนปกครองเมืองเชียงใหม่ เมืองลำพูนและลำปางสืบต่อมา จนกระทั่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้ปฏิรูปการปกครองหัวเมืองประเทศราช ได้ยกเลิกการมีเมืองประเทศราชในภาคเหนือ จัดตั้งการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลเรียกว่ามณฑลพายัพ และเมื่อปี พ.ศ.2476 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ปรับปรุงการปกครองเป็นแบบจังหวัด เชียงใหม่จึงมีฐานะเป็นจังหวัดจนถึงปัจจุบัน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์และภูมิอากาศ

ที่ตั้ง

จังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของประเทศ เส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,027 ฟุต (310 เมตร) ส่วนกว้างจากทิศตะวันตกจรดทิศตะวันออกประมาณ 138 กิโลเมตร ส่วนยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ประมาณ 320 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 750 กิโลเมตร โดยทางรถไฟ และโดยรถยนต์ประมาณ 720 กิโลเมตร ตามแนวทางหลวงแผ่นดินสายเหนือ

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับรัฐฉานของสหภาพพม่า โดยมีสันปันน้ำของดอยคำ ดอยปกกลาง ดอยหลักแตง ดอยถ้ำป่อง ดอยถั่วฝัก ดอยผาวอก ดอยอ่างขาง อันเป็นส่วนหนึ่งของทิวเขาแดนลาว เป็นเส้นกั้นอาณาเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสามเงา จังหวัดตาก และจังหวัดลำพูน โดยมีร่องน้ำแม่ตื่นและสันปันน้ำ ดอยเรื่อม ดอยหลวง เป็นเส้นกั้นอาณาเขต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดเชียงราย ลำพูน และลำปาง ส่วนที่ติดจังหวัดเชียงรายและลำปาง มีร่องน้ำลึกของแม่น้ำกก สันปันน้ำดอยซาง ดอยหลุมข้าว ดอยแม่วุ้นน้อย ดอยวังผา ดอยแม่โต เป็นเส้นกั้นอาณาเขต ส่วนที่ติดจังหวัดลำพูนมีดอยขุนห้วยหละ ดอยช้างสูงและร่องน้ำแม่ปิงเป็นเส้นกั้นอาณาเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอปาย อำเภอขุนยวมและอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสันปันน้ำ ดอยกิวแดง ดอยแปรเมือง ดอยแม่ยะ ดอยอังกะตุ ดอยแม่สะลอง ดอยขุนยวม ดอยหลวงและร่องแม่ริด แม่อยย และสันปันน้ำดอยขุนแม่ตื่นเป็นเส้นกั้นอาณาเขต

สภาพภูมิประเทศ

พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่เป็นป่าละเมาะและภูเขา มีที่ราบอยู่ตอนกลางตามสองฟากฝั่งแม่น้ำปิง มีภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทย คือ “ดอยอินทนนท์” สูงประมาณ 2,565 เมตร อยู่ในเขตอำเภอจอมทอง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 106 กิโลเมตร ดอยอินทนนท์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมาก นอกจากนี้ยังมีดอยอื่น ๆ ที่มีความสูงรองลงมาอีกหลายแห่ง เช่น ดอยผ้าห่มปก สูง 2,297 เมตร ดอยหลวงเชียงดาว สูง 2,195 เมตร ดอยสุเทพ สูง 1,678 เมตร โดยทั่วไปอาจแบ่งสภาพพื้นที่ออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ พื้นที่ภูเขา และพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำและที่ราบเชิงเขา

พื้นที่

สภาพพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ประมาณ 20,107,057 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,566,910 ไร่ โดยจำแนกเป็นพื้นที่อยู่อาศัย 2,167,971 ไร่, พื้นที่ทำการเกษตร 1,611,283 ไร่ และพื้นที่ป่าไม้ 8,787,656 ไร่

ลักษณะภูมิอากาศ

เชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีสภาพอากาศค่อนข้างเย็นเกือบตลอดทั้งปี มีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 25.4 องศาเซลเซียส โดยมีค่าอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.1 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปี 72% สภาพภูมิอากาศจังหวัดเชียงใหม่อยู่ภายใต้อิทธิพลมรสุม 2 ชนิด คือลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งภูมิอากาศออกได้เป็น 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน

ลักษณะการปกครอง

จังหวัดเชียงใหม่แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 22 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 204 ตำบล และ 1,973 หมู่บ้าน

สภาพเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นอยู่กับสาขาบริการมากที่สุด เนื่องจากเชียงใหม่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวสูง จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก รองลงมาคือ สาขาอุตสาหกรรม และสาขาเกษตรกรรม

โครงสร้างพื้นฐาน

การไฟฟ้า การไฟฟ้าของจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าเขต 1 เชียงใหม่ โดยรับซื้อกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ณ แหล่งผลิตแม่เมาะ มีสถานีควบคุมการจ่ายไฟฟ้าอยู่ 5 สถานี มีจำนวนการไฟฟ้าย่อย 32 แห่ง

การประปา การประปาในจังหวัดเชียงใหม่มี จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ การประปาเชียงใหม่ การประปาฮอด การประปาสันกำแพง การประปาฝาง การประปาแมริม การประปาแม่แตง มีกำลังการผลิตน้ำ 131,760 ลูกบาศก์เมตร/ วัน สามารถผลิตน้ำประปาได้ประมาณ 28,249,738 ลูกบาศก์เมตร

การคมนาคมขนส่ง

ทางรถยนต์ จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) แยกเข้าทางหลวงหมายเลข 32 (สายเอเชีย) ผ่านอยุธยา อ่างทอง นครสวรรค์ หลังจากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข 117 ไปยังพิษณุโลก ต่อด้วยทางหลวงหมายเลข 11 ผ่านลำปาง ลำพูน ถึงเชียงใหม่ ระยะทางประมาณ 695 กิโลเมตร อีกทางหนึ่งคือจากนครสวรรค์ ไปตามทางหลวงหมายเลข 1 ผ่านกำแพงเพชร ตาก และลำปาง ถึงเชียงใหม่ ระยะทางประมาณ 696 กิโลเมตร การคมนาคมขนส่งทางรถยนต์ของจังหวัดเชียงใหม่ระหว่างชนบท หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดต่าง ๆ มีความสะดวก เพราะมีเส้นทางคมนาคมเชื่อมติดต่อกัน การติดต่อระหว่างจังหวัดกับอำเภอ/กิ่งอำเภอ ภายในจังหวัด สามารถติดต่อได้โดยทางรถยนต์

ทางรถไฟ ปัจจุบันมีรถไฟสายกรุงเทพฯ-เชียงใหม่เพียงสายเดียว แต่ให้บริการหลายรูปแบบ ได้แก่ รถด่วน รถเร็ว โดยผ่านจังหวัดอยุธยา ลพบุรี นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ ลำปาง ลำพูน

ทางเครื่องบิน จังหวัดเชียงใหม่มีสนามบินนานาชาติที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองรองจากสนามบินนานาชาติดอนเมือง มีเส้นทางระหว่างกรุงเทพฯ – เชียงใหม่ วันละหลายเที่ยวบินและหลายสายการบิน การเดินทางใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง สำหรับการเดินทางไปต่างประเทศ มีสายการบินจากเชียงใหม่ไปยังประเทศต่าง ๆ ทั้งในแถบยุโรป อเมริกา และอื่น ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียมีเที่ยวบินโดยตรงจากเชียงใหม่ไปยังหลายประเทศ

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีดังต่อไปนี้

สิริวัฒนา ไจมา;และคณะ. (2546) ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนแม่มกลางหลวง ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนได้ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและความสัมพันธ์ทางสังคมในชุมชน ทั้งการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพ ซึ่งควรเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้ร่วมมือกันจัดการในทุกขั้นตอน โดยการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม นอกจากนี้แนวทางการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวต้องมีความสอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน ทั้งศักยภาพทางพื้นที่และศักยภาพทางสังคมของชุมชน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอก โดยปัจจัยที่ผลักดันให้ชาวบ้านแต่ละบุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในเชิงนิเวศ และมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งการคาดหวังผลตอบแทน ที่ทำให้เกิดการยอมรับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ตนเอง และเข้ามามีบทบาทด้านการจัดการ

ลีศึก ฤทธิ์เนติกุล;และคณะ (2546) ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการอยู่รอดของชุมชนชาวม้ง บ้านดอยปู่ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปู่ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่ามีการพัฒนาไปในทางที่ดีตามที่คาดหวังเอาไว้พอสมควรกล่าวคือ องค์กรต่าง ๆ ในชุมชนที่เคยต่างคนต่างอยู่ต่างคนต่างทำงานได้หันมาร่วมมือกันพัฒนาชุมชน ร่วมกันสร้างกฎระเบียบชุมชนซึ่งเอื้ออำนวยต่อกันต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกัน ต่างกลุ่มต่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในทางบวก

ราเมศร์ พรหมชาติ (2545) ศึกษาเรื่องมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาน้ำโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนบ้านโป่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยวในระดับน้อย ในทุกขั้นตอน การศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ประชาชนที่มีอายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ ระดับการศึกษา และความแตกต่างในภูมิสำเนา มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิญญา พิชญุกานต์ (2544) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ได้เสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่ 5 เส้นทาง โดยเน้นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้แก่ เส้นทางชมสถาปัตยกรรมและโบราณสถาน เส้นทางชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเมือง เส้นทางชมและจับจ่ายซื้อสินค้าที่ระลึก และเส้นทางชุมชน 2 เส้นทาง แนวแกนหลักด้านการท่องเที่ยวของเมืองคือ แนวถนนท่าแพต่อเนื่องถึงถนนราชดำเนิน ซึ่งเป็น

ศูนย์กลางกิจกรรมของเมืองและเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญต่าง ๆ และถนนข้างกลาง ซึ่งเป็นย่านบริการและจับจ่ายซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยว แนวถนนดังกล่าวมีศักยภาพในการจัดกิจกรรมถนนคนเดินเพื่อการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือของประชาชนในเมือง โดยควรเปลี่ยนแปลงระบบการจราจรเดิมบางส่วน และจำกัดการใช้ยานพาหนะในเมือง รวมทั้งปรับปรุงทางเท้าให้สะดวก ปลอดภัย และสวยงามเหมาะสมกับวัฒนธรรมการสัญจรในเมือง ทั้งนี้ในการดำเนินการจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนในเมืองเชียงใหม่

ทัศนีย์ นาคเขียว (2545) ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาโป่งเดือด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้กลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาโป่งเดือดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้ 1) การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม 2) การให้การศึกษาร่างจิตสำนึกและการสื่อความหมายธรรมชาติ 3) การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น 4) การส่งเสริมการตลาดและบริการนำเที่ยว 5) การบริหารจัดการและ 6) การประชาสัมพันธ์ สิ่งที่ต้องดำเนินการเร่งด่วน คือ การจัดทำแนวทางการบริหารจัดการ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะมาใช้บริการเป็นจำนวนมากขึ้น เนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกที่กำลังจะดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ เช่น บ้านพักและห้องอาบน้ำแร่ พร้อมทั้งการอบรมให้ความรู้ สร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้พื้นที่บริเวณโป่งเดือดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อไป

บุญเลิศ เปเรธา (2543) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรให้ความสำคัญเฉลี่ยต่อองค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสูงสุดในระดับ “สำคัญมาก” ต่อองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจ โรงแรมที่พัก โครงสร้างพื้นฐาน บริษัทนำเที่ยว และ ภัตตาคารร้านอาหารและแหล่งท่องเที่ยวยามราตรี

เดชา ไต้งสูงเนิน (2543) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตรกรณีศึกษาบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในสามพื้นที่คือ 1) พื้นที่บริเวณศูนย์ท่องเที่ยวเกษตรม่วงคำ 2) พื้นที่บริเวณถนนเชื่อมต่อระหว่างบ้านม่วงคำกับบ้านโป่งแยงใน และ 3) บริเวณบ้านผานกกก ในส่วนพื้นที่ภายในศูนย์ท่องเที่ยวเกษตรม่วงคำ นักท่องเที่ยวบางกลุ่มเข้ามาเพื่อศึกษาดูงานและเยี่ยมชมกิจกรรมทางด้านการเกษตรภายในศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ส่วนศูนย์ท่องเที่ยวเกษตรม่วงคำ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจแวะเที่ยวชมมากนัก เนื่องจากศูนย์ท่องเที่ยวเกษตรม่วงคำไม่พร้อมที่จะเปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ส่วนพื้นที่ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศคือบริเวณถนนเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านม่วงคำและบ้านโป่งแยงใน ซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมเดินเท้าเพื่อชมธรรมชาติสองข้างถนน และศึกษาวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น

กมลวรรณ กาญจนกิติ (2545) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า สถานที่เล่นกีฬาและออกกำลังกายของสนามกีฬาและศูนย์กีฬาต่าง ๆ และสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพอยู่ในระดับดี ส่วนทางด้านอุปกรณ์กีฬา บุคลากรทางการกีฬา สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง จะเห็นได้ว่าจังหวัดเชียงใหม่มีศักยภาพในด้านของสถานที่ทั้งสถานที่ทางการกีฬาและสถานที่ทางการท่องเที่ยวจึงมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดเชียงใหม่ให้มีประสิทธิภาพได้หากได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงศักยภาพในด้านอื่น ๆ ให้ดีขึ้นอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยใช้แบบตรวจสอบของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประกอบด้วยประชากรใน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลช้างคลาน ตำบลพระสิงห์ และตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 250,136 คน (จังหวัดเชียงใหม่.2548.ออนไลน์) รวมถึงภาคราชการ ได้แก่ นายอำเภอเมืองเชียงใหม่, แขวงเมืองราย (ตำบลช้างคลาน), แขวงศรีวิชัย (ตำบลพระสิงห์) และองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1. หัวหน้าหน่วยงานราชการของจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผู้วิจัยเจาะจงเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
 - นายอำเภอเมืองเชียงใหม่
 - ส่วนราชการระดับท้องถิ่น ได้แก่ หัวหน้าแขวงเมืองราย (ตำบลช้างคลาน), หัวหน้าแขวงศรีวิชัย (ตำบลพระสิงห์) และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ
2. ภาคเอกชน เลือกผู้ที่ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวใน 3 ตำบลของจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ธุรกิจนำเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก
3. ภาคประชาชน สุ่มสอบถามโดยการใช่วิธีการเลือกตัวอย่างจากประชากรทั้ง 3 ตำบลจากทุกสาขาอาชีพ รวมทั้ง กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ที่อาศัยอยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด

เชียงใหม่ โดยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวแทนประชากรทั้งหมด โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)}$$

$$1 + N(e)$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะให้มีระดับนัยสำคัญเป็น 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ใน 3 ตำบลที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ของอำเภอเมืองเชียงใหม่จำนวน 250,136 คน (จังหวัดเชียงใหม่.2548.ออนไลน์) ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{250,136}{1 + 250,136(0.05)}$$

$$1 + 250,136(0.05)$$

$$n = 399.9$$

เมื่อแทนค่าในสูตรข้างต้นจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน และได้แบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านเท่าๆ กัน แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random) สุ่มบุคคลในครัวเรือนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว มาบ้านละ 1 คน ส่วนเจ้าหน้าที่การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตารางแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน
นายอำเภอเมืองเชียงใหม่	1
หัวหน้าแขวงศรีวิชัย (ตำบลพระสิงห์)	1
หัวหน้าแขวงเม็งราย (ตำบลช้างคลาน)	1
นายกองค์การบริหารตำบลสุเทพ	1
ข้าราชการ	50
ผู้ประกอบการ	96
ประชาชน	250
รวม	400

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาอย่างสมบูรณ์ เพื่อสามารถนำไปแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดเชียงใหม่ได้ โดยใช้เครื่องมือเน้นแบบสอบถาม

เครื่องมือชิ้นที่ 1

แบบสังเกต (Observation) โดยใช้แบบฟอร์มแบบสำรวจทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Resource Audit) ที่พัฒนาขึ้นโดยสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือสำหรับใช้สำรวจและประเมินทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว โดยสำรวจทรัพยากรดังนี้

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural) สามารถจัดประเภทได้ดังนี้
 - พืชพรรณ (Flora)
 - สภาพภูมิประเทศ (Landscape)
 - สัตว์ (Fauna)
 - สภาพอากาศ (Climate)
 - น้ำ (Water)

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural) สามารถจัดประเภทได้ ดังนี้
 - ศาสนา (Religious)
 - มรดก (Heritage)
 - อื่นๆ เช่น การพ่อน้ำ การระบำของกลุ่มชนพื้นเมือง ภาษา การแต่งกาย เพลงพื้นบ้าน งานฝีมือ อาหาร เครื่องดื่ม งานศิลปะ ฯลฯ

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทเหตุการณ์/นิทรรศการ (Event) สามารถจัดประเภทได้ ดังนี้
 - เทศกาล (Festivals)
 - การแข่งขัน (Tournaments)
 - งานประชุม/สัมมนาทางธุรกิจ (Business)
 - อื่นๆ เช่น งานเฉลิมฉลองวันชาติ งานเฉลิมฉลองวันประกาศอิสรภาพ งานประมุขสินค้าโบราณวัตถุ งานนิทรรศการถ่ายภาพ

4. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทกิจกรรม (Activity) สามารถจัดประเภทได้ดังนี้
 - การสันทนาการ (Recreational)
 - การบริการ (Services)
 - สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities)

5. การบริการ (Service) สามารถแยกประเภทได้ดังนี้
 - การขนส่ง (Transport)
 - ที่พัก (Accommodation)
 - การต้อนรับ(Reception)
 - การบริการอาหาร (Catering)
 - บริการ (Services)

เครื่องมือชิ้นที่ 2

แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการนักท่องเที่ยว ลักษณะคำถามเป็นเลือกตอบ จำนวน 1 ข้อ (10 ข้อย่อย ข้อถูกคือ 1,4,6,8,9 ข้อผิดคือ 2,3,5,7,10)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น จำนวน 1 ข้อ (43 ข้อย่อย) ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) ทั้งหมด 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดระดับคะแนน เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณา ดังนี้

<u>ระดับความคิดเห็นของปัญหา</u>	<u>ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ</u>
มากที่สุด	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 5 คะแนน
มาก	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 4 คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 3 คะแนน
น้อย	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 2 คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้ค่าคะแนนเป็น 1 คะแนน

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นแรก นำแบบสอบถามไปทดลองสุ่มกับกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 ชุด นำผลมาตรวจสอบ และนำแบบสอบถามชุดเดิมกลับไปถามใหม่จากกลุ่มตัวอย่างเดิมหากผลที่ได้เท่ากับครั้งแรกที่ทดลอง สามารถนำแบบสอบถามนี้ไปใช้ได้ หากใช้ไม่ได้ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขใหม่

ขั้นที่สอง ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านแบบสอบถาม คือ อาจารย์ชเนศ ต่วนชะเอม, นายกสมาคม นักวิจัย(ในความอุปถัมภ์ของสภาวิจัยแห่งชาติ) เป็นผู้ตรวจสอบอีกครั้งเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นดำเนินการเก็บข้อมูลเอง ซึ่งมีข้อมูลหลายด้านที่ต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมาประกอบกัน เพื่อให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้อาศัยข้อมูลจากทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิมาประกอบกัน เพื่อเสนอเนื้อหาสาระของเรื่องและนำมาวิเคราะห์ โดยมีแหล่งที่มาของข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลจากทั้งนักท่องเที่ยว และประชาชน
 2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)
 - 2.1 ข้อมูลจากวารสาร อสท.
 - 2.2 ข้อมูลจากวารสาร สถิติ จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
 - 2.3 งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
 - 2.4 อินเทอร์เน็ต
 - 2.5 หนังสือ บทความ หนังสือพิมพ์ เอกสารรายงานของราชการและเอกชน
 - 2.6 อื่น ๆ
3. ทำหนังสือจากมศว. เพื่อขอแนะนำตัวและขอความร่วมมือจากทางราชการ และผู้นำท้องถิ่นในการเข้าพบ
4. ขอความร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่นจำนวน 400 คน จากทั้งหมด 250,136 คน ในเขตพื้นที่ทั้ง 3 ตำบลในอำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยการตอบแบบสอบถาม ตามความคิดเห็นของตนให้มากที่สุด
5. การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวผู้วิจัยได้ใช้แบบฟอร์มการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมทำการสัมภาษณ์จากผู้มีความรู้ในพื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาใน 3 ตำบล เพื่อให้เห็นถึงสภาพทรัพยากรในแต่ละตำบลอย่างทั่วถึง
6. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 2 เดือน ในพื้นที่ 3 ตำบล ของอำเภอเมืองเชียงใหม่

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม นำมาวิเคราะห์และประมวลผล ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลจากแบบสอบถามนำผลที่ได้มาประมวลผลจากคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS

การวิเคราะห์และประมวลผล มีสถิติที่ใช้ 2 ประเภท ดังนี้

1. สถิติบรรยาย ได้แก่ สถิติที่ใช้บรรยายข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มประชากร อาทิ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติอนุมาน ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการอ้างอิงจากประชากรกลุ่มตัวอย่างไปยังกลุ่มเป้าหมายในภาพรวม ได้แก่ เอฟเทสต์ (f – test) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05 หรือ $\lambda = 0.05$ และ Anova การวิเคราะห์ความแปรปรวนภายใน

เครื่องมือที่ใช้แบบสังเกต (Observation)

- แบบฟอร์มแบบสำรวจและประเมินทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Resource Audit) วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลที่เก็บได้และบันทึกในแบบสำรวจและประเมินทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว มาหาค่าด้วยการคำนวณค่าสถิติบรรยาย เพื่อบรรยายลักษณะของทรัพยากรท่องเที่ยวในแต่ละประเภทและมาจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากร

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource Audit) ของอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 รายการทรัพยากรธรรมชาติ
 - 1.2 รายการทรัพยากรวัฒนธรรม
 - 1.3 รายการทรัพยากรปรากฏการณ์สำคัญ
 - 1.4 รายการทรัพยากรด้านกิจกรรม
 - 1.5 รายการทรัพยากรด้านบริการ
 - 1.6 รายการกิจกรรมท่องเที่ยว

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ดังนี้
 - 2.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร
 - 2.2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประชากร
3. ความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอเมือง เชียงใหม่ ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในด้านต่อไปนี้
 - 3.1 ด้านสถานที่
 - 3.2 ด้านการบริการ
 - 3.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
 - 3.4 ด้านความปลอดภัย
 - 3.5 ด้านการเข้าถึง
 - 3.6 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว
4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง เชียงใหม่ ให้ดีขึ้น

จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพตามประเด็นปัญหา และจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณนำเสนอเป็น ตารางประกอบความเรียง และรูปภาพประกอบการนำเสนอ และนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดเชียงใหม่

1. ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resources audit) ของอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวท่องเที่ยว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อการวิจัยมีลำดับดังที่รายงานไว้ในบทที่ 3 ข้อมูลผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวท้องถิ่นของอำเภอเมือง เชียงใหม่ จากการใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resources audit) โดยศึกษาข้อมูลจากแผนผังของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย “จังหวัดเชียงใหม่” และจากการเดินทางไปสำรวจพื้นที่ภาคสนาม

ข้อมูลพื้นฐาน

รายละเอียดของที่ตั้ง พื้นที่ อาณาเขต ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจากแผนผังของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย “จังหวัดเชียงใหม่”

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ทางภาคเหนือ สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 310 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 750 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและเทือกเขา โดยมียอดเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทยคือดอยอินทนนท์ สูงประมาณ 2,565 เมตร

พื้นที่ 20,107.057 ตารางกิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดกับรัฐเชียงตุงของประเทศพม่า
ทิศใต้	ติดกับ จ. ลำพูน และ จ. ตาก
ทิศตะวันออก	ติดกับ จ. ลำปาง จ. เชียงราย และ จ. ลำพูน
ทิศตะวันตก	ติดกับ จ. แม่ฮ่องสอน

แม่น้ำ คนเชียงใหม่นิยมเรียกแม่น้ำว่า “น้ำแม่” โดยมีแม่น้ำสำคัญอยู่หลายสาย เช่น

- น้ำแม่ปิง มีความยาวตลอดสาย 600 กิโลเมตร
- น้ำแม่กก มีความยาวตลอดสาย 180 กิโลเมตร
- น้ำแม่แจ่ม มีความยาวตลอดสาย 170 กิโลเมตร
- น้ำแม่ตื่น มีความยาวตลอดสาย 150 กิโลเมตร
- น้ำแม่แตง มีความยาวตลอดสาย 135 กิโลเมตร
- น้ำแม่จัด มีความยาวตลอดสาย 100 กิโลเมตร

ภูมิอากาศ แบ่งออกเป็นสามฤดู

ฤดูฝน – เดือน มิ.ย. – ต.ค. มีฝนตกชุก เนื่องจากมีสภาพเป็นภูเขาสูง และมีป่าต้นน้ำเป็นจำนวนมาก ทำให้มีความชุ่มชื้นในอากาศสูง โดยเฉพาะบนยอดดอยมีฝนตกเกือบทุกวัน

ฤดูหนาว – เดือน พ.ย. – ก.พ. อากาศไม่หนาวจัดมาก ท้องฟ้าแจ่มใสมีแสงแดดตลอดวัน มีหมอกบางในตอนเช้า เป็นฤดูที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเที่ยวกันมาก อุณหภูมิต่ำสุดโดยเฉลี่ยประมาณ 14 องศา แต่ถ้าบนยอดดอยอาจต่ำลงถึง 4 องศา

ฤดูร้อน – เดือน มี.ค. – พ.ค. อากาศจะร้อนมากในช่วงกลางวันเนื่องจากสภาพเป็นแอ่งกระทะ ในช่วงกลางคืนอากาศจะเย็นลง อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยประมาณ 30 องศา

ภูมิประเทศ

เชียงใหม่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศไทย แต่มีพื้นที่เพียงร้อยละ 30.9 เท่านั้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่มและที่ราบเชิงเขา ส่วนอีกเกือบร้อยละ 70 เป็นภูเขา

ทางด้านเหนือมีทิวเขาแดนลาว ซึ่งมีจุดเริ่มต้นที่มณฑลยูนนาน ประเทศจีน ทอดตัวลงมาเป็นเส้นกั้นแดนระหว่างไทยกับพม่า ยอดเขาที่รู้จักกันดีคือดอยผ้าห่มปก ดอยอ่างขาง ดอยปู่หมื่น

ทิวเขาผีปันน้ำเป็นทิวเขาที่อยู่ทางด้านตะวันออกของแม่น้ำปิงต่อกับทิวเขาแดนลาว เป็นแนวยาวไปทางตะวันออกเฉียงใต้จดทิวเขาหลวงพระบางท ส่วนทิวเขาถนนธงชัย มีอาณาเขตตั้งแต่ จ. กาญจนบุรี ทอดยาวขึ้นไปทางเหนือจดกับทิวเขาแดนลาวทางตอนบนของจังหวัดเชียงใหม่ มีสามทิวเขาย่อย คือถนนธงชัยตะวันตก ถนนธงชัยกลางและถนนธงชัยตะวันออก ด้วยสภาพที่มีทิวเขาเป็นจำนวนมากนี้เองทำให้เชียงใหม่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแหล่งที่เกี่ยวทางธรรมชาติ รวมถึงยอดดอยสูงติดอันดับของประเทศ เช่น ดอยอินทนนท์ ดอยหลวงเชียงดาว ดอยปุย เป็นต้น เหล่าเทือกเขานี้เองเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั่วไป เนื่องจากมีเส้นทางเดินป่าอันหลากหลาย ณ จุดยอดดอย

ประวัติ

จังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบันเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีภูมิประเทศล้อมรอบด้วยป่าและภูเขา มีทัศนียภาพที่สวยงาม โดยมีคูเมืองล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน จากการที่เป็นเมืองท่องเที่ยวทำให้เชียงใหม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวในภาคเหนือ ประกอบกับมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคที่ทันสมัย รวมถึงมีสนามบินนานาชาติ สถานีรถไฟ สถานีขนส่งผู้โดยสาร อีกทั้งยังมีสถาบันการศึกษาตั้งแต่ขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษาทั้ง 3 แห่งได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพายัพ และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จากการเติบโตที่รวดเร็วนี้ทำให้จังหวัดเชียงใหม่เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาขยะ และการตัดไม้ทำลายป่าซึ่งนำมาสู่ปัญหาน้ำท่วมตามลำดับ

ปัจจุบันเชียงใหม่นับเป็นเมืองใหญ่และสำคัญที่สุดของภาคเหนือ และในขณะเดียวกัน ก็ยังเป็นเมืองที่รวบรวมศิลปกรรม โบราณวัตถุ ตลอดจนวัฒนธรรมดั้งเดิมของอาณาจักรล้านนา ไทยเอาไว้ อีกทั้งยังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย น้ำตกห้วยแก้ว อุทยานแห่งชาติฮอบบาน อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติ ออบหลวง น้ำตกแม่สา อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง น้ำพุร้อนสันกำแพง ทรัพยากรการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม ได้แก่ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร วัดบุพพาราม เวียงกุม กาม วัดเจ็ดยอด วัดอุโมงค์ วัดพระธาตุดอยสุเทพ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง สวนรุกขชาติห้วยแก้ว สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

อำเภอเมืองเชียงใหม่ นับว่าเป็นเมืองหนึ่งที่มีสิ่งที่น่าสนใจหลายแห่งซึ่งผู้มาเยือนต้อง ไม่พลาดในการเข้าชม ได้แก่ อุทยานการค้ากาดสวนแก้ว เป็นที่รวบรวมการแสดง ศิลปวัฒนธรรมล้านนา อีกทั้งยังมีห้างสรรพสินค้าเซนทรัล และโรงแรมปางสวนแก้ว ซึ่งตั้งอยู่ใน บริเวณเดียวกันสถานที่อีกแห่งที่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ต้องไม่พลาดที่จะ แวะซื้อของฝากที่ตลาดวโรรส (หรือที่ชาวพื้นเมือง เรียกว่า “กาดหลวง”) ซึ่งมีการจำหน่าย อาหารพื้นเมืองทุกชนิด ได้แก่ น้ำพริกหนุ่ม ใส่อั่ว แคบหมู ผัก-ผลไม้ดอง ทุกประเภท นอกจากนี้ตลาดสดแห่งนี้มีความสำคัญคือเป็นตลาดสดแห่งแรกที่ม้านับได้เลื่อนแต่ปัจจุบันไม่ สามารถใช้ได้เนื่องจากชำรุดต้องใช้เวลาเดินขึ้นลงแทน

การเดินทางในตัวเมืองสามารถเลือกใช้บริการได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นรถสอง แถวสีแสด วิ่งแบบทางเดียววนไปตามรอบเมือง โดยค่าบริการเพียง 10 บาทต่อคน แต่หาก ต้องการไปนอกเส้นทางก็สามารถตกลงราคาก่อนได้ หรือรถจักรยานยนต์เช่า และรถยนต์ให้เช่า ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสบายอย่างพร้อมสรรพ

แผนที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย
ที่มา: วนสารฉบับพิเศษรวมแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ

1.รายการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

1.1 อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย (ศึกษาข้อมูลจากวนสารฉบับพิเศษ “รวมแหล่งอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ” โดยสำนักงานวนสาร และจากการเดินทางไปสำรวจพื้นที่ภาคสนาม)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

คุณอนันต์ สอน่างาย หัวหน้าอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

ที่ตั้ง ถนนศรีวิชัย ต. สุเทพ อ.เมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว

ลักษณะโดยทั่วไป

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยไม่เพียงแต่เป็นที่ตั้งของวัดพระธาตุดอยสุเทพ ปูชนียสถานคู่บ้านคู่เมืองเชียงใหม่ และพระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศที่ประทับช่วงฤดูหนาวของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ดอยสูงแห่งนี้ยังสมบูรณ์ด้วยสภาพธรรมชาติทั้งพืชพรรณและสัตว์ป่า โดยเฉพาะนก ประกอบกับการเดินทางเข้าถึงสะดวก เพราะเชิงดอยอยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่เพียง 6 กิโลเมตร และบนเส้นทางขึ้นสู่ยอดดอยประมาณ 16 กิโลเมตร ก็มีสถานที่ท่องเที่ยวให้ชมได้ตลอด

ประวัติ

ดอยสุเทพ เดิมชื่อว่า “ดอยอ้อยช้าง” สำหรับดอยสุเทพที่เรียกกันในปัจจุบันนี้เป็นชื่อที่ได้มาจาก “พระฤๅษีวาสุเทพ” ซึ่งเคยบำเพ็ญตบะอยู่ที่เขาลูกนี้เมื่อพันกว่าปีมาแล้ว แต่เดิมก่อนที่ป่าดอยสุเทพจะได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นป่าหวงห้าม ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 66 ตอนที่ 28 ลงวันที่ 17 พฤษภาคม 2492 ต่อมาได้รับการประกาศให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 81 ตอนที่ 124 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2507 และได้มีมติคณะรัฐมนตรีประกาศให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติพิเศษเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2510 ในขณะที่เดียวกันกองบำรุง กรมป่าไม้ ได้จัดตั้งสถานีวิจัยกรมภาคเหนือขึ้นในพื้นที่บริเวณดอยสุเทพเพื่อใช้เป็นสถานที่ทำการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับการปลูกป่าในที่สูง การปลูกป่าทดแทนพื้นที่ที่ถูกบุกรุก และการทดลองปลูกพืชพรรณไม้ต่างถิ่น เช่น สน ยูคาลิปตัส และไม้เมืองหนาวอีกหลายชนิด ซึ่งยังคงสภาพอยู่หลายแปลงในพื้นที่อุทยานแห่งชาติในปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2516 ทางราชการได้กำหนดป่าดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ และป่าอื่นๆ ในท้องที่จังหวัดต่างๆ รวม 14 ป่า ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้จึงส่ง นายปัญญา บุญสมบูรณ์ ออกไปดำเนินการสำรวจป่าดอยสุเทพ-ปุย หลังจากนั้นคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ จึงได้มีมติให้กำหนดพื้นที่เป็นป่าธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยกันพื้นที่ของราษฎรออกไป และมีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่า ดอยสุเทพ ในท้องที่ตำบลโป่งแยง ตำบลแม่แรม ตำบล

แม่สา ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม ตำบลบ้านปง ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง ตำบล
ช้างเผือก ตำบลสุเทพ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ โดย
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 98 ตอนที่ 57 วันที่ 14 เมษายน 2524 ครอบคลุมพื้นที่
100,662.50 ไร่ หรือ 161.06 ตารางกิโลเมตร เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 24 ของประเทศ

ต่อมาในเดือนกันยายน พ.ศ. 2525 ได้มีพระราชกฤษฎีกาย้ายขอบเขตอุทยานแห่งชาติ
ดอยสุเทพ-ปุย ครอบคลุมบริเวณน้ำตกแม่สา น้ำตกตาดหมอก-วังฮาง น้ำตกตาดหมอกฟ้า และ
พื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร โดยรอบของน้ำตกทั้งสามแห่งในพื้นที่ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง และ
ตำบลแม่แรม ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เนื้อที่ 62,500 ไร่ รวมเนื้อที่ทั้งสิ้น
163,162.50 ไร่ หรือประมาณ 261.06 ตารางกิโลเมตร โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม
99 ตอนที่ 137 วันที่ 26 กันยายน 2525

พื้นที่

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย มีพื้นที่ประมาณ 262.50 ตารางกิโลเมตร หรือ
163,162.50 ไร่ ความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง 330-1,685 เมตรจากระดับน้ำทะเล ครอบคลุม
พื้นที่อำเภอแม่ริม อำเภอหางดง และอำเภอเมือง มียอดดอยสุเทพสูง 1,601 เมตร และดอยปุย
สูง 1,685 เมตร ตั้งอยู่ทางตะวันตกของหุบเขาแม่ฟ้าหลวง

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย เป็นภูเขาสลับซับซ้อนอยู่ในแนว
เทือกเขาถนนธงชัยที่สืบเนื่องต่อจากเทือกเขาหิมาลัย โครงสร้างทางธรณีวิทยาของอุทยาน
แห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย โดยทั่วไปประกอบด้วย หินอัคนี ชนิดที่สำคัญ ได้แก่ หินแกรนิต
นอกจากนี้ยังมีหินชั้นและหินแปร เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของตัวเมืองเชียงใหม่ และ
พื้นที่บางส่วนของอำเภอรอบๆ ได้แก่ อำเภอแม่ริม อำเภอหางดง อำเภอสะเมิง และอำเภอแม่
แตง มีลำห้วยที่สำคัญ ได้แก่ ห้วยตึงเฒ่า ห้วยแม่หยวก ห้วยแก้ว ห้วยช่างเคี่ยน ห้วยปงน้อย
ห้วยแม่เหียะ ห้วยแม่มาไท ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งต้นน้ำลำธารที่ไหลลงสู่แม่ฟ้าหลวง

ลักษณะภูมิอากาศ

โดยทั่วไปพื้นที่อุทยานฯ ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพาเอาความชุ่ม
ชื้นและเมฆฝนเข้ามาทำให้ฝนตก และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดจากประเทศจีนจะ
นำเอาความหนาวเย็นและความแห้งแล้งเข้ามา ทำให้เกิดฤดูกาลต่างๆ โดยจะมีฤดูร้อนในช่วง
ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม ฤดูฝนในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน-พฤศจิกายน และฤดู
หนาวในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ สลับกันไปมา แต่เนื่องจากพื้นที่อุทยานฯ มี
ความหลากหลายทางด้านระดับความสูงและมีเทือกเขาสลับซับซ้อนสูง ทำให้ลักษณะอากาศใน
แต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมาก อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีอยู่ระหว่าง 2-23 องศาเซลเซียส
สำหรับบริเวณที่สูงของอุทยานฯ เช่น บริเวณยอดดอยปุย สภาพอากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็น
และชุ่มชื้น เนื่องจากได้รับไอน้ำจากเมฆหมอกที่ปกคลุมอยู่เกือบตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดใน

พื้นที่อยู่ระหว่าง 10-12 องศาเซลเซียส ในช่วงเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์ ในวันที่อากาศหนาวจัด ทำให้อุณหภูมิอาจลดลงถึง 4-5 องศาเซลเซียส

พืชพรรณและสัตว์ป่า

สังคมพืชในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย สามารถจำแนกออกเป็น

ป่าเต็งรัง พบกระจายรอบๆ ชายขอบอุทยานที่ระดับความสูงระหว่าง 330-85 เมตรจากระดับน้ำทะเล ตามเนินเขาหรือสันเขาที่แห้งแล้ง โดยเฉพาะทางด้านลาดทิศตะวันออกและทิศใต้ พืชพรรณส่วนใหญ่ประกอบด้วย เต็ง รัง เหียง พลวง พะยอม กอแพะ กอตาหมู รักใหญ่ แข็งกวาง หว่า ฯลฯ พืชอิงอาศัย ได้แก่ เอื้องแซะ เอื้องดอกมะขาม เอื้องแปรงสีฟัน ฯลฯ นอกจากนี้ยังมี มอส ไลเคน นมตำเลีย เกล็ดนาคราช และหญ้าชนิดต่างๆ เป็นต้น

ลักษณะของป่าเต็งรัง (*Deciduous Dipterocarp Forest*) เป็นป่าโปร่งมีไม้ขนาดกลาง และขนาดเล็กขึ้นกระจัดกระจาย พื้นป่าไม่รกทึบ มีหญ้าชนิดต่างๆ ได้แก่ หญ้าเป็ด ไม้ไผ่ชนิดต่างๆ พันธุ์ไม้หลักในป่านี้ ได้แก่ ไม้เต็ง ไม้รัง เหียง พลวง แสลงใจ พะยอม มะขามป้อม

ป่าเบญจพรรณ พบกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ในชั้นระดับความสูง 330-950 เมตรจากระดับน้ำทะเล มีไม้ชนิดต่างๆ ขึ้นปะปนอยู่หลายชนิด พืชพรรณประกอบด้วย สัก ตะแบก ประดู่ มะกั้ม สมอไทย กาสามปึก สลีนก กระบก ซ้อ ฯลฯ พืชอิงอาศัย ได้แก่ เอื้องช้างกระ เอื้องขี้หมา เป็นต้น

ลักษณะของป่าเบญจพรรณ (*Mixed Deciduous Forest*) เป็นป่าโปร่ง ประกอบด้วย ไม้ขนาดกลางเป็นส่วนมาก พื้นป่าไม่รกทึบ มีไม้ชนิดต่างๆ ขึ้นอยู่มาก ในฤดูแล้งต้นไม้ทั้งหมดผลัดใบ พันธุ์ไม้สำคัญ ได้แก่ ไม้สัก ไม้แดง ประดู่ มะค่าโมง ชิงชัน มะเกลือ จิวป่า สมอไทย ส่วนไม้พื้นล่าง ได้แก่ หญ้า กก ไม้ไผ่ชนิดต่างๆ

ป่าดิบแล้ง พบกระจายเป็นหย่อมเล็กหย่อมน้อยในชั้นระดับความสูงระหว่าง 400-1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล ตามบริเวณหุบเขา บริเวณต้นน้ำลำธาร เช่นบริเวณน้ำตกมณฑาธาร น้ำตกสันปายาง และห้วยแม่ลวด ฯลฯ ชนิดไม้ที่สำคัญได้แก่ ยางแดง ยางนา ตะเคียนทอง ก่อเดือย มะไฟป่า มะเกลือเลือด ฯลฯ พืชพื้นล่างจะเป็นพันธุ์ไม้ที่ชอบความชื้นสูง ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นทึบ เช่นกล้วยป่า หมากป่า หญ้าสองปล้อง เหมือดปลาชิว ตองสาต กระชายป่า ข่าลิง ผักเป็ดไทย ออส มันดำ กูด เฟิน หวายไล่ไก่ เป็นต้น

ลักษณะของป่าดิบแล้ง (*Dry Evergreen Forest*) พบตามที่ราบและหุบเขา มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 300-600 เมตร มีปริมาณน้ำฝนระหว่าง 1,000-1,500 มิลลิเมตร พันธุ์ไม้สำคัญ ได้แก่ กะบากดำ ยางนา ยางแดง ตะเคียนหิน มะค่าโมง พืชชั้นล่าง คือ ปาล์ม หวาย ชิงช้า

ป่าดิบเขา อยู่ในระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลตั้งแต่ 1,000 เมตรขึ้นไปจนถึงบริเวณยอดดอยปุย ต้นไม้ในป่าจะมีพืชเกี่ยวเกาะขึ้นปกคลุมตามลำต้นและเรือนยอดอย่างหนาแน่น ที่สำคัญได้แก่ กล้วยไม้ชนิดต่างๆ ฝอยลม มอส คำขาวหรือกุหลาบพันปีสีขา ฯลฯ

พรรณไม้เด่นที่สำคัญได้แก่ ก่อแป้น ก่อเลือด ก่อนก มณฑาหลวง จำปีป่า สารภีดอย กำลังเสือโคร่ง อบเชย ทะโล้ กายาน ฯลฯ ในบางแห่งจะมีสนสามใบขึ้นปะปนอยู่ พืชพื้นล่างประกอบด้วย หญ้าคา หญ้าใบไผ่ ม้าสามตอน กูดตัน ขิงป่า และกระชายป่า เป็นต้น

ลักษณะของป่าดิบเขา (*Hill Evergreen Forest*) เป็นป่าที่อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล ตั้งแต่ 1,000 เมตรขึ้นไป ส่วนใหญ่แถบเทือกเขาสูงในภาคเหนือและภาคกลาง ปริมาณน้ำฝนระหว่าง 1,000-2,000 มิลลิเมตร พันธุ์พืชสำคัญ คือ ไม้ในวงศ์ก่อ (*Fagaceae*) เช่น ก่อสีเสียด ก่อตาควาย ก่อแป้น ก่อเลือด สนสามพันปี มณฑาป่า ยมหอม กำลังเสือโคร่ง เป็นต้น ไม้พื้นล่างมักเป็นเฟิร์น กล้วยไม้ดิน มอส กุหลาบป่า

สัตว์ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จัดได้ว่าเป็นทรัพยากรที่อยู่ในสภาพวิกฤติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กและขนาดกลางมีจำนวนลดลงมาก เช่น เก้ง กวางป่า ลิง ชะนี ฯลฯ และสัตว์ขนาดใหญ่บางชนิดได้สูญพันธุ์ไปจากพื้นที่ เช่น ช้างป่า กระทิง วัวแดง และเสือ เป็นต้น

ปัจจุบันสัตว์ป่าที่ยังคงพบเห็นในพื้นที่ ได้แก่ อีเห็นเครือ อีเห็นข้างลาย เม่นหางพวง อ้นเล็ก กระจอน กระเรียนขนปลายหูสั้น ค้างคาว หนูท้องขาว เต่าปูลู จิ้งจอกบ้านหางแบนเล็ก กิ้งก่าหัวแดง งูสายม่านพระอินทร์ งูแส้หางม้าเทา อึ่งกรายหัวเล็ก และนกนานาชนิดกว่า 300 ชนิด เช่น นกกระจับหญ้าสีข้างแดง นกกระทาทู่ง นกกระเต็นน้อย นกกางเขนบ้าน นกกากวน นกขมิ้นท้ายทอยดำ นกขุนแผน นกเขาใหญ่ นกจับแมลงคอแดง นกจาบคาบหัวสีส้ม นกแซงแซวสีเทา นกเต่าดินทู่ง นกตบยุงหางยาว นกปรอดทอง นกพญาปากกว้างอกสีเงิน นกหกเล็กปากแดง นกหัวขวานสามนิ้วหลังทอง นกอีวาบตักแตน นกอีเสือหัวดำ เหยี่ยว เป็นต้น

นอกจากอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุยจะมีผืนป่าที่มีความหลากหลายแล้ว ยังเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของแม่น้ำปิง คือ ห้วยแก้ว ห้วยช้างเคียน ห้วยแม่เหียะ เป็นต้น

การเดินทางและการเข้าถึง

การเดินทางยังที่ทำการอุทยานฯ เริ่มจากหน้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีรถสองแถวประจำทางบริการรับ-ส่ง จอดหน้ามหาวิทยาลัย ขับไปตามถนนห้วยแก้ว-โดยผ่านสวนรุกขชาติ ห้วยแก้ว-สวนสัตว์เชียงใหม่-อนุสาวรีย์ครูบาตรีวิชัย-น้ำตกห้วยแก้ว ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร เส้นทางคดเคี้ยวเป็นเส้นทางขึ้นเขา ขับรถต่อไปประมาณ 7 กิโลเมตร จะเจอจุดชมวิวยุ้งช้างทางซึ่งสามารถมองเห็นวิว ทิวทัศน์ของจังหวัดเชียงใหม่ได้ทั้งเมือง พอถึงวัดพระธาตุดอยสุเทพ แล้วเดินทางต่อไปอีกเล็กน้อยถึงทางแยกขวามือ มีป้ายบอกทางเข้าที่ทำการอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

ภายในอุทยานฯ มีสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งรวมถึงที่พักแรมบริการแก่นักท่องเที่ยว โดยให้บริการเป็นห้องพักและมีสถานที่สำหรับกางเต็นท์ มีสุขาและห้องอาบน้ำไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว แต่ถ้าเป็นช่วงเทศกาล หรือวันหยุดต่อเนื่องยาวนานห้องสุขาที่ทางอุทยานเตรียม

ไว้ก็ไม่เพียงพอ มีลานจอดรถบริเวณอุทยานซึ่งสามารถจอดได้ถึง 50 คัน นอกจากนี้ยังมีร้านอาหารของอุทยานฯ และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 4 จุด ได้แก่

- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (น้ำตกมณฑาธาร)
- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (ครูบาศรีวิชัย)
- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (น้ำตกแม่สา)
- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (ลานกางเต็นท์ดอยปุย)

สำหรับด้านการท่องเที่ยว นั้น ยังมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติประกอบด้วยเส้นทางเดินป่า และเส้นทางขับรถ เพื่อใช้ในการศึกษาและชมความหมายของธรรมชาติ

นอกจากนี้ความพิเศษของอุทยานฯ คือมีอาณาบริเวณที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมรวมอยู่ด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอต่อไป

1.2 วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร (ดูภาพประกอบ 1 – 2) (เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แต่รวมอยู่ในหมวดของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เนื่องจากตั้งอยู่ในเขตของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ

ที่ตั้ง ตั้งอยู่บนดอยสุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ผู้ใช้ประโยชน์ นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ลักษณะโดยทั่วไป

ผู้วิจัยพบว่า วัดพระธาตุดอยสุเทพเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น และน่าสนใจ บริเวณรอบๆ มีระฆังตั้งเรียงรายโดยรอบวัด นักท่องเที่ยวต้องก้มหัวก่อนจึงจะสามารถตีระฆังได้เนื่องจากระฆังตั้งอยู่ในระดับต่ำ เหตุที่ทำเช่นนี้เพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อพระบรมธาตุ ภายในวัดเป็นที่ประดิษฐานของ "หลวงพ่อกันใจ" ให้นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนมาสักการะเคารพบูชา โดยมีความเชื่อว่าหากอธิษฐาน ขอบพระพร จะได้ในสิ่งที่ต้องการ ที่สำคัญวัดพระธาตุดอยสุเทพแห่งนี้เป็นวัดที่ไม่มีพระภิกษุสงฆ์อยู่

นอกจากนี้ยังมีจุดชมวิวซึ่งบริเวณนี้จะมองเห็นวิว ทิวทัศน์ และตัวเมืองเชียงใหม่ได้อย่างชัดเจน

ประวัติ

เป็นวัดเก่าแก่และเป็นสัญลักษณ์โดดเด่นของจังหวัดเชียงใหม่ สร้างในสมัยพญากือนา เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ราวปี พ.ศ. 1914 ทรงนิมนต์พระสุมนเถระจากสุโขทัยมาเผยแผ่พุทธศาสนาในดินแดนล้านนาโดยพระเถระได้นำพระบรมสารีริกธาตุติดตัวมาด้วย 2 องค์ พญากือนาจึงโปรดฯ ให้สร้างเจดีย์ที่วัดพระธาตุดอยสุเทพและวัดสวนดอก สำหรับ

ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ วัดพระบรมธาตุฯ ตั้งอยู่บนดอยสุเทพที่มีความสูง 3,051 ฟุต จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

สิ่งที่น่าสนใจ

ภายในวัดเป็นที่ประดิษฐานขององค์เจดีย์ทรงมอญ ที่ได้ฐานพระเจดีย์มีพระบรมสารีริกธาตุของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรจุอยู่ วัดพระธาตุดอยสุเทพ มีชื่อเต็มว่า “วัดพระบรมธาตุดอยสุเทพวรวิหาร” ซึ่งจัดได้ว่าเป็นปูชนียสถานที่แสดงออกถึงศิลปกรรมล้านนาไทยที่สำคัญคู่เมืองเชียงใหม่

การเข้าถึง (ดูภาพประกอบ 3 – 4)

เริ่มจากหน้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีรถสองแถวประจำทางบริการรับ-ส่ง จอดหน้ามหาวิทยาลัย ขับไปตามถนนห้วยแก้ว-โดยผ่านสวนรุกขชาติห้วยแก้ว-สวนสัตว์เชียงใหม่-อนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย-น้ำตกห้วยแก้ว แล้วถนนจะวกวนคดเคี้ยวไปตามไหล่เขาที่สูงขึ้น ระหว่างทางจะมองเห็นตัวเมืองเชียงใหม่ ประมาณครึ่งชั่วโมงก็จะถึงวัด ระยะทาง 11 กิโลเมตร จากเชิงดอย เมื่อขึ้นมาถึงจะเห็นบันไดทอดยาวเพื่อขึ้นไปสู่วัดและมีนาค 7 เศียร 2 ตัวอยู่ 2 ข้าง บันได ซึ่งสูงกว่า 300 ชั้น ต่อมามีการสร้างรถรางไฟฟ้าเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ เนื่องจากเกิดอุบัติเหตุขึ้นบ่อย ปัจจุบันจึงปรับปรุงเป็นลิฟท์แทนมีทั้งสิ้น 2 ตัว

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

เปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่เวลา 09.00 – 19.00 น. นักท่องเที่ยวชาวไทยเสียค่าธรรมเนียม 20 บาท นักท่องเที่ยวต่างชาติเสียค่าธรรมเนียม 50 บาท การแต่งกายนั้น นักท่องเที่ยวต้องแต่งกายให้สุภาพ โดยห้ามสวมกางเกงขาสั้น และเสื้อแขนกุด สำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เตรียมชุดที่สุภาพมา ทางวัดก็มีชุดให้บริการด้วย

ร้านอาหาร มีบริการมากกว่า 20 ร้าน

ลานจอดรถ ทางวัดได้จัดบริเวณสำหรับจอดรถบัส และ รถยนต์รวมกันได้ประมาณ 50 คัน แต่ถ้าเป็นช่วงเทศกาล หรือเป็นวันหยุดต่อเนื่องกันหลายวันที่จอดรถก็ไม่สามารถรองรับจำนวนผู้มาเยือนได้

สุขา มีห้องสุขาหลายจุด ประมาณ 20 ห้อง ความสะอาดพอใช้ โดยมีตู้รับบริจาคเงินอยู่ด้านหน้า

1.3 พระตำหนักกุฟิงค์ราชนิเวศน์

หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักพระราชวัง

การเข้าถึง

จากดอยสุเทพไปยังพระตำหนักกุฟิงค์ ระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร โดยขับรถไปตามทางบังคับ

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนและนักท่องเที่ยว

ลักษณะโดยทั่วไป

เป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงในด้านความสวยงามและมีความสำคัญยิ่ง คือใช้เป็นที่ประทับแปรพระราชฐานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ สร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2505 บริเวณใกล้ดอยบวกห้า ลักษณะเป็นแบบสถาปัตยกรรมไทย ภายในบริเวณพระตำหนักได้รักษาสภาพธรรมชาติไว้ รวมทั้งมีการปลูกพันธุ์ไม้ดอกชนิดต่างๆ ใ้ไว้อย่างสวยงาม

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

เปิดให้ประชาชนเข้าชมทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ ค่าเข้าชมเด็ก 10 บาท ผู้ใหญ่ 20 บาท ชาวต่างชาติ 50 บาท เปิด 08.30 – 16.00 น. ทั้งนี้จะต้องเป็นช่วงเวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มิได้แปรพระราชฐานไปประทับ ซึ่งปกติจะปิดในช่วงเวลาตั้งแต่ประมาณกลางเดือนธันวาคม – ต้นเดือนกุมภาพันธ์ ทั้งนี้สามารถสอบถามจากงานพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ โทร (053)223-065, (053)219-932 โทรสาร (053)219-923

ภายในพระตำหนักมีการจัดสรรบริเวณไว้สำหรับจำหน่ายอาหารว่าง เครื่องดื่ม เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และมีการบริการห้องสุขาตามจุดต่าง ๆ ซึ่งนับว่ามีความสะอาดมาก

สิ่งที่น่าสนใจ

ภายในบริเวณพระตำหนักได้รับการตกแต่งอย่างสวยงามด้วยดอกไม้เมืองหนาวนานาชนิด ได้แก่ ดอกกุหลาบ ดอกเยอร์บีร่า กล้วยไม้ ฯลฯ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมขึ้นไปเที่ยวในช่วงฤดูหนาวเนื่องจากดอกไม้ได้ผลิบานอย่างเต็มที่ และไปถ่ายภาพเพื่อเก็บไว้เป็นที่ระลึก

1.4 หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง (แม้ว) ดอยปุย (ดูภาพประกอบ 5 – 6)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เทศบาลนครเชียงใหม่

ที่ตั้งและการเข้าถึง

หมู่บ้านชาวเขาเผ่านี้ ตั้งอยู่บนดอยปุยห่างจากพระตำหนักฯ 3 กิโลเมตร สามารถเข้าไปเที่ยวด้วยตนเองได้หรือจะเช่ารถสองแถวจากดอยสุเทพขึ้นไปได้ทุกฤดูกาล จากตัวเมืองใช้เวลาในการเดินทางเพียง 1 ชั่วโมงเท่านั้น บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะมีคิวรถรับส่งขึ้นดอยสุเทพ พระตำหนักดอยปุย ไป-กลับ ราคา 60 100 150 บาท ตามลำดับ

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนและนักท่องเที่ยว

ลักษณะโดยทั่วไป

หมู่บ้านม้งดอยปุย ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ชุมชนดูเติบโตขึ้นจนจะกลายเป็นกิ่งอำเภอ มีร้านค้าเรียงรายต่อกันอย่างเนืองแน่น ผู้ขายมีทั้งชาวไทยและชาวเขา มีสินค้าไม่เฉพาะที่ชาวเขาผลิตเองเท่านั้น แต่จะมีสินค้าทั้งทางพื้นล่าง สินค้าจีน หรือแม้แต่สินค้าศิลปะวัตถุ และรูปเคารพจากเนปาลและทิเบต

สิ่งที่น่าสนใจ

หมู่บ้านมั่งคั่งอยู่นี้เป็นหมู่บ้านที่น่าสนใจหมู่บ้านหนึ่ง จะเห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขาเผ่าม้ง วัฒนธรรม ประเพณี การแต่งกาย รวมถึงต้นฝิ่นที่ยังคงมีให้เห็นอยู่ไม่มากนัก และยังสามารถมองเห็นดอยอินทนนท์ได้อย่างชัดเจน หมู่บ้านมั่งคั่งเป็นสถานที่แห่งเดียวที่นักท่องเที่ยวสามารถไปเยี่ยมชมได้สะดวกทั้งนี้เพราะอยู่ใกล้ตัวเมืองที่สุด จึงมีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ นิยมเดินทางไปชมกันเป็นจำนวนมาก

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

ภายในหมู่บ้านมีร้านขายของที่ระลึกที่ผลิตภายในหมู่บ้านและนำมาจากที่อื่นวางขายให้แก่นักท่องเที่ยว

ร้านอาหาร มีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นร้านขายของชำในหมู่บ้าน ราคาจะสูงกว่าปกติ

ลานจอดรถ มีบริเวณที่สามารถจอดรถได้ประมาณ 20 คัน

สุขา สามารถใช้บริการได้จากร้านขายของชำ มีความสะอาดเพียงพอค่าบริการครั้งละ 2 บาท

1.5 น้ำตกห้วยแก้ว

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เทศบาลนครเชียงใหม่

ที่ตั้งและการเข้าถึง

ตั้งอยู่บนถนนห้วยแก้ว บริเวณเชิงดอยใกล้ทางขึ้นดอยสุเทพ เลี้ยวสวนสัตว์เชียงใหม่ไปประมาณ 1 กิโลเมตร อยู่ซ้ายมือ และห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 6 กิโลเมตร

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนและนักท่องเที่ยว

ลักษณะโดยทั่วไป

ผู้วิจัยพบว่าน้ำตกห้วยแก้วเป็นน้ำตกเล็กๆ สูงประมาณ 10 เมตร มีน้ำไหลตลอดปี แต่ในหน้าแล้งอาจมีน้ำน้อย รอบๆ บริเวณสวยงามด้วยทิวทัศน์และร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด นอกจากนี้ยังมีที่พักผ่อนนำอาหารไปนั่งรับประทานกัน แต่เนื่องจากช่วงเวลาที่ไปนั้นน้ำตกแห้งและไม่มีนักท่องเที่ยวจึงไม่สามารถบันทึกภาพมาได้

บริเวณทางเข้าปัจจุบันได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยบริเวณร้านค้าปากทางที่เคยรกรุงรังก็กำลังปรับปรุงจัดระเบียบกันใหม่ และในบริเวณตัวน้ำตกเองก็ยังสามารถปรับปรุงภูมิทัศน์ให้คืนธรรมชาติดั้งเดิม

ประวัติ

น้ำตกแห่งนี้เป็นน้ำตกอีกแห่งที่น่าแวะพักผ่อนหย่อนใจ เคยเป็นฉากสำคัญในตำนานรักพื้นบ้าน เรื่อง “น้อยใจยา” ซึ่งเป็นหนุ่มน้อยชาวเชียงใหม่ ผู้ยากไร้แต่มีความสามารถในด้านเล่นซิ่งและขับเพลง ได้รักใคร่ชอบพอกับบัวแก้ว ลูกสาวคหบดี แต่ในที่สุดพ่อแม่ของฝ่ายหญิงก็

รียกภูกสาวให้กับช่างหน้าต่าง พ่อค้าชาวพม่าที่มีฐานะร่ำรวย ทั้งคู่จึงต้องพลัดพรากกันด้วยความขมขื่น โดยได้นัดพบกันครั้งสุดท้ายที่น้ำตกห้วยแก้วแห่งนี้

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

บริเวณทางเข้ามีร้านค้าจำหน่ายอาหาร ส่วนใหญ่เป็นประเภท ข้าวเหนียว ส้มตำ แกะนักท่องเที่ยวเพื่อไปรับประทานบริเวณน้ำตก อีกทั้งยังมีบริการเสื่อให้เช่า

ลานจอดรถ มีบริเวณสำหรับจอดรถพอสมควร สามารถจอดรถได้ 20-30 คัน

สุขา มีบริการห้องสุขาประมาณ 5-8 ห้อง ความสะอาดพอใช้

1.6 อนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย (ดูภาพประกอบ 7) (เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แต่แทรกอยู่ในหมวดของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เนื่องจากตั้งอยู่ในเขตของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เทศบาลนครเชียงใหม่

ที่ตั้งและการเข้าถึง ตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่ชายมือตรงทางขึ้นดอยสุเทพ ก่อนถึงน้ำตกห้วยแก้ว

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนและนักท่องเที่ยว

ลักษณะโดยทั่วไป

เป็นอนุสาวรีย์รูปปั้นของท่านครูบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนา ซึ่งเป็นบุคคลแรกที่บุกเบิกสร้างถนนขึ้นไปถึงดอยสุเทพ ผู้ที่จะขึ้นไปนมัสการวัดพระธาตุดอยสุเทพจะต้องแวะนมัสการอนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัยก่อน สำหรับผู้ที่ขับรถผ่านไปมาจะบีบแตร 3 ครั้ง ซึ่งถือเป็นการแสดงความเคารพเช่นกัน เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง

ประวัติ

ครูบาศรีวิชัยท่านเจ้าพรรษาอยู่ที่วัดบ้านปาง อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน ได้เป็นผู้นำเจ้านายฝ่ายเหนือ ข้าราชการ และชาวบ้าน ช่วยกันทำถนนขึ้นไปยังวัดพระธาตุดอยสุเทพโดยไม่ใช้งบประมาณของทางราชการแต่อย่างใด เพียงแค่ช่วงเวลา 5 เดือน 22 วัน ก็สามารถสร้างถนนประวัติศาสตร์ด้วยแรงศรัทธา ขึ้นไปสู่วัดพระธาตุดอยสุเทพ โดยเริ่มลงมือเมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2477 แล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2477 รวมระยะทางจากเชิงดอยไปถึงวัดพระธาตุดอยสุเทพ 10 กิโลเมตร ท่านจึงได้รับการยกย่องเป็น “นักบุญแห่งล้านนาไทย”

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

มีป้ายบอกถึงประวัติ และความสำคัญของครูบาศรีวิชัยแก่นักท่องเที่ยว และบริเวณด้านหน้ามีร้านจำหน่ายดอกไม้ ธูปเทียน เพื่อนำไปสักการบูชาอนุสาวรีย์ครูบาศรีวิชัย

ที่จอดรถ เนื่องจากเป็นจุดแวะพักชั่วคราวจึงมีบริเวณไม่มาก จอดรถได้ 5-10 คัน

สุขา ไม่มีสุขาบริการ เนื่องจากเป็นบริเวณจุดแวะพักชั่วคราว

1.7 สวนสัตว์เชียงใหม่ (คุณภาพประกอบ 8)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ที่ตั้ง เลขที่ 100 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
การเข้าถึง

ผ่านมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสวนรุกขชาติห้วยแก้วไปประมาณ 2 กิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองประมาณ 5 กิโลเมตร

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว

ลักษณะโดยทั่วไป

เป็นสวนสัตว์ขนาดใหญ่มีพื้นที่ 531 ไร่ ซึ่งได้รับการจัดสภาพอย่างดี บริเวณกว้างขวาง มีบรรยากาศร่มรื่น และมีสัตว์อยู่มากกว่า 2,000 ชนิด ทั้งที่มีสัตว์ทั้งที่อยู่ในเมืองไทยและนำมาจากต่างประเทศไว้ให้ชมเป็นจำนวนมาก สามารถขับรถวนเข้าไปในสวนสัตว์ได้ การเที่ยวในสวนสัตว์เชียงใหม่ ซึ่งมีพื้นที่กว้างขวางและสูงๆ ต่ำๆ ไปตามเชิงเขาไม่เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับเส้นทาง ทางสวนสัตว์จึงมีรถบริการชมสวนสัตว์ เพื่อความสะดวกสบายปลอดภัย และประหยัดแทน มีบริการถึง 8 คัน ตัวถังรถโล่งมีเก้าอี้หนึ่งเป็นแถวๆ ชมวิวได้ถนัดตาดูหนึ่งได้ประมาณ 25 คนต่อคัน แต่ละคันมีไกด์ประจำรถอธิบายสาระน่ารู้เกี่ยวกับสัตว์ต่าง ๆ

ประวัติ

ก่อนที่จะมาเป็นสวนสัตว์เชียงใหม่ มีชาวต่างชาติชื่อ มิสเตอร์ ฮาโรลด์ เมสัน ยังก์ อาสาสมัครชาวอเมริกัน ได้นำสัตว์ป่าบางชนิดมาเลี้ยงบริเวณบ้านเช่าของตนซึ่งอยู่บริเวณเชิงดอยสุเทพ คือ พื้นที่ส่วนหน้าของสวนสัตว์ปัจจุบัน และเมื่อเสียชีวิตลงเจ้าของพื้นที่ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จึงได้มอบโอนสวนสัตว์เชียงใหม่ให้เป็นสาขาหนึ่งของ องค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2520

สิ่งที่น่าสนใจ

ภายในสวนสัตว์มีอุทยานสัตว์น้ำ 700 ปีศรีนครพิงค์ สวนนกเพนกวิน และสวนนกฟินช์ซึ่งเป็นนกขนาดเล็กที่มีสีสันสวยงามจนได้รับการขนานนามว่าเป็น “อัญมณี บินได้” นอกจากนี้สวนสัตว์เชียงใหม่ยังมีสมาชิกใหม่ที่เป็นทูตสันถวไมตรี เพื่อช่วยโยงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าชมความน่ารักของคำเอ๊ย (หลิน ฮุ่ย) และคำอ้าย (ช่วง ช่วง) ที่รอดถอนรับอยู่ที่เชียงใหม่ ขณะนี้ทางสวนสัตว์เชียงใหม่ได้ปรับปรุงสถานที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมสวนสัตว์ตอนกลางคืนตั้งแต่วันที่ 18.00 -22.00 น. ในรูปแบบที่เรียกว่า (Night Safari) และจะเปิดบริการอย่างเป็นทางการปลายปี 2548 นี้

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

ค่าบัตรผ่านประตูเด็ก 20 บาท ผู้ใหญ่ 50 บาท ชาวต่างชาติผู้ใหญ่ 100 บาท และเด็ก 50 บาท นอกจากนี้ยังมีการจัดแสดงนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตของหมีแพนด้าและ

สัตว์หายากใกล้สูญพันธุ์ชนิดอื่น ๆ อีกด้วย และยังมีสวนอาหาร เต็นท์ แคมป์ปิ้งไว้บริการนักท่องเที่ยวสามารถติดต่อจองล่วงหน้าได้ที่ (053)222-479, (053)226-194

ภายในสวนสัตว์เชียงใหม่มีร้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอกระจายอยู่แต่ละจุดโดยรอบ ที่จอดรถสามารถจอดด้านหน้าได้ประมาณ 50 คัน แต่ห้องสุขานั้นมีน้อยมากไม่เพียงพอในการให้บริการ และไม่สะอาดเท่าที่ควร

2. รายการทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

2.1 วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร (ดูภาพประกอบ 9)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมศิลปากร

ที่ตั้งและการเข้าถึง ตั้งอยู่บนถนนสามล้าน อ. เมือง จ.เชียงใหม่

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว

ลักษณะโดยทั่วไป

วัดพระสิงห์วรมหาวิหารเป็นวัดสำคัญวัดหนึ่ง ที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสี่องค์ พระพุทธรูปปางมารวิชัย ขัดสมาธิเพชร มีสถาปัตยกรรมล้านนาอันงดงามเป็นที่รู้จักและคุ้นชื่อกันอย่างดี ตามคติล้านนา คนเกิดปีมะโรงต้องมาไหว้พระสิงห์ให้ได้สักครั้งในชีวิตเพื่อความ เป็นสิริมงคล

ประวัติ

พญาผายุกษัตริย์องค์ที่ 5 ในราชวงศ์มังรายโปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดนี้ขึ้น ในปีพ.ศ. 1888 พร้อมทั้งสร้างพระเจดีย์สูง 24 คอกองค์หนึ่ง เพื่อใช้เป็นที่บรรจุอัฐิของพญาคำฟู พระราชบิดา มีพระพุทธรูปที่สำคัญอยู่องค์หนึ่งคือพระพุทธรูปสี่องค์เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยขัดสมาธิเพชร ตามประวัติเล่าว่าเจ้ามหาพรหมได้เชิญพระสิงห์มาจากเมืองกำแพงเพชรเพื่อถวายแด่เจ้าแสนเมืองมา แต่พอราชรถมาถึงวัดมีเหตุให้ต้องอัญเชิญประดิษฐานไว้ที่นี้ เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ชาวเมืองจะอัญเชิญพระพุทธรูปองค์นี้แห่ไปตามถนนรอบเมืองเพื่อให้ประชาชนสรงน้ำ โดยทั่วกันในวิหารลายคำซึ่งเป็นที่ประดิษฐาน พระพุทธรูปสี่องค์ยังมีจิตรกรรมฝาผนังเรื่องสุพรรณหงส์ และสังข์ทองซึ่งพบเพียงที่นี้แห่งเดียว ยังมีศิลปกรรม อื่น ๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ พระอุโบสถตกแต่งแบบศิลปะล้านนา หอไตรประดับด้วยรูปปูนปั้นเทวดา และเจดีย์ทรงกลมแบบล้านนา

สิ่งที่น่าสนใจ

พระอุโบสถ เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีมุขโถงทั้งด้านหน้าด้านหลัง ลักษณะอาคารและการตกแต่งแบบศิลปะล้านนาโดยแท้ ด้านข้างแลเห็นหน้าต่างขนาดใหญ่ที่เป็นช่องแบบไม้ระแนง แต่ภายในเป็นหน้าต่างจริง มีลายปูนปั้นบริเวณซุ้มประตูทางเข้า หน้าบันมีลักษณะเป็นวงโค้งสองอันเหนือทางเข้าประกบกัน เรียกว่า คิ้วโค้งเหนือคิ้วโค้งเป็นวงกลมสองวงคล้ายดวงตา ที่เสาและส่วนอื่น ๆ มีปูนปั้นนูน มีรักปิดทอง วิจิตรพิสดารมาก

หอไตร สร้างเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ผนังด้านนอกประดับด้วยทวยเทพปูนปั้น ทำเป็นรูปเทพพนมยืน บ้างก็เหาะ ประดับอยู่โดยรอบ เป็นฝีมือช่างสมัยพระเมืองแก้ว ประมาณ พ.ศ. 2476 เจ้าแก้วนรรัฐได้ซ่อมแซมขึ้นใหม่ที่ฐานหอไตรปั้นเป็นลายลูกฟักลดบัว ภายในประดับด้วยรูปสัตว์หิมพานต์ เช่น นางเงือกมีปีก คชสีห์มีปีก กิเลน เป็นต้น และมีลายประจำยามลักษณะคล้ายลายสมัยราชวงศ์เหม็งของจีน

วิหารลายคำ วิหารทรงพื้นเมืองขนาดเล็ก ภายในเป็นที่ประดิษฐาน “พระพุทธรูปสลัก” หน้าตักกว้าง 31 นิ้ว สูงจากขอบฐานถึงยอดพระเมาลีบัวตูม 51 นิ้ว เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ ชาวเมืองเชียงใหม่จะอัญเชิญพระพุทธรูปสลักแห่ไปตามถนนรอบเมืองเพื่อให้ประชาชนได้สักการะโดยทั่วถึงกัน

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติสามารถเข้าไปใช้บริการได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น โดยบริเวณประตูทางเข้าวัดมีการจำหน่ายดอกไม้ ธูป เทียน ซึ่งทางวัดเป็นผู้จัดจำหน่ายเองในราคาชุดละ 10 บาท ในบริเวณเดียวกับวัดมีโรงเรียนธรรมราชศึกษาตั้งอยู่ ซึ่งโรงเรียนนี้สอนหลักสูตรที่เน้นด้านพระพุทธศาสนาโดยตรง

ร้านอาหาร ในวัดไม่มีร้านจำหน่ายอาหาร

ลานจอดรถ พื้นที่ด้านหน้าและด้านข้างวัดได้จัดแบ่งเป็นที่จอดรถ สามารถจอดได้ 20-30 คัน

สุขา ภายในวัดมีสุขาน้อยมาก ส่วนใหญ่สามารถใช้ร่วมกับสุขาของโรงเรียน

2.2 วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร (ดูภาพประกอบ 10 - 12)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมศิลปากร

ที่ตั้งและการเดินทาง อยู่ถนนพระปกเกล้า วัดนี้ตั้งอยู่ใจกลางเมืองเชียงใหม่พอดี

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว

ประวัติ

สร้างในสมัยพญาแสนเมืองมา เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ลำดับที่ 7 แห่งราชวงศ์มังราย (พ.ศ. 1931 – 1954) เพื่ออุทิศส่วนกุศลถวายแด่พระยาภิอนา พระราชบิดา แต่ยังไม่เสร็จก็สิ้นพระชนม์เสียก่อน พระมเหสีได้ควบคุมการก่อสร้างต่อจนแล้วเสร็จ ในสมัยพญาสามฝั่งแกนเรียกกันว่า “กุ่หลวง” แรกสร้างเป็นเพียงเจดีย์องค์เล็ก ๆ ทรงสี่เหลี่ยม ฐานกว้าง 14 เมตร สูง 24 เมตร

สิ่งที่น่าสนใจ

ประดิษฐานเจดีย์ใหญ่ที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ สร้างขึ้นในรัชกาลพระเจ้าแสนเมืองมา กษัตริย์องค์ที่ 7 แห่งราชวงศ์มังราย (พ.ศ. 1913 – 1954) ต่อมาพระยาติโลกราชโปรดให้ช่างขยายเจดีย์ให้สูงและกว้างกว่าเดิมแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2024 และอัญเชิญพระแก้วมรกตมา

ประดิษฐานระหว่าง พ.ศ. 2011 – 2091 นานถึง 80 ปี ต่อมาในสมัยพระนางจิระประภา ได้เกิดแผ่นดินไหวเมื่อปี พ.ศ. 2088 ทำให้ยอดเจดีย์หักโค่นลง ปัจจุบันเจดีย์มีความสูงคงเหลือ 40.8 เมตร ฐานกว้างด้านละ 60 เมตร

วิหารหลวงของวัดนี้เจ้าคุณอุปาสีคุณปรมาจารย์ (สิริจันทะเถระ) และเจ้าแก้วนวลรัฐ เป็นผู้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2471 หน้าประตูทางเข้าวิหารมีบันไดนาคเลื้อยงดงามยิ่ง ใช้ทางเกี่ยวกระหวัดขึ้นไปเป็นซุ้มประตูวิหาร นาคคู่นี้เป็นฝีมือเก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่เดิมได้ชื่อว่าเป็นนาคที่สวยงามที่สุดของภาคเหนือ

ปัจจุบันพระวิหารหลวงได้ปิดทำการเพื่อบูรณะ ปรับปรุงเป็นการชั่วคราว แต่พุทธศาสนิกชนสามารถประกอบศาสนกิจได้ที่อาคารกาญจนาภิเษกแทน

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติสามารถเข้าไปใช้บริการได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น โดยบริเวณประตูทางเข้าวัดมีการจำหน่ายดอกไม้ ธูป เทียน ซึ่งทางวัดเป็นผู้จัดจำหน่าย นอกจากนี้บริเวณหน้าวัดยังมีร้านค้า จำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย

2.3 วัดบุพพาราม (ดูภาพประกอบ 13 – 14)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมศิลปากร

ที่ตั้งและการเข้าถึง อยู่บนถนนท่าแพ เยื้องกับวัดแสนฝาง

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว

ลักษณะโดยทั่วไป

เป็นวัดที่มีวิหารเก่าอายุหลายร้อยปีตั้งอยู่ และมีโรงเรียนสอนพระปริยัติธรรม วัดบุพพาราม บริเวณวัดมีการทำป้ายติดคำภีศเพื่อให้ข้อคิดแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนเพื่อเป็นการเตือนสติ โดยมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประวัติ

เป็นวัดคู่มือเมืองเชียงใหม่ พระเมืองแก้วโปรดให้สร้างเมื่อ พ.ศ. 2364 เจ้าหลวงธรรมลังกาโปรดให้สร้างวิหารหลังเล็กซึ่งเป็นเครื่องไม้ศิลปะล้านนา หน้าบันเป็นรูปปั้นประดับกระจกแกะลายสลักไม้อย่างงดงาม ส่วนวิหารหลังใหญ่หน้าบันมีลวดลายไม้แกะสลักแบบพม่าเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหล่อด้วยทองแดงล้วนหนัก 1 โทก อายุ 400 ปีเศษและพระพุทธรูปเชียงแสนหล่อด้วยสำริดอยู่ทางด้านซ้ายและขวาอีกคู่หนึ่ง

ภายในหอมณเฑียรธรรมประดิษฐานพระพุทธรูปไม้สักขนาดหน้าตักกว้าง 1 วาเศษ มีอายุประมาณ 400 ปี ตามประวัติเล่าว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงยกทัพจากเมืองอยุธยาเพื่อขึ้นมาปราบอริราชศัตรูที่มารุกรานเมืองเชียงใหม่เมื่อ พ.ศ. 2147 จนทัพศัตรูได้ล่า

ถอยไปทางเมืองแหงและเมืองต่วน สมเด็จพระนเรศวรฯจึงพักกรบและสร้าง “พระพุทธรูปเรศศักดิ์ชัยไพรีพินาศ” องค์นี้ขึ้น

สิ่งที่น่าสนใจ

พระวิหาร มีสองหลังคือพระวิหารหลังใหญ่ เป็นวิหารทรงพื้นเมืองล้านนา แต่มีลวดลายประดับที่หน้าบันเป็นแบบพม่า มีอายุราว 200 ปี เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหล่อด้วยทองแดงล้วน ส่วนพระวิหารหลังเล็กเป็นวิหารไม้ทั้งหลังทรงพื้นเมือง หลังคาซ้อนลาดต่ำเกือบถึงพื้นดิน บริเวณหน้าบันมีลวดลายปูนปั้นประดับกระจกและลายแกะสลักไม้งดงาม อายุประมาณ 300 ปี ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปพระพุทธรูปไชยวภาประสิทธิโชค ก่ออิฐถือปูนหน้าตักกว้าง 7 ศอก สูง 9 ศอก

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

เนื่องจากวัดนี้ตั้งอยู่ในย่านใจกลางเมือง และถนนท่าแพเป็นถนนสายหนึ่งที่เป็นย่านธุรกิจ ร้านค้า ร้านอาหาร วัดนี้จึงไม่มีร้านอาหารบริการ มีเพียงแต่ร้านขายดอกไม้ ฐานเทียนซึ่งทางวัดเป็นผู้จัดการเอง โดยจำหน่ายในราคาชุดละ 10 บาท

ที่จอดรถ ในวัดไม่มีบริเวณสำหรับที่จอดรถ แต่สามารถจอดตรงริมถนนท่าแพได้
สุขา ใช้ร่วมกับสุขาของโรงเรียน มีประมาณ 8-10 ห้อง ความสะอาดพอใช้

2.4 วัดเจ็ดยอด หรือวัดโพธารามมหาวิหาร (ดูภาพประกอบ 15)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมศิลปากร

ที่ตั้งและการเดินทาง

ตั้งอยู่ริมถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ (เชียงใหม่-ลำปาง) ห่างจากตัวเมือง 4 กิโลเมตร ถ้ามาจาก ถนนห้วยแก้วด้านหน้ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้วิ่งตรงเข้าเมือง เมื่อถึงสี่แยกกรีนคำให้เลี้ยวซ้ายเข้าถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ (เชียงใหม่-ลำปาง) โดยวิ่งบนทางคู่ขนานประมาณ 1 กิโลเมตร วัดเจ็ดยอดจะอยู่ซ้ายมือ

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว

ลักษณะโดยทั่วไป

วัดนี้เป็นวัดที่ได้ชื่อว่ามีเจดีย์รูปทรงแปลกที่สุด คือมียอดตั้งอยู่บนเรือนธาตุสี่เหลี่ยมถึงเจ็ดยอด เหมือนมหาโพธิเจดีย์พุทธคยาที่ประเทศอินเดีย จัดเป็นปูชนียสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย

ประวัติ

เป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2020 โดยพระเจ้าติโลกราช กษัตริย์แห่งราชวงศ์มังราย ลักษณะสถาปัตยกรรมคล้ายกับมหาวิหารโพธิ์ที่พุทธคยาในประเทศอินเดีย ที่ฐานเจดีย์ประดับปูนปั้นรูปเทวดา ด้านนอกพระเจดีย์ก็เช่นกันประดับงานปูนปั้นรูปเทวดาทั้งนั่งขัดสมาธิ และยืนทรงเครื่องที่มีลวดลายต่างกันมีความงดงาม

สิ่งที่น่าสนใจ

เจดีย์เจ็ดยอด เป็นโบราณสถานที่สำคัญที่สุดของวัด เชื่อว่าถ่ายแบบมาจากมหาโพธิเจดีย์พุทธคยา ประเทศอินเดีย สร้างประมาณพุทธศตวรรษที่ 19-20 เมื่อ พ.ศ. 2020 พระเจ้าติโลกราชโปรดฯ ให้จัดการประชุมพระเถรานุเถระทั่วทุกหัวเมืองในอาณาจักรล้านนา และทรงคัดเลือกได้พระธรรมทิณ เจ้าอาวาสวัดป่าตาล ผู้จัดเจนในพระบาลีเป็นประธานฝ่ายสงฆ์และพระองค์ทรงเป็นประธานฝ่ายคฤหัสถ์ ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ณ วัดนี้ ใช้เวลาปีหนึ่งจึงสำเร็จ เป็นการสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งใหญ่ลำดับที่ 8 โดยทำมาแล้วทั้งในอินเดียและศรีลังการวมเจ็ดครั้ง และเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

ลายปูนปั้น บนผนังด้านนอกองค์เจดีย์เจ็ดยอดมีงานประติมากรรมปูนปั้น เป็นภาพเทพยดา นั่งขัดสมาธิเพชร ประนมหัตถ์อยู่กลางพระอุระ กับภาพเทพยดาพนมมียืน ทรงเครื่องภูษาภรณ์ อันเป็นสมัยนิยมในหมู่ชนชั้นสูงสมัยโบราณ สวมเครื่องศรียาภรณ์ทรงเทริด มีทั้งแบบทรงสูงและทรงเตี้ย สังเกตบนยอดศรียาภรณ์ประดิษฐ์ด้วยลายวิจิตรแตกต่างกันไปในแต่ละองค์ เช่น ลายกระจับปี่ ลายดอกบัว ลายหน้ากาล ลายดอกไม้ ฯลฯ เป็นที่น่าชมยิ่ง บนพื้นผนังเป็นลายดอกไม้ร่วงคล้ายลายถ้วยชามสมัยราชวงศ์หมิงของจีน นอกจากนี้ยังมีลายประดับหัวเสาซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของล้านนา แม้พม่ายังรับเอาไปและเรียกว่า “ลายเชียงใหม่”

พระสถูปเจดีย์พระเจ้าติโลกราช เมื่อพระเจ้าติโลกราชสวรรคตในปี พ.ศ. 2030 พระยอดเชียงราย ราชันดาได้สืบราชสมบัติแทน และโปรดฯ ให้สร้างจิตกาธาน (เชิงตะกอน) ขึ้นในวัดนี้เพื่อเป็นสถานที่จาปนสถานถวายพระเพลิงพระศพของพระอัยกาธิราช แล้วโปรดฯ ให้สร้างพระสถูปใหญ่บรรจุพระอัฐิและพระอังคารธาตุของพระเจ้าติโลกราชไว้ภายในบริเวณวัด

พระสถูปนี้ก่ออิฐถือปูน ทรงมณฑปสี่เหลี่ยมย่อมุม มีซุ้มคูหาเป็นจตุรมุข หลังคาทรงบัวกลุ่ม ส่วนเครื่องยอดต่อขึ้นไปก่อเป็นพระสถูปทรงระฆังกลม ซุ้มคูหาด้านทิศตะวันออกฝังเข้าไปในตัวมณฑป ประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมากรรมปูนปั้นปางมารวิชัยหนึ่งองค์

สัตตมหาสถาน เป็นสถานที่สำคัญในพุทธประวัติเจ็ดแห่ง ได้แก่ โพธิบัลลังก์ อนิมิตตเจดีย์ รัตนจงกรมเจดีย์ อชปาลนิโครธเจดีย์ ราชชาตนเจดีย์ ปัจจุบันเหลืออยู่ที่วัดเจ็ดยอดเพียงสามแห่ง คือ อนิมิตตเจดีย์ รัตนจงกรมเจดีย์ มุจจลินทเจดีย์

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

ภายในวัดมีศูนย์บริการข้อมูล สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัด รวมถึงประวัติและรายละเอียดที่นักท่องเที่ยวต้องการ โดยศูนย์บริการนี้เปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่เวลา 08.00 – 16.00 น.

ลานจอดรถ มีบริเวณหน้าวัด สามารถจอดรถได้ 20 คัน

สุขา มีให้บริการในศูนย์ข้อมูล ความสะอาดพอใช้

2.5 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเชียงใหม่

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมศิลปากร

ที่ตั้งและการเข้าถึง อยู่บนถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ (เชียงใหม่ – ลำปาง) ใกล้ๆ กับวัดเจ็ดยอด

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว

ความสำคัญ

เป็นสถานที่รวบรวมสิ่งของที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของภาคเหนือไว้ เช่น พระพุทธรูปสกุลช่างสมัยล้านนาต่างๆ และพระพุทธรูปสมัยเชียงแสน เครื่องไม้แกะสลัก เครื่องถ้วยภาคเหนือ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวล้านนาและชาวเขาเผ่าต่างๆ ภาพถ่ายประวัติศาสตร์ของเชียงใหม่

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

พิพิธภัณฑ์เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00 – 16.00 น. หยุดช่วงวันสงกรานต์ และวันปีใหม่ ค่าเข้าชม คนไทย 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท นักเรียน นักศึกษาฟรี รายละเอียดโทร (053)221-308

2.6 วัดอุโมงค์ (ดูภาพประกอบ 16)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมศิลปากร

ที่ตั้งและการเข้าถึง

อยู่ที่ถนนสุเทพ อำเภอเมือง ห่างไปจากตลาดต้นพยอม วิ่งผ่านสี่แยกชลประทาน ด้านหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประมาณ 500 เมตร เข้าซอยทางด้านซ้ายมือ ไปประมาณ 2 กิโลเมตร

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว

ลักษณะโดยทั่วไป

บริเวณวัดมีความร่มรื่น เงียบสงบมาก เนื่องจากเป็นสวนพุทธธรรม มีพุทธศาสนิกชนมาปฏิบัติธรรมที่นี้มาก มีการแบ่งพื้นที่ในส่วนที่เป็นของวัดสำหรับให้นักท่องเที่ยวและคนทั่วไปเข้าชมและแบ่งที่สำหรับปฏิบัติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนเย็นจะมีการแสดงธรรมะผ่านมาตามเสียงตามสาย

ประวัติ

วัดอุโมงค์สร้างขึ้นในสมัยพญามังรายราวปี พ.ศ. 1839 เพื่อให้ฝ่ายอริยวาสีจำพรรษา ต่อมา พญากือนา ทรงสร้างอุโมงค์ขึ้นเพื่อให้พระมหาเถระจันทร์ใช้เป็นทีวิปัสสนากรรมฐาน อุโมงค์นี้มีลักษณะเป็นกำแพงภายในทางเดินหลายช่องทะลุกันได้ ภายในอุโมงค์เคยมีภาพจิตรกรรมฝาผนังสันนิษฐานว่าวาดในระหว่าง พ.ศ. 1900-2000 แต่เดิมคงเป็นภาพจิตรกรรม

เต็มบริเวณของทุกห้อง ส่วนใหญ่เป็นภาพดอกบัว ดอกโบตั๋น และ นกต่าง ๆ เช่น นกยูง นกกระสา นกแก้ว และนกเป็ดน้ำ

สิ่งที่น่าสนใจ

ด้านบนอุโมงค์เป็นเจดีย์ที่มีอายุเก่าแก่ของล้านนา นักโบราณคดีสันนิษฐานว่าสร้างประมาณต้นพุทธศตวรรษที่ 20 เป็นเจดีย์ทรงระฆัง มีชั้นทรงกลมประมาณ 3 ชั้นเหมือนกลีบบัวซ้อนกันอยู่ ด้านบนมีปลียอด

ด้านหน้าอุโมงค์มีเศียรพระพุทธรูปหินสลักสกุลช่างพะเยา พ.ศ. 1950 – 2100 บริเวณวัดเป็นสวนพุทธธรรม ร่มรื่นด้วยแมกไม้หนาพันธุ์ เป็นสวนป่าที่เหมาะสมกับการนั่งวิปัสสนาด้านหลังเป็นสวนป่าและสวนสัตว์ซึ่งเป็นเขตอภัยทานเดินเล่นได้ และเป็นสถานที่ดูนกที่ตีกักแห่งหนึ่ง

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

ภายในวัดมีป้ายบอกถึงประวัติและความสำคัญของวัดอุโมงค์ โดยมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

สุขา ทางเข้าวัดด้านหน้ามีห้องน้ำเก่า ๆ อยู่ 1 ห้อง ผู้วิจัยมีความคิดว่าน่าจะรื้อทิ้งเพราะไม่เหมาะสมที่จะอยู่หน้าวัด อีกทั้งในวัดก็มีห้องน้ำให้บริการแล้ว ความสะอาดพอใช้

ที่จอดรถ สามารถนำรถเข้าไปจอดในวัดได้ ประมาณ 20 คัน

3. รายการทรัพยากรมหกรรมปรากฏการณ์สำคัญ (Events)

3.1 ประเพณีสงกรานต์และดำหัว

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

เป็นความร่วมมือระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ เทศบาลนครเชียงใหม่

ความสำคัญ

เป็นประเพณีสำคัญของชาวเหนือ เนื่องจากเป็นช่วงเปลี่ยนศักราชใหม่ หรือ “วันขึ้นปีใหม่” โดยนับเริ่มตั้งแต่วันที่พระอาทิตย์ย่างเข้าสู่ราศีเมษ ในเดือนเมษายน กิจกรรมปฏิบัติกันมาคือการไปรดน้ำดำหัวผู้หลักผู้ใหญ่ เพื่อแสดงความกตัญญู แสดงความเคารพผู้สูงอายุ เพื่อขอขมาลาโทษในความผิดพลาดต่าง ๆ และขอรับพร

จังหวัดเชียงใหม่ได้จัดงานประเพณีสงกรานต์ขึ้นเป็นประจำทุกปี ในระหว่างวันที่ 13-15 เมษายน ของทุกปี โดยในวันที่ 13 จะเป็นวันมหาสงกรานต์ มีขบวนแห่พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ และขบวนแห่นางสงกรานต์ โดยเริ่มจากวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร แห่ไปรอบเมืองเชียงใหม่ แล้วมีพิธีสงฆ์หน้าพระ ก่อเจดีย์ทราย รดน้ำขอพรผู้ใหญ่ และเล่นสาดน้ำกัน

ลักษณะเด่น

ภายในอำเภอเมือง หน่วยงานราชการจัดขบวนแห่นางสงกรานต์ไปตามถนนท่าแพนักท่องเที่ยวทั่วไปมักจะไปเล่นน้ำกันรอบคูเมืองและตามถนนโดยทั่วไป โดยเฉพาะแถบ ถ.ช้าง

คลาน และ ถ.ท่าแพ บางทีก็นำรถยนต์บรรทุกน้ำไปเล่นสาดกัน บริเวณนี้จึงแออัดไปด้วยนักท่องเที่ยว และมักมีเวทีประกวดนางสงกรานต์ และการแสดงอื่น ๆ ที่บริเวณประตูท่าแพ มีขบวนแห่ไปรดน้ำดำหัว “พ่อเมือง” หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ที่จวนริมแม่น้ำปิง ตรงหัวถนนท่าแพ เชียงสะพานนวรัฐ

สำหรับประเพณีสงกรานต์ที่จังหวัดเชียงใหม่นั้นจะเริ่มเล่นกันตั้งแต่วันที่ 10 เมษายน จนถึงวันที่ 15 เมษายน ของทุกปี โดยจะมีนักท่องเที่ยวมาเล่นน้ำสงกรานต์กันอย่างคับคั่ง บ้างก็นำน้ำใส่บนหลังรถกระบะแล้วขับสาดใส่กันเป็นที่สนุกสนานจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดไปแล้ว

สิ่งที่น่าสนใจ

วันที่ 13 เมษายน เรียกว่า “วันสังขารล่อง” หรือ “สังขารล่อง” ช่วงเช้าชาวบ้านจะยิงปืนจุดประทัดตั้งแต่ก่อนสว่าง เพื่อขับไล่ตัวสังขารหรือตัวเสนียดจัญไร จากนั้นจึงเก็บกวาดบ้านเรือน ทำความสะอาดพระพุทธรูป

วันที่ 14 เมษายน เรียกว่า “วันเนา” หรือ “วันเนา” วันนี้ต้องทำแต่สิ่งอันเป็นมงคล ห้าคำทอหรือทะเลาะวิวาท และเตรียมทำขนมจอก (ขนมเทียน) ข้าวแต๋น (ขนมนางเล็ด) เพื่อนำไปทำบุญที่วัด

วันที่ 15 เมษายน เรียกว่า “วันพญาวัน” เป็นวันเริ่มต้นศักราชใหม่ เป็นวันสำคัญและศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านจะไปทำบุญที่วัด มีการทานช่อ (ธงกระดาษรูปสามเหลี่ยม) ทานตุ๋น (ธงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว) และไม้ค้ำโพธิ์ สรงน้ำพระพุทธรูป และพระธาตุประจำเมือง เช่น พระพุทธสิหิงค์ที่วัดพระสิงค์วรมหาวิหาร พระเสด็จมณี ที่วัดเชียงใหม่ ในตัวเมืองเชียงใหม่

เชียงใหม่เริ่มเล่นน้ำกันตั้งแต่ประมาณวันที่ 10 เป็นต้นไป บางทีเล่นกันนานนับสัปดาห์ หรือถึง 10 วัน ตั้งแต่เช้าจดเย็น ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำในปีนั้นว่ามากหรือน้อย แต่ช่วงที่เล่นสาดน้ำกันมากที่สุดอยู่ในช่วงวันที่ 12-15 เมษายน ของทุกปี

3.2 ประเพณีเป็ง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

เป็นความร่วมมือระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ เทศบาลนครเชียงใหม่

ความสำคัญ

จัดขึ้นในช่วงวันลอยกระทงของทุกปี ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 2 เหนือ ประมาณเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี

เป็นงานประเพณีที่น่าสนใจยิ่งของจังหวัดเชียงใหม่ จะมีการปล่อยโคมลอยเพื่อเป็นการบูชาพระธาตุจุฬามณีบนสวรรค์ มีการจุดดอกไม้ไฟ ประกวดกระทง ขบวนแห่นางนพมาศ ฯลฯ

สิ่งที่น่าสนใจ

สองสามวันก่อนวันยี่เป็ง ตามวัดวาอารามและครัวเรือนของชาวล้านนาจะประดับตกแต่งหน้าบ้านหรือประตูวัดหน้าวิหารด้วยต้นกล้วย อ้อย ก้านมะพร้าว โคมไฟ และดอกไม้ นอกจากนี้ยังจัดเตรียมทำโคมไฟนานาชาติ ทั้งโคมแขวน โคมหูกระต่าย และโคมลอย จุดผาง ประทีปอยู่รอบ ๆ บ้าน

ในวันยี่เป็งตั้งแต่เช้ามีตประมาณ 04.00 น. เป็นต้นไป จะมีการถวายข้าวมธุปายาสแด่พระพุทธเจ้า จากนั้นชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาถวายพระสงฆ์เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษ เมื่อเสร็จแล้วชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารอีกสำหรับหนึ่งมาทำบุญตักบาตร พอใกล้ค่ำชาวบ้านนำประทีปมาวัดเพื่อบูชาพระรัตนตรัยและฟังเทศน์ จากนั้นจึงเริ่มจุดโคมไฟ โคมลอย ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นการปล่อยความทุกข์โศกหรือสิ่งไม่ดีออกไป รวมทั้งยังถือเป็นการทำทานด้วย เพราะชาวบ้านนิยมแขวนสิ่งของ เงิน หรือข้อความที่ระบุว่าใครเก็บได้สามารถนำมาขึ้นรางวัลกับผู้ปล่อยโคม แต่การปล่อยโคมลอยนั้น ควรปล่อยตั้งแต่เวลา 21.00 น. เป็นต้นไป เนื่องจากที่ผ่านมาไม่มีการกำหนดเวลาการปล่อยทำให้เกิดการรบกวนการบินของเครื่องบิน

ปัจจุบันประเพณียี่เป็งของเชียงใหม่จัดเป็นงานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดงานมีขึ้น 2 วัน คือวันลอยกระทงเล็ก และวันลอยกระทงใหญ่ นอกจากนี้ยังมีการจัดประกวดกระทงโคมไฟ และขบวนแห่กระทงใหญ่ โดยแห่ไปตามถนนท่าแพ นักท่องเที่ยวสามารถร่วมเข้าชมและลอยกระทงได้บริเวณริมแม่น้ำปิง ตั้งแต่หน้าเทศบาลนครเชียงใหม่เลียบบแม่น้ำไปทางสะพานนครพิงค์จนถึงสะพานนวรัฐ แต่หากต้องการชมประเพณีดั้งเดิมควรไปทางอำเภอรอบนอก เช่น อำเภอสารภี อำเภอดอยสะเก็ด

3.3 งานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เทศบาลนครเชียงใหม่

ความสำคัญ

จัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงที่เชียงใหม่มีอากาศหนาว ดอกไม้บานสะพรั่งไปทั่วเมือง จึงมีการจัดมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับขึ้น

สิ่งที่น่าสนใจ

ในงานจัดให้มีการประกวดสวนหย่อมพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ ภาคเช้าของงานจะจัดให้มีขบวนรถบุปผชาติ และนางงามบุปผชาติ แห่จากบริเวณหน้าสถานีรถไฟ ผ่านสะพานนวรัฐ ไปสู่สวนสาธารณะหนองบวกหาด

4. รายการทรัพยากรด้านกิจกรรม

4.1 ศูนย์ศิลปะการแสดงกาดสวนแก้ว

หน่วยงานที่รับผิดชอบ อุทยานการค้ากาดสวนแก้ว
ที่ตั้งและการเข้าถึง

ตั้งอยู่บนถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ เชียงฯ กับห้องสมุดประชาชน จะเห็นตึกสูงๆ สร้างด้วยอิฐทั้งหลังอยู่ซ้ายมือ

ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว
สิ่งที่น่าสนใจ

เป็นศูนย์การค้าที่ใหญ่และมีสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นโรงแรมปางสวนแก้ว โรงภาพยนตร์ มีร้านอาหารให้เลือกมากมายทั้งอาหารไทย และอาหารนานาชาติ ศูนย์ศิลปะการแสดงที่สะดวกครบครัน

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

มีกิจกรรมและการแสดงละครทั้งของไทยและต่างประเทศ สอบถามรายการแสดงได้ที่ โทร (053)224-333 ต่อ กาดศิลป์

4.2 ศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เทศบาลนครเชียงใหม่
ที่ตั้ง

ตั้งอยู่บนถนนสายเชียงใหม่ – หางดง

ผู้ใช้ประโยชน์ นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ความสำคัญ

เป็นที่รวมศิลปะและวัฒนธรรมของล้านนารวมทั้งผ้าโบราณ มีหมู่บ้านชาวเขาให้เที่ยวชม ตอนกลางคืนมีการรับประทานอาหารเย็นที่เรียกว่า “ขันโตก” ซึ่ง จะมีอาหารทางภาคเหนือ ล้วนๆ เช่น แกงฮังเล น้ำพริกอ่อน แคหมู ฯลฯ และชมการแสดงฟ้อนพื้นเมือง ไปพร้อมๆ กัน การแสดงมีทุกวัน ตั้งแต่เวลา 19.00-22.00 น. ติดต่อล่วงหน้าได้ที่ (053)275-097

การเดินทางและการเข้าถึง

ไปตามถนนสายเชียงใหม่ – หางดงประมาณ 800 เมตร เมื่อไปถึงบริเวณจะเห็นบ้านทรงไทยหลายหลัง สร้างขึ้นด้วยไม้สักทั้งสิ้น อีกทั้งมีไม้แกะสลักที่สวยงามแบบไทยประดับประดาที่ประตู และหน้าต่าง

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

มีชาวเขาเผ่าต่างๆ มาบริการถ่ายภาพคู่แก่นักท่องเที่ยวอยู่บริเวณทางออกของศูนย์วัฒนธรรม

ลานจอดรถ มีการจัดบริเวณจอดรถอย่างเป็นระเบียบ สามารถจอดได้มากถึง 50 คันทั้งรถยนต์และรถปัส

สุชา ภายในศูนย์มีสุขาบริการอย่างเพียงพอ ประมาณ 20 มีความสะอาดมาก

4.3 ถนนคนเดิน (ดูภาพประกอบ 12)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เทศบาลนครเชียงใหม่
ที่ตั้ง

กิจกรรมนี้จัดขึ้นบริเวณถนนท่าแพ ตั้งแต่ช่วงประตูท่าแพ (ประตูเมืองเก่า) ยาวไป
ถึงถนนราชดำเนินตลอดทั้งสาย

ผู้ใช้ประโยชน์ นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม

จัดทุกวันอาทิตย์ตั้งแต่เวลา 14.00 - 22.00 น.

ลักษณะเด่น

ภายในงานจะมีการจำหน่ายสินค้าที่คนในท้องถิ่นผลิตขึ้น อาหารพื้นเมืองในราคา
ย่อมเยาว์ รวมทั้งมีการแสดงดนตรีพื้นเมือง กิจกรรมนี้เปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีความสามารถ
พิเศษได้แสดงความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นศิลปินสมัครเล่น หรือมือ
อาชีพ

แผนที่แสดงที่ตั้งทรัพยากรการบริการของอำเภอเมือง เชียงใหม่
ที่มา: วารสารเชียงใหม่ กันยายน 2548

5. รายการทรัพยากรด้านการบริการ

5.1 สถานีขนส่งอาเขต (ดูภาพประกอบ 18 - 20)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ กรมการขนส่งทางบก
ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ถนนเชียงใหม่ – ลำปาง ใกล้สี่แยกดอยสะเก็ด สถานีขนส่งแห่งนี้สามารถรองรับผู้โดยสารที่เดินทางมาจากกรุงเทพฯ, เชียงราย, พะเยา, แม่ฮ่องสอน สู่จังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ยังมีรถสองแถวสาธารณะให้บริการในตัวอำเภอโดยรอบ

ผู้ใช้ประโยชน์ นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ความสำคัญ

เป็นศูนย์กลางการเดินทางของภาคเหนือ การเดินทางภายในอำเภอเมือง สามารถใช้บริการรถสามล้อ รถสามล้อเครื่อง นอกเหนือจากเส้นทางเชียงใหม่ – กรุงเทพฯ แล้วยังมีเส้นทางรถโดยสารไปยังจังหวัดที่ใกล้เคียงในภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน นครสวรรค์, จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ หนองบัวลำพู อุตรธานี นครราชสีมา และจังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี ระยอง

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

ภายในสถานีขนส่งมีห้องน้ำให้บริการแก่ผู้โดยสาร โดยคิดอัตราค่าบริการคนละ 3 บาท ที่จอดรถสามารถจอดได้ราว 30 คัน นอกจากนี้ยังมีศูนย์คุ้มครองผู้โดยสารสาธารณะ (ประชาสัมพันธ์) ที่ให้บริการข้อมูลการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงตำรวจท่องเที่ยวคอยอำนวยความสะดวก และดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้ที่มาใช้บริการภายในสถานี สถานีขนส่งแห่งนี้เปิดให้บริการทุกวัน ตลอด 24 ชั่วโมง และใกล้เคียงกับสถานีมีโรงแรมอาเขต อินท์ ซึ่งอยู่ห่างจากสถานีเพียง 600 เมตร นักท่องเที่ยวสามารถเดินมาใช้บริการได้อย่างสะดวก สบาย

5.2 สถานีรถไฟเชียงใหม่ (ดูภาพประกอบ 21 - 22)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ การรถไฟแห่งประเทศไทย
ที่ตั้ง ตั้งอยู่ใน ต. วัดเกต อ. เมือง

ผู้ใช้ประโยชน์ นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ความสำคัญ

เป็นสถานีรถไฟสุดท้ายที่สิ้นสุดปลายทางในภาคเหนือ เปิดบริการเดินรถเร็ว รถด่วน รถด่วนพิเศษ และรถดีเซลรางปรับอากาศ กรุงเทพฯ – เชียงใหม่ รวมวันละ 4 ขบวน และ นครสวรรค์ – เชียงใหม่ วันละ 2 ขบวน

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

จากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจภายในสถานีรถไฟพบว่า มีห้องน้ำให้บริการแก่ผู้โดยสารแต่ไม่สะอาดเท่าที่ควร มีศูนย์อาหาร ร้านค้า และตำรวจท่องเที่ยว ภายในสถานีเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

5.3 ท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ (ดูภาพประกอบ 23 - 24)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ การท่าอากาศยานเชียงใหม่

ที่ตั้ง ตั้งอยู่บนถนนมหิตล ติดกับกองบิน 41

ผู้ใช้ประโยชน์ นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ความสำคัญ

จังหวัดเชียงใหม่มีสนามบินนานาชาติที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองรองจากสนามบินดอนเมือง มีเส้นทางบินไป – กลับวันละหลายเที่ยวบิน ได้แก่

สายการบินภายในประเทศ ได้แก่

บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน)

บริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด

สายการบินโอเรียล

สายการบินไทย แอร์เอเชีย

สายการบินนกแอร์

สายการบินภายในประเทศสามารถให้บริการจากจังหวัดเชียงใหม่ ไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั่วภูมิภาค ได้แก่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ขอนแก่น หาดใหญ่

สายการบินระหว่างประเทศ ได้แก่

บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน)

บริษัท การบินกรุงเทพ จำกัด

สายการบินซิลค์แอร์

สายการบินลาว

สายการบินแอร์มาณฑะเลย์

สายการบินแมนดาริน

สายการบินระหว่างประเทศสามารถให้บริการผู้โดยสารที่เดินทางไปยังจากหลวงพระบาง บังคลาเทศ

การบริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

ปัจจุบันท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่กำลังขยายพื้นที่เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยการสร้างอาคารผู้โดยสารเพิ่มเติม ภายในท่าอากาศยานมีบริการร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ให้แก่ผู้โดยสารที่เตรียมตัวเดินทางไปยังที่ต่าง ๆ มีศูนย์ข้อมูล

นักท่องเที่ยว รวมทั้งตำรวจท่องเที่ยวในท่าอากาศยานเพื่อรองรับและให้บริการด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

5.4 ที่พัก (ดูภาพประกอบ 25 – 26)

ในบริเวณอำเภอเมือง เชียงใหม่ มีที่พักหลากหลายรูปแบบที่ให้บริการ เช่น โรงแรม ได้แก่ โรงแรมเวสทิน เชียงใหม่ ตั้งอยู่ตำบลหนองหอย ต.ดริมน้ำแม่ปิง โรงแรมอิมพีเรียแม่ปิง ตั้งอยู่ใกล้ไนท์บาร์ซาร์ และโรงแรมปางสวนแก้ว ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางเมือง ถนนห้วยแก้ว ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีเกสต์เฮาส์หลายแห่งให้เลือกอีกมากมาย ซึ่งส่วนใหญ่อยู่บริเวณถนนท่าแพ มีให้เลือกหลายแบบในราคาย่อมเยา อีกทั้งยังมีศูนย์ฝึกปฏิบัติการท่องเที่ยวของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สำหรับผู้แสวงบุญยังนิยมไปพักตามวัดที่มีสำนักปฏิบัติธรรม ได้แก่ วัดป่าเป้า วัดดอโมงค์ ซึ่งไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

5.5 ร้านอาหาร (ดูภาพประกอบ 27)

อำเภอเมือง เชียงใหม่ มีร้านอาหารให้เลือกหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นอาหารพื้นเมือง ได้แก่ ร้านเฮือนเพ็ญ, เฮือนสุนทรีย์ (คุณสุนทรีย์ เวชานนท์ นักร้องเพลงพื้นเมืองเป็นเจ้าของ) และเพชรดอยงาม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีร้านอาหารที่เน้นบรรยากาศอันร่มรื่น และเห็นวิวทิวทัศน์อันงดงามของตัวเมือง ได้แก่ ร้านผาลาดตะวันรอน และเอื้องผึ้งจันทร์ผา เป็นต้น แต่หากนักท่องเที่ยวต้องการรับประทานอาหารที่มีบรรยากาศดีดริมน้ำแม่ปิง ต้องไม่พลาดที่จะไปใช้บริการที่ร้านกูดวิว หรือร้านริเวอร์ไซด์ เป็นต้น

5.6 บริการอื่น ๆ

5.6.1 ศูนย์บริการข่าวสารการท่องเที่ยว (ดูภาพประกอบ 28)

หน่วยงานรับผิดชอบการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ที่ตั้ง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ เขต 1 ตั้งอยู่ที่ 105/ 1 ถนน เชียงใหม่ – ลำพูน ต. วัดเกต อ. เมือง จ. เชียงใหม่ 50000 โทร (053)248-604, (053)248-607 รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน

E-mail: www.tatchmai@tat.or.th.

การให้บริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเขตภาคเหนือ เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00 น. – 16.00 น. โดยมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก โรงแรม ร้านอาหาร นอกจากนี้ยังมีเอกสาร แผ่นพับ แจกแก่นักท่องเที่ยวและผู้ ที่สนใจอีกด้วย

5.6.2 ธนาคาร (ดูภาพประกอบ 29)

มีทั้งหมด 7 ธนาคาร ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกร ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดธน และธนาคารธนชาติ โดยแต่ละสาขาของแต่ละแห่ง ตั้งกระจายอยู่โดยรอบของอำเภอเมือง และตามสถานที่ท่องเที่ยวจะมีบริการที่แลกเงิน บริการตู้ เอ ที เอ็ม เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

5.6.3 โรงพยาบาล (ดูภาพประกอบ 31)

จังหวัดเชียงใหม่มีสถานพยาบาลที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 32 แห่ง และสังกัดกระทรวงอื่น 10 แห่ง โรงพยาบาลในจังหวัดเชียงใหม่มีทั้งโรงพยาบาลของรัฐ และเอกชน โดยโรงพยาบาลของรัฐ ได้แก่ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ (โรงพยาบาลสวนดอก) ตั้งอยู่ตำบลสุเทพ หลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนโรงพยาบาลของเอกชนนั้น ได้แก่ โรงพยาบาลแมคคอร์มิค ตั้งอยู่บนถนนแก้ววรัฐ ตำบล วัดเกต

5.6.4 ตลาดวโรรส (ดูภาพประกอบ 32 – 34)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ เทศบาลนครเชียงใหม่
ที่ตั้งและการเข้าถึง

ตลาดวโรรสตั้งอยู่ถนนวิชยานนท์ ใกล้กับที่ทำการของเทศบาลนครเชียงใหม่ติดกับแม่น้ำปิง

ความสำคัญ

ตลาดสดแห่งนี้มี 2 ชั้น ชั้นล่างจำหน่ายสินค้าบริโภค ส่วนชั้นบนนั้นจำหน่ายสินค้าอุปโภคเป็นตลาดสดศูนย์กลางที่จำหน่ายของสดทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นผักสด ผลไม้สด อาหารคาว-หวาน อีกทั้งจำหน่ายของฝากแก่นักท่องเที่ยว เช่น น้ำพริกหนุ่ม ใส่อั่ว หมูทอด (ภาษาเหนือเรียกว่า จิ้นทอด) แคบหมู แหนม หมูยอ ของดองต่าง ๆ ร้านที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ได้แก่ น้ำพริกหนุ่มเจียงษ์ และใส่อั่วร้านตำรง เป็นต้น สำหรับน้ำพริกหนุ่มนั้นปัจจุบันได้พัฒนาบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบการบรรจุขวด เพื่อสามารถเก็บรักษาได้ยาวนานขึ้น

มีความโดดเด่นคือ เป็นตลาดสดแห่งแรกที่มีบันไดเลื่อนเป็นแห่งแรก แต่ปัจจุบันนี้บันไดเลื่อนไม่สามารถเปิดให้ใช้บริการได้เนื่องจากชำรุดมาเป็นเวลานาน

การบริการ

ร้านอาหาร ในตลาดมีร้านอาหารให้เลือกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นอาหารจานเดียวหรืออาหารตามสั่ง

สุขา มีสุขาให้บริการเพียง 2 จุด จุดละ 2 ห้อง ค่าบริการครั้งละ 2 บาท
ความสะดวกพอใช้

ที่จอดรถ เทศบาลนครเชียงใหม่สร้างที่จอดรถขึ้นใหม่ มีจำนวน 5 ชั้น แต่ละชั้นจอดรถได้ 8 คัน

6. รายการกิจกรรมท่องเที่ยวในรอบปี

เดือน	ช่วงวัน	รายการกิจกรรมท่องเที่ยว
ม.ค.	-	-
ก.พ.	ไม่มีกำหนดวันที่แน่นอน	งานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ
มี.ค.	ไม่มีกำหนดวันที่แน่นอน	งานร่มบ่อสร้าง
เม.ย.	13 – 15 เมษายน	งานสงกรานต์
พ.ค.	ปลายเดือน 6 ต่อเดือน 7	ประเพณีเข้าอินทขิล
มิ.ย.	-	-
ก.ค.	-	-
ส.ค.	-	-
ก.ย.	-	-
ต.ค.	-	-
พ.ย.	ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12	งานประเพณียี่เป็ง
ธ.ค.	-	-

7. การประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยว

ในการประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ใช้รายการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 10 ประการเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

- (1) ป้ายบอกทางเข้า
- (2) สิ่งี่ระบุว่ามีถึงแหล่งท่องเที่ยวแล้ว (Gateway)
- (3) ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- (4) ห้องสุขา
- (5) ร้านอาหาร เครื่องดื่ม
- (6) ร้านขายของที่ระลึก
- (7) การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว
- (8) การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ทาง
- (9) มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย
- (10) มีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานนั้น

7.1 การประเมินทรัพยากรทางธรรมชาติ

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพสูงเนื่องจากมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ มากกว่า 8 ด้านไม่ว่าจะเป็น

ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ร้านอาหาร ห้องสุขา การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยว รวมถึงมีป้ายบอกรายละเอียดต่าง ๆ อย่างชัดเจน นักท่องเที่ยวทุกคนที่มาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ต้องไม่พลาดที่จะมาเที่ยวชม และถือโอกาสสักการะบูชาวัดพระธาตุดอยสุเทพ

7.2 การประเมินทรัพยากรทางวัฒนธรรม

วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพสูง มีความโดดเด่นคือเป็นปูชนียสถานที่อยู่เคียงคู่เมืองเชียงใหม่มาเป็นเวลานาน นักท่องเที่ยวซึ่งเดินทางมาที่จังหวัดเชียงใหม่ จะต้องขึ้นไปนมัสการพระบรมธาตุกันทุกคน หากใครไม่ได้ขึ้นไปนมัสการแล้ว ถือเสมือนว่ายังไม่ถึงเชียงใหม่

วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพสูง มีความโดดเด่นคือ ในวิหารลายคำเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศิลาเขียว และมีจิตรกรรมฝาผนังเรื่องสุพรรณหงส์และสังข์ทอง นอกจากนี้ยังเป็นวัดประจำตัวผู้ที่เกิดปีมะโรง

วัดเจดีย์หลวง จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพสูง เนื่องจากตั้งอยู่ใจกลางเมืองเชียงใหม่พอดี การเดินทางเข้าถึงสะดวก บริเวณรอบ ๆ วัดมีการจำหน่ายของที่ระลึก และวัดถ่มมณฑลต่าง ๆ เป็นวัดที่ประดิษฐานเจดีย์ใหญ่ที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพปานกลางเนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ 5 ด้านไม่ว่าจะเป็นศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว, การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยว มีความโดดเด่นคือเป็นที่รวบรวมสิ่งของเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของภาคเหนือไว้

7.3 การประเมินทรัพยากรมรดกภูมิปัญญาที่สำคัญ

ประเพณีสงกรานต์ จัดเป็นมรดกภูมิปัญญาที่สำคัญที่มีศักยภาพต่ำ เมื่อถึงเดือนเมษายนของทุกปี จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติเป็นจำนวนมากหลั่งไหลเข้ามาเที่ยวในจังหวัดอย่างหนาแน่น

ประเพณียี่เป็ง จัดเป็นมรดกภูมิปัญญาที่สำคัญที่มีศักยภาพต่ำ มีความโดดเด่นคือมีการจัดประกวดกระทง ประกวดนางนพมาศ ตระการตาดด้วยการปล่อยโคมและจุดดอกไม้ไฟ

มรดกภูมิปัญญาผ้าทอ จัดเป็นมรดกภูมิปัญญาที่สำคัญที่มีศักยภาพปานกลาง มีความโดดเด่นคือ การประกวดขบวนรถบุปผาชาติซึ่งตกแต่งประดับประดาด้วยดอกไม้ นานาพันธุ์ และนอกจากนี้ยังมีการจัดประกวดตกแต่งสวนหย่อม จำหน่ายพืชพรรณในราคา ย่อมเยาว์

7.4 การประเมินทรัพยากรด้านกิจกรรม

ถนนคนเดิน จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวศักยภาพต่ำ เนื่องจากมีการจัดเพียงวันอาทิตย์ วันเดียวเท่านั้นและเน้นด้านการขายสินค้าเพียงจุดเดียว มีความโดดเด่นคือ คนในท้องถิ่นทุกคนสามารถนำสินค้า ผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นที่สุดในท้องถิ่นออกมาแสดง และยังเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความสามารถพิเศษเต็มที่

7.5 การประเมินทรัพยากรด้านบริการ

ด้านการขนส่ง มีศักยภาพสูง เนื่องจากสามารถเดินทางได้ทั้งทางรถบัส รถไฟ และทางเครื่องบิน

ด้านที่พัก มีศักยภาพสูง เพราะมีทั้งโรงแรมห้าดาวและเกสต์เฮาส์ราคาย่อมเยาให้เลือกหลากหลายรูปแบบ

ด้านร้านอาหาร มีศักยภาพสูง เนื่องจากมีอาหารพื้นเมืองและอาหารทั่วไปให้นักท่องเที่ยวเลือกรับประทาน นอกจากนี้ยังมีบรรยากาศที่ดีอีกด้วย

ด้านอื่น ๆ มีศักยภาพสูง เนื่องจากมีศูนย์ข้อมูลที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างครบถ้วน รวมถึงสาธารณูปโภคที่มีอย่างครบครันทุกจุดในตัวเมือง

8. การจัดอันดับความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว อำเภอเมือง เชียงใหม่

อันดับที่ 1 วัดพระธาตุดอยสุเทพ เป็นทรัพยากรด้านวัฒนธรรม มีความโดดเด่นคือเป็นปูชนียสถานที่เคียงคู่จังหวัดมาช้านาน อุปสรรคในการพัฒนานั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลดูแลอย่างทั่วถึงทำให้มีการหาบเร่ขายของอย่างไม่เป็นระเบียบ โอกาสในการพัฒนาคือจัดเจ้าหน้าที่เพื่อดูแลความเป็นระเบียบให้มากขึ้น ตอนนี้มีการรถไฟฟ้าขึ้นไปยังพระธาตุดูโดยไม่ต้องเดินขึ้นบันไดกว่า 300 ขั้น เป็นการบริการประชาชนได้ทุกเพศ ทุกวัย

อันดับที่ 2 อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย เป็นทรัพยากรด้านธรรมชาติ มีความโดดเด่นคือมีพื้นที่ทั้งหมด 262.50 ตารางกิโลเมตร อุปสรรคในการพัฒนาคือมีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าและปลุกผีของชาวไทยภูเขา โอกาสในการพัฒนาคือรัฐได้จัดสรรงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง

อันดับที่ 3 ประเพณีสงกรานต์ เป็นทรัพยากรมหรรรรมปรากฏการณ์สำคัญ มีความโดดเด่นและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวเป็นจำนวนมากในแต่ละปี อุปสรรคในการพัฒนาคือขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา โอกาสในการพัฒนาได้แก่การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบถึงวิถีปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาขึ้น

อันดับที่ 4 การขนส่ง เป็นทรัพยากรด้านการบริการ มีความโดดเด่นคือนักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการได้อย่างหลากหลาย อุปสรรคในการพัฒนาคือความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอโดยเฉพาะช่วงเทศกาล โอกาสในการพัฒนา ขณะที่ทางภาครัฐ

ได้เร่งขยายพื้นที่ของท่าอากาศยาน และสถานีขนส่งให้กว้างขวาง สะดวกสบายมากกว่าเดิม เพื่อให้สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นได้

อันดับที่ 5 ถนนคนเดิน เป็นทรัพยากรด้านกิจกรรม มีความโดดเด่นคือเป็นสถานที่ ซึ่งรวมกิจกรรมอันหลากหลายทุกรูปแบบ ได้แก่การแสดงดนตรี รวมถึงการจำหน่ายสินค้าราคา ประหยัด อุปสรรคในการพัฒนาคือเนื่องจากกิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้นเพียงสัปดาห์ละ 1 วัน เท่านั้น โอกาสในการพัฒนาคือควรเปิดโอกาสให้มีการจัดกิจกรรมนี้มากขึ้นอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 วัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในอำเภอเมือง เชียงใหม่ ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะประชาชนในตำบลช้างคลาน ตำบลพระสิงห์ และตำบลสุเทพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา กลุ่มชาวบ้าน และผู้ประกอบการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ข้อดังนี้

1. ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resources Audit) ของอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน (ตาราง 1 ถึง ตาราง 8)
3. ความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน (ตาราง 9 ถึง 15)
4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ให้ดียิ่งขึ้น

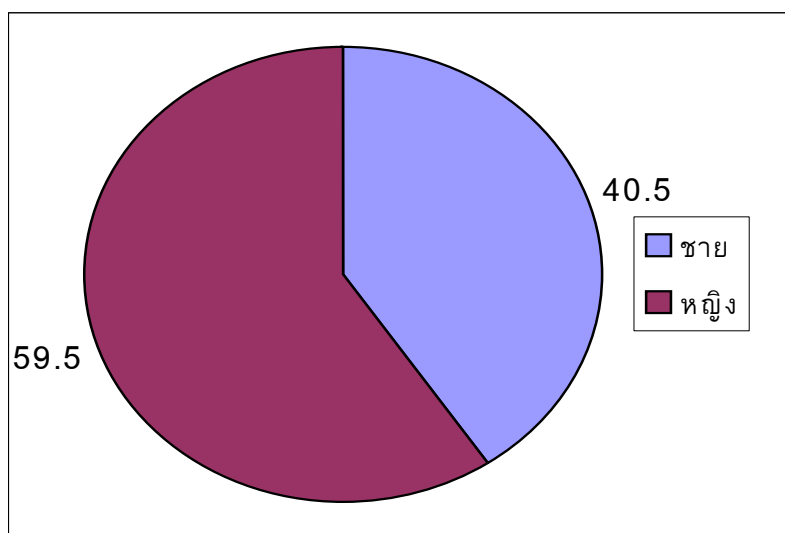
2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	162	40.50
หญิง	238	59.50
รวม	400	100.00

จากตาราง 1 แสดงว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 และรองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50

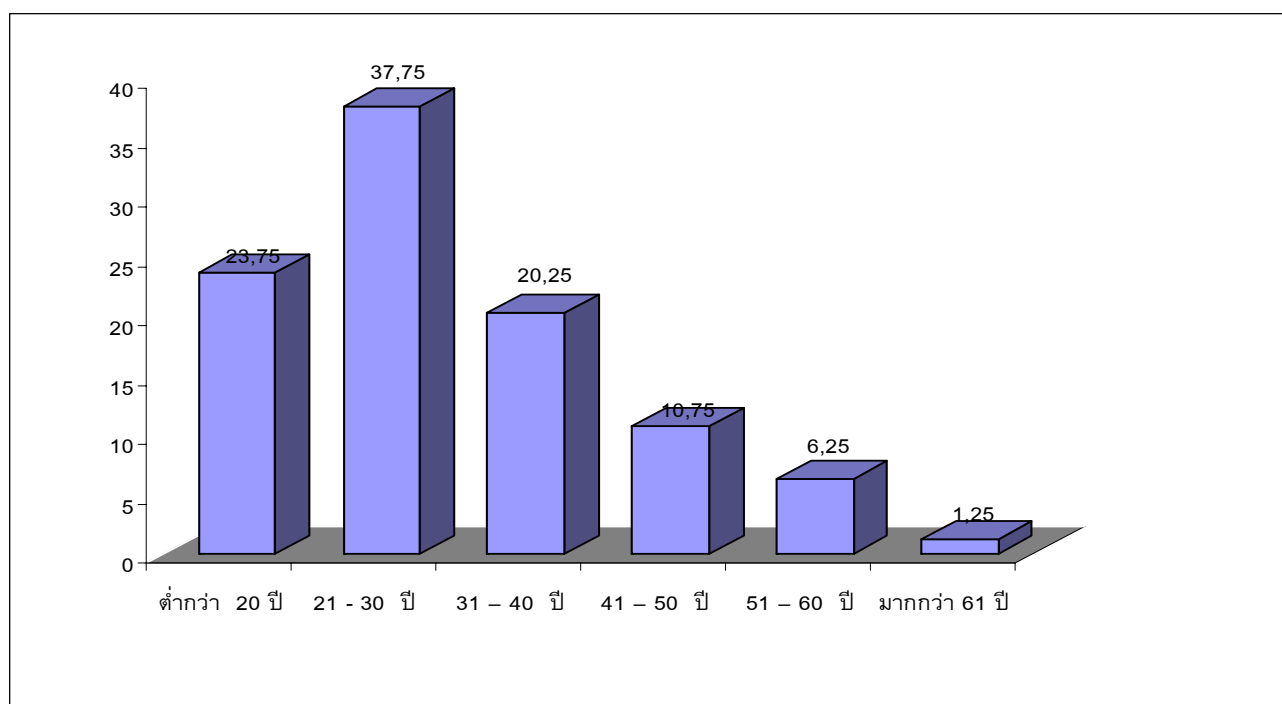

แผนภูมิ 1 แสดงเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	95	23.75
21 - 30 ปี	151	37.75
31 - 40 ปี	81	20.25
41 - 50 ปี	43	10.75
51 - 60 ปี	25	6.25
มากกว่า 61 ปี	5	1.25
รวม	400	100.00

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ในระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.75 และรองลงมามีช่วงอายุ ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 มีช่วงอายุอยู่ในระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 มีช่วงอายุอยู่ในระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.75 มีช่วงอายุอยู่ในระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 มีช่วงอายุ มากกว่า 61 ปี น้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25

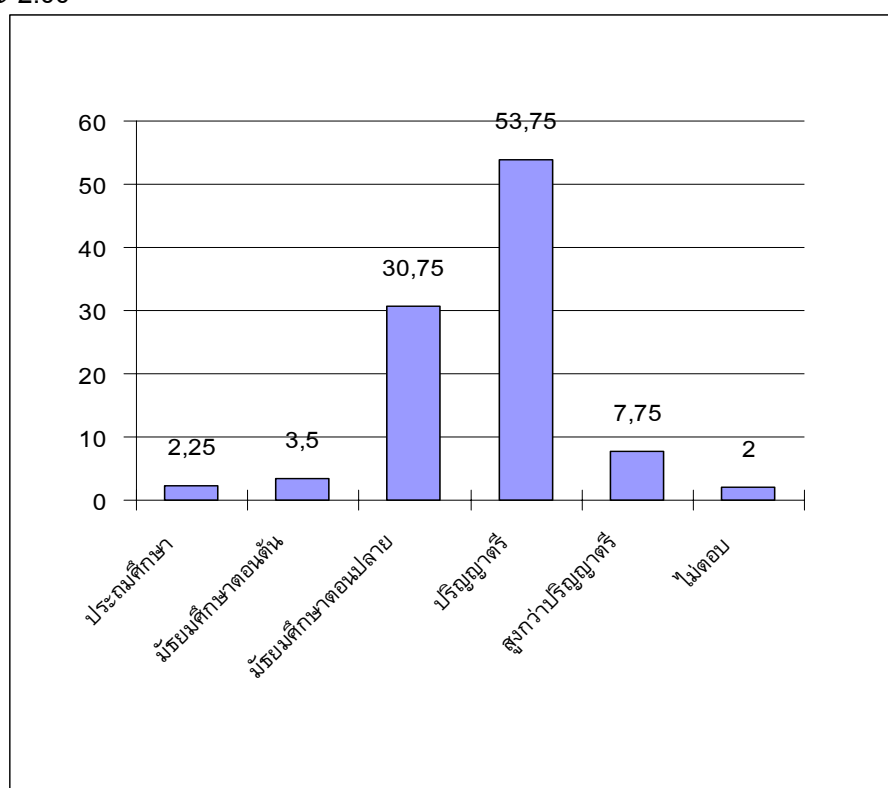

แผนภูมิ 2 แสดงช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	9	2.25
มัธยมศึกษาตอนต้น	14	3.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย	123	30.75
ปริญญาตรี	215	53.75
สูงกว่าปริญญาตรี	31	7.75
ไม่ตอบ	8	2.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปีมากที่สุด จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.75 และรองลงมามีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 30.75 สูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.75 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 ระดับศึกษาน้อยที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 และในข้อนี้มีผู้ไม่ตอบจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

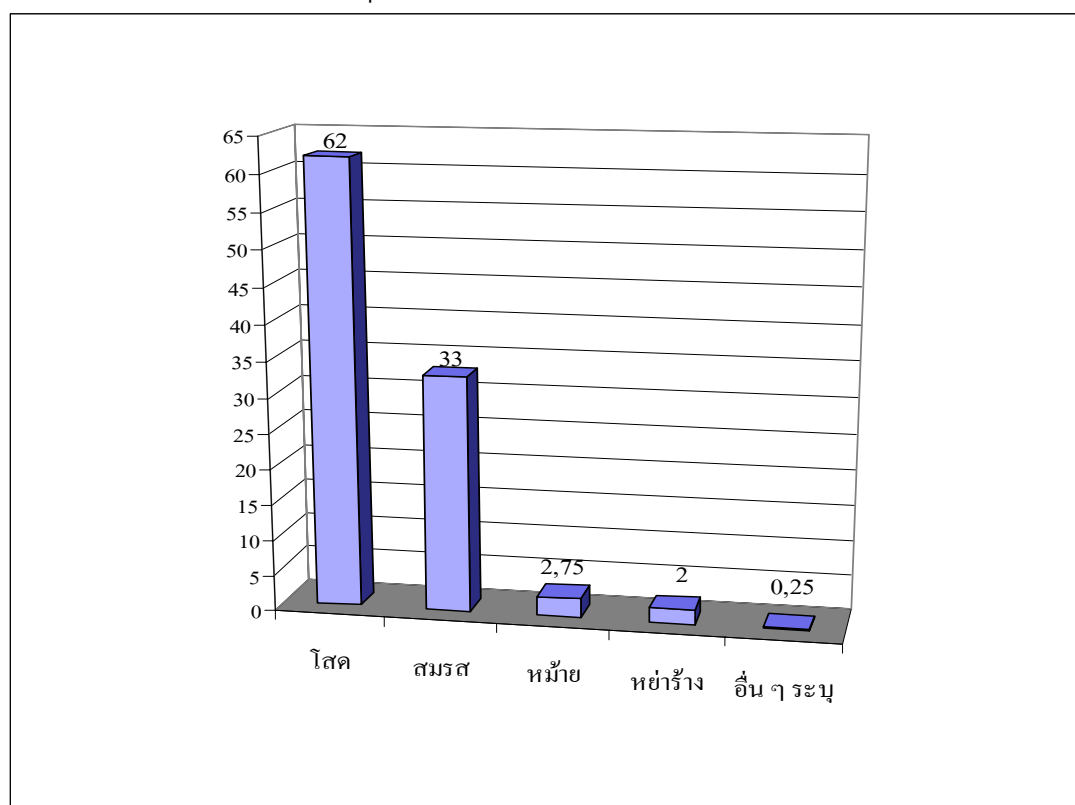

แผนภูมิ 3 แสดงระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	248	62.00
สมรส	132	33.00
หม้าย	11	2.75
หย่าร้าง	8	2.00
อื่น ๆ ระบุ	1	0.25
รวม	400	100.00

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด มากที่สุด จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00 รองลงมามีสถานภาพสมรส จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 มีสถานภาพหม้าย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 มีสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 และอื่น ๆ แต่ไม่ระบุ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25

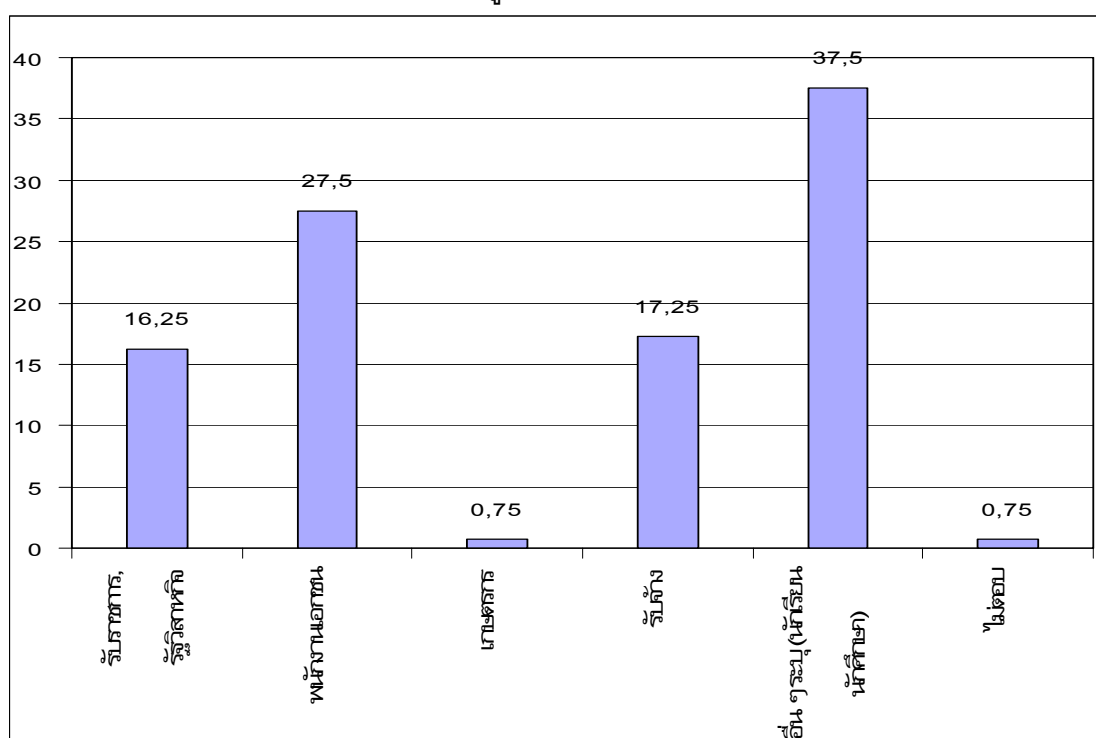

แผนภูมิ 4 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	65	16.25
พนักงานเอกชน	110	27.50
เกษตรกร	3	0.75
รับจ้าง	69	17.25
อื่น ๆ ระบุ (นักเรียน นักศึกษา)	150	37.50
ไม่ตอบ	3	0.75
รวม	400	100.00

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพอื่น ๆ คือ นักเรียน นักศึกษา มากที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมามีอาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 มีอาชีพรับจ้างจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.25 มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.25 และมีอาชีพเกษตรกร น้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75 และในข้อนี้มีผู้ไม่ตอบ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75

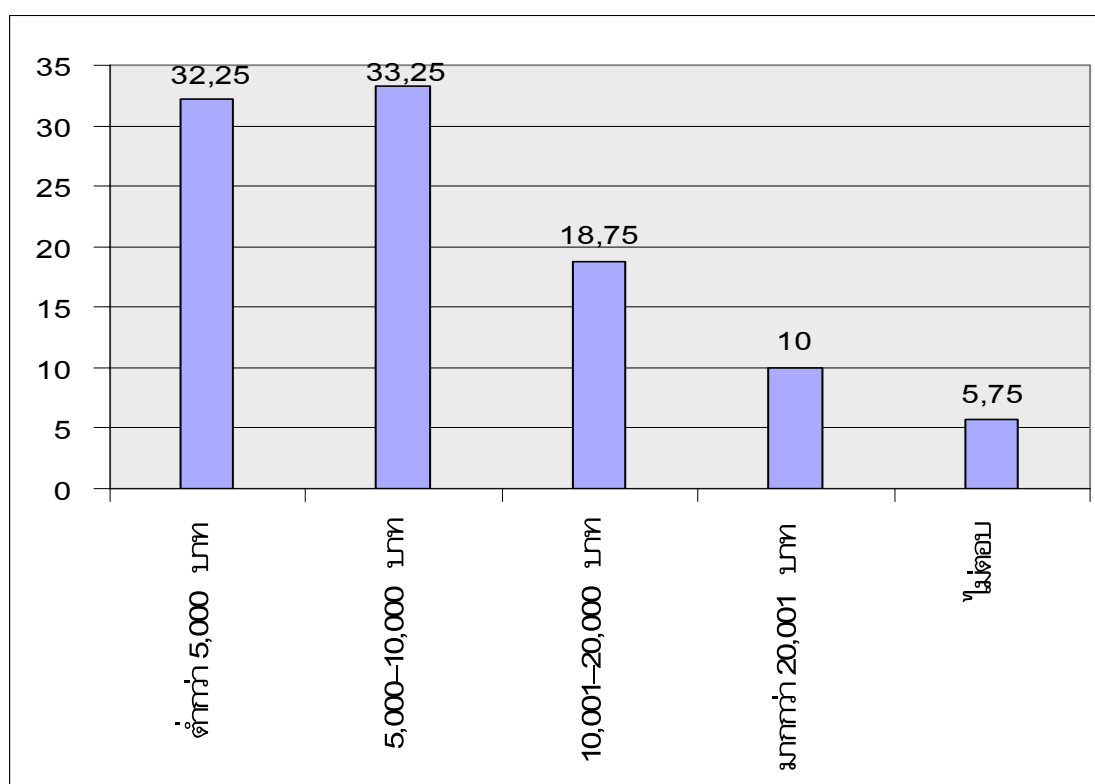

แผนภูมิ 5 แสดงอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	129	32.25
5,000–10,000 บาท	133	33.25
10,001–20,000 บาท	75	18.75
มากกว่า 20,001 บาท	40	10.00
ไม่ตอบ	23	5.75
รวม	400	100.00

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ อยู่ในระหว่าง 5,000 –10,000 บาท มากที่สุด จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.25 รองลงมามีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาทจำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25 มีรายได้ อยู่ในระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 มีรายได้มากกว่า 20,001 บาท น้อยที่สุด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และในข้อนี้มีผู้ไม่ตอบจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.75

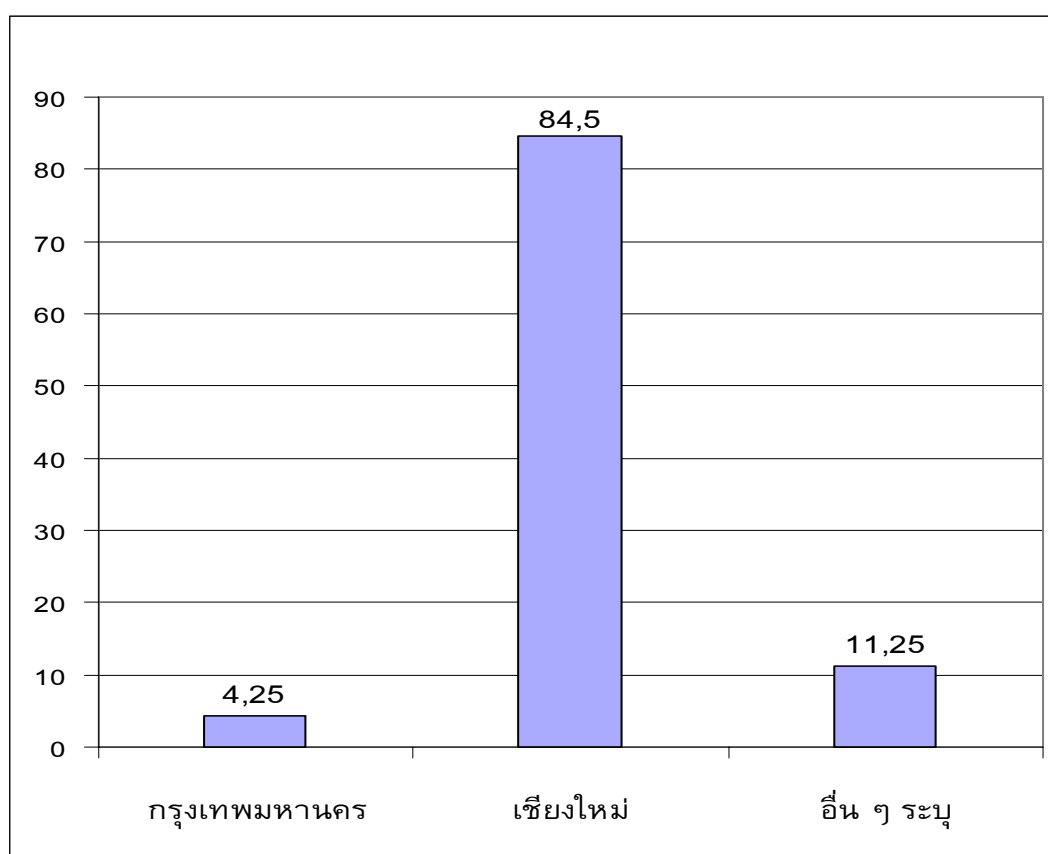

แผนภูมิ 6 แสดงรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 7 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	17	4.25
เชียงใหม่	338	84.50
อื่น ๆ ระบุ	45	11.25
รวม	400	100.00

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มากที่สุด จำนวน 338 คน คิดเป็นร้อยละ 84.50 รองลงมามีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดอื่น ๆ คือ ลำปาง ลำพูน แพร่ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 และมีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร น้อยที่สุด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25

แผนภูมิ 7 แสดงภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของกลุ่มประชากร โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3

ตาราง 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว	ใช่		ไม่ใช่		ไม่ตอบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึงการเดินทางไปเที่ยวเพื่อชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ	285	71.25	109	27.25	6	1.50
2) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการไปช่วยปลูกต้นไม้	154	38.50	239	59.75	7	1.75
3) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	207	51.75	184	46.00	9	2.25
4) Carrying Capacity หมายถึง ชีตความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่	281	70.25	82	20.50	37	9.25
5) ไม่ควรจัดทำสื่อหรือป้ายต่าง ๆ เพื่ออธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากจะบดบังทัศนียภาพและรกรุงรัง	136	34.00	262	65.50	2	0.50
6) การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชนด้วย	367	91.75	27	6.75	6	1.50
7) ไม่ควรต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเพราะภาษาสื่อสารของภาษาในแต่ละชาติไม่เหมือนกัน	40	10.00	359	89.75	1	0.25
8) การปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ เป็นสิ่งที่ทุกคนพึงมี	373	93.25	20	5.00	7	1.75
9) ภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวมีผลต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยว	379	94.75	15	3.75	6	1.50
10) ควรเก็บของป่ากลับมาด้วยทุกครั้งเพื่อเป็นที่ระลึก	32	8.00	367	91.75	1	0.25

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ในข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหมายถึงการเดินทางไปเที่ยวเพื่อชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบ ใช่ จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 71.25 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นอย่างดี และตอบไม่ใช่ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.25 ไม่ตอบ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50

2) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการไปช่วยปลูกต้นไม้ มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบ ใช่ จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 ตอบไม่ใช่ จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.75 ไม่ตอบ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบ ใช่ จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.75 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นอย่างดี และตอบไม่ใช่ จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00 ไม่ตอบ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25

4) Carrying Capacity หมายถึง ขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบ ใช่ จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 70.25 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ และตอบไม่ใช่ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 ไม่ตอบ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.25

5) ไม่ควรจัดทำสื่อหรือป้ายต่าง ๆ เพื่ออธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากจะบดบังทัศนียภาพและรกรุงรัง มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบ ใช่ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 ตอบไม่ใช่ จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 65.50 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำสื่อหรือป้ายต่าง ๆ ที่แสดงถึงรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และไม่ตอบ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50

6) การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชนด้วย มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบ ใช่ จำนวน 367 คน คิดเป็นร้อยละ 91.75 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่าต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชน และตอบไม่ใช่ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.75 ไม่ตอบ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50

7) ไม่ควรต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเพราะภาษาสื่อสารของภาษาในแต่ละชาติไม่เหมือนกัน มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบ ใช่ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตอบไม่ใช่ จำนวน 359 คน คิดเป็นร้อยละ 89.75 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของนักท่องเที่ยวต่างชาติ และไม่ตอบ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25

8) การปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์เป็นสิ่งทีทุกคนพึงมี มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบ ใช่ จำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 93.25 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีจิตสำนึกในการ

อนุรักษ์ และตอบไม่ใช่ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ไม่ตอบ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75

9) ภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวมีผลต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยว มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบใช่ จำนวน 379 คน คิดเป็นร้อยละ 94.75 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยวว่ามีผลต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยว และตอบไม่ใช่ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 ไม่ตอบ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50

10) ควรเก็บของป่ากลับมาด้วยทุกครั้งเพื่อเป็นที่ระลึก มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบใช่ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ตอบไม่ใช่ จำนวน 367 คน คิดเป็นร้อยละ 91.75 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่าการเก็บของป่ากลับมา นั้น เป็นการทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติ และไม่ตอบ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25

3 ความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านสถานที่

ด้านสถานที่	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
สิ่งปลูกสร้างกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ	3.78	1.02	มาก
มีการแบ่งเขตระหว่างบริเวณที่พักกับบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.74	0.96	มาก
ร้านจำหน่ายอาหาร	3.59	0.86	มาก
ห้องอาบน้ำ – ห้องสุขา	3.54	1.03	มาก
ศาลาชมวิว	3.54	0.89	มาก
บ้านพักนักท่องเที่ยว	3.46	0.85	ปานกลาง
ลานกางเต็นท์หรือตั้งแคมป์	3.32	0.92	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.58	0.60	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านสถานที่อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.58

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านสถานที่อยู่ในระดับมาก 5 รายการ ได้แก่ สิ่งปลูกสร้างกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ, มีการแบ่งเขตระหว่างบริเวณที่พักกับบริเวณแหล่งท่องเที่ยว, ร้านจำหน่ายอาหาร, ห้องอาบน้ำ – ห้องสุขา, ศาลาชมวิว โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.78, 3.54, 3.59, 3.74 การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ ได้แก่ บ้านพักนักท่องเที่ยว, ลานกางเต็นท์หรือตั้งแคมป์ โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.46 และ 3.32

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริการ

ด้านการบริการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{x}		
ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยว	4.06	0.85	มาก
ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.84	1.00	มาก
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	3.74	1.02	มาก
มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	3.70	1.06	มาก
ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูป่า	3.57	1.18	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.78	0.89	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริการอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.78

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริการ อยู่ในระดับมาก 5 รายการ ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูป่า โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 4.06 3.84 3.70 3.74 3.57 ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{x}		
ระบบไฟฟ้า	3.86	0.91	มาก
ระบบน้ำใช้	3.86	0.92	มาก
โทรศัพท์สาธารณะ	3.72	1.03	มาก
การจัดเก็บขยะ และระบบกำจัดขยะ	3.72	1.18	มาก
ระบบบำบัดน้ำเสีย	3.59	1.23	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.76	0.90	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.76

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก 5 รายการ ได้แก่ ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำใช้ โทรศัพท์สาธารณะ การจัดเก็บขยะ และระบบกำจัดขยะ และระบบบำบัดน้ำเสีย โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.72 3.86 3.86 3.72 3.59 ตามลำดับ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านความปลอดภัย

ด้านความปลอดภัย	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{x}		
ด้านตรวจ ป้อมยาม	3.61	0.97	มาก
หมุดบอกตำแหน่ง	3.55	0.96	มาก
อาคารปฐมพยาบาล	3.46	0.99	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.54	0.88	มาก

จากตาราง 12 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นโยภาพรวมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.54

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก 2 รายการ ได้แก่ ด้านตรวจ ป้อมยาม และหมุดบอกตำแหน่ง โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.61 3.55 ตามลำดับ การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง 1 รายการ ได้แก่ อาคารปฐมพยาบาล โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.46

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการเข้าถึง

ด้านการเข้าถึง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	\bar{x}		
ป้ายบอกทางต่าง ๆ	3.84	0.87	มาก
ถนนลาดยาง	3.61	0.90	มาก
รถโดยสารประจำทาง	3.54	1.00	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.69	0.82	มาก

จากตาราง 13 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการเข้าถึง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.69

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการเข้าถึง อยู่ในระดับมาก 3 รายการได้แก่ ป้ายบอกทางต่าง ๆ ถนนลาดยาง รถโดยสารประจำทาง โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.54 3.84 3.61 ตามลำดับ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว

ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1 ทำให้ประชาชนมีงานทำมากขึ้น	3.82	0.8	มาก
2 ทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น	3.86	0.79	มาก
3 ทำให้มีการดำเนินธุรกิจและบริการมากขึ้น	3.87	0.74	มาก
4 ก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง	3.79	0.86	มาก
5 การประกอบธุรกิจโดยคนในจังหวัดส่วนมาก	3.67	0.88	มาก
6 การจ้างงานส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนจากถิ่นอื่น	3.32	0.98	ปานกลาง
7 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยม และศีลธรรม	3.48	0.95	ปานกลาง
8 มีผลทำให้วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมเปลี่ยนไป	3.4	1.01	ปานกลาง
9 ทำให้ประชากรมีการอพยพเข้ามาในจังหวัด	3.68	0.87	มาก
10 ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น	3.59	98	มาก
11 ทำให้เกิดปัญหาโสเภณีมากขึ้น	3.46	1.04	ปานกลาง
12 ทำให้เกิดปัญหาความแออัดยัดเยียดในชุมชนมากขึ้น	3.68	0.97	มาก
13 ทำให้มีการปรับปรุงถนนในจังหวัดให้ดีขึ้น	3.82	0.84	มาก
14 ทำให้ท้องถิ่นมีความสะอาดมากขึ้น	3.34	0.97	ปานกลาง
15 ทำให้ประชาชนรักหวงแหนสภาพแวดล้อม	3.57	0.96	มาก
16 มีการทำลายสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ	3.83	0.96	มาก
17 ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชน เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น	3.95	0.8	มาก
18 ส่งผลต่อมลภาวะทางเสียงและควันพิษ	4.01	0.89	มาก
19 ทำให้เกิดการขยายตัวของร้านค้ามากขึ้นส่งผลต่อสถานที่จัดเก็บไม่เป็นระเบียบ	4.04	0.86	มาก
20 มีผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในสังคมที่มีอยู่เดิม	3.85	0.87	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.71	0.51	มาก

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.71

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก 15 รายการ ได้แก่ 1)ทำให้ประชาชนมีงานทำมากขึ้น 2)ทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น 3)ทำให้มีการดำเนินธุรกิจและบริการมากขึ้น 4)ก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง 5)การประกอบธุรกิจโดยคนในจังหวัดส่วนมาก 6)ทำให้ประชากรมีการอพยพเข้ามาในจังหวัด 7)ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น 8)ทำให้เกิดปัญหาความแออัดยัดเยียดในชุมชนมากขึ้น 9)ทำให้มีการปรับปรุงถนนในจังหวัดให้ดีขึ้น 10)ทำให้ประชาชนรักหวงแหนสภาพแวดล้อม 11)มีการทำลายสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ 12)ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น 13)ส่งผลต่อมลภาวะทางเสียงและควันพิษ 14)ทำให้เกิดการขยายตัวของร้านค้ามากขึ้นส่งผลต่อสถานที่จัดเก็บไม่เป็นระเบียบ 15)มีผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในสังคมที่มีอยู่เดิม โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.82 3.86 3.87 3.79 3.67 3.68 3.59 3.68 3.82 3.57 3.83 3.95 4.01 4.04 3.85 ตามลำดับ การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง 5 รายการ ได้แก่ การจ้างงานส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนจากถิ่นอื่น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยม และศีลธรรม มีผลทำให้วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมเปลี่ยนไป ทำให้เกิดปัญหาโสเภณีมากขึ้น และ ทำให้ท้องถิ่นมีความสะอาดมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.32 3.48 3.40 3.46 3.34 ตามลำดับ

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญของความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านต่างๆ

การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ในด้าน ต่างๆ	ค่าเฉลี่ย \bar{x}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านการบริการ	3.78	0.89	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.76	0.90	มาก
ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	3.71	0.51	มาก
ด้านการเข้าถึง	3.69	0.82	มาก
ด้านสถานที่	3.58	0.60	มาก
ด้านความปลอดภัย	3.54	0.88	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.68	0.60	มาก

จากตาราง 15 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นโดยภาพรวมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.68

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้านได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านการบริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านการเข้าถึง และด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{x} เท่ากับ 3.58 3.78 3.76 3.54 3.69 3.71 ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ให้ดียิ่งขึ้น

การเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวไม่สมบูรณ์มีมุมพักผ่อนน้อย เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการให้บริการ อีกทั้งนักท่องเที่ยวมีหลายชาติหลายภาษา ก่อให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสาร บางแห่งเกิดปัญหาขยะขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงห้องน้ำที่สกปรกมาก นักท่องเที่ยวบางกลุ่มไม่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ประชาชนต้องให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ หรือองค์กรต่างๆ โดยการปลูกจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อมให้แก่ชุมชน ด้วยการรักษาความสะอาด อนุรักษ์พันธุ์ไม้ ตกแต่งสถานที่ให้กลมกลืนกับธรรมชาติ งดสิ่งปลูกสร้างต่างๆ รวมถึงควบคุมการตัดป่าโฆษณาต่างๆ ที่ไม่เป็นระเบียบ ก่อนที่จะกำหนดแหล่งท่องเที่ยวใดๆ ควรมีการวิจัย วางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว คงความเป็นวัฒนธรรมของชาวเชียงใหม่ไว้ เช่น กำแพงเมือง ต้นไม้ใหญ่ อีกทั้งไม่ควรปรับปรุงหรือตัดแปลงโบราณสถาน

การตรวจสอบสมมติฐาน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถตรวจสอบสมมติฐานได้ว่าปัจจัยด้านต่างๆ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ และภูมิสำเนา เมื่อเทียบกับความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีระดับนัยยะสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งมีความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ไม่แตกต่างกัน และไม่ปฏิบัติตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยด้านเพศเมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ นั้นมีความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในด้านสถานที่และความปลอดภัย มากกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในด้านการบริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึง และด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว

**การทดสอบความแตกต่างระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ของประชากรกับความต้องการให้เกิด
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนใน อ.เมือง เชียงใหม่**

ตาราง 16 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
จำแนกตามเพศ

	เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig.
ด้านสถานที่	ชาย	162	3.63	0.59	1.18	0.24
	หญิง	238	3.56	0.62		
ด้านการบริการ	ชาย	162	3.88	0.88	1.77	0.08
	หญิง	238	3.72	0.91		
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ชาย	162	3.73	0.87	-0.68	0.50
	หญิง	238	3.79	0.94		
ด้านความปลอดภัย	ชาย	162	3.58	0.80	0.63	0.53
	หญิง	238	3.53	0.94		
ด้านการเข้าถึง	ชาย	162	3.64	0.75	-1.08	0.28
	หญิง	238	3.73	0.87		
ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	ชาย	162	3.14	0.35	1.38	0.17
	หญิง	238	3.09	0.33		

จากตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศ กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95.00 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในด้านสถานที่ มากกว่าเพศหญิง ในด้านสถานที่ และด้านความปลอดภัย และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนมากกว่าเพศชายในด้าน การบริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึง และด้านการพัฒนาการ

ตาราง 17 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
จำแนกตามช่วงอายุ

การพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน	แหล่งของความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	5	3.492	0.698	1.912	0.091
	ภายในกลุ่ม	394	143.926	0.365		
	รวม	399	147.418			
2. ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	5	3.761	0.752	0.931	0.461
	ภายในกลุ่ม	394	318.307	0.808		
	รวม	399	322.067			
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	5	2.381	0.476	0.572	0.721
	ภายในกลุ่ม	394	327.930	0.832		
	รวม	399	330.311			
4. ด้านความปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	5	3.478	0.696	0.891	0.487
	ภายในกลุ่ม	394	307.734	0.781		
	รวม	399	311.212			
5. ด้านการเข้าถึง	ระหว่างกลุ่ม	5	4.204	0.841	1.237	0.291
	ภายในกลุ่ม	394	267.792	0.680		
	รวม	399	271.995			
6. ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	5	0.851	0.170	1.529	0.180
	ภายในกลุ่ม	394	43.844	0.111		
	รวม	399	44.695			

* $p < .05$

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในด้านต่าง ๆ จำแนกตามช่วงอายุ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
จำแนกตามระดับการศึกษา

การพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน	แหล่งของความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	4	1.555	0.389	1.048	0.382
	ภายในกลุ่ม	387	143.595	0.371		
	รวม	391	145.150			
2. ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	4	6.985	1.746	2.170	0.072
	ภายในกลุ่ม	387	311.483	0.805		
	รวม	391	318.468			
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	4	13.989	3.497	4.311	0.002
	ภายในกลุ่ม	387	313.926	0.811		
	รวม	391	327.915			
4. ด้านความปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	4	8.635	2.159	2.806	0.026
	ภายในกลุ่ม	387	297.759	0.769		
	รวม	391	306.394			
5. ด้านการเข้าถึง	ระหว่างกลุ่ม	4	8.333	2.083	3.159	0.014
	ภายในกลุ่ม	387	255.188	0.659		
	รวม	391	263.521			
6. ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	4	0.311	7.778	0.684	0.603
	ภายในกลุ่ม	387	43.983	0.114		
	รวม	391	44.294			

* $p < .05$

จากตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในด้านสถานที่, ด้านการบริการ และด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก, ด้านความปลอดภัย, และด้านการเข้าถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
จำแนกตามสถานภาพ

การพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน	แหล่งของความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	4	0.607	0.152	0.408	0.803
	ภายในกลุ่ม	395	146.811	0.372		
	รวม	399	147.418			
2. ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	4	6.612	1.653	2.070	0.084
	ภายในกลุ่ม	395	315.455	0.799		
	รวม	399	322.067			
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	4	2.818	0.704	0.850	0.494
	ภายในกลุ่ม	395	327.494	0.829		
	รวม	399	330.311			
4. ด้านความปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	4	5.162	1.291	1.666	0.157
	ภายในกลุ่ม	395	306.050	0.775		
	รวม	399	311.212			
5. ด้านการเข้าถึง	ระหว่างกลุ่ม	4	5.530	1.383	2.049	0.087
	ภายในกลุ่ม	395	266.465	0.675		
	รวม	399	271.995			
6. ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	4	0.431	0.108	0.961	0.429
	ภายในกลุ่ม	395	44.264	0.112		
	รวม	399	44.695			

* $p < .05$

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในด้านต่างๆ จำแนกตามสถานภาพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 20 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
จำแนกตามอาชีพ

การพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน	แหล่งของความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	4	3.442	0.861	2.355	0.053
	ภายในกลุ่ม	392	143.251	0.365		
	รวม	396	146.693			
2. ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.778	0.445	0.548	0.701
	ภายในกลุ่ม	392	318.153	0.812		
	รวม	396	319.931			
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	4	4.970	1.242	1.505	0.200
	ภายในกลุ่ม	392	323.514	0.825		
	รวม	396	328.484			
4. ด้านความปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	4	2.352	0.588	0.747	0.561
	ภายในกลุ่ม	392	308.561	0.787		
	รวม	396	310.913			
5. ด้านการเข้าถึง	ระหว่างกลุ่ม	4	0.711	0.178	0.261	0.903
	ภายในกลุ่ม	392	266.852	0.681		
	รวม	396	267.563			
6. ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	4	3.892	9.731	0.086	0.987
	ภายในกลุ่ม	392	44.583	0.114		
	รวม	396	44.622			

* $p < .05$

จากตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในด้านต่าง ๆ จำแนกตามอาชีพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 21 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
จำแนกตามรายได้

การพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน	แหล่งของความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	3	0.348	0.116	0.314	0.815
	ภายในกลุ่ม	373	137.967	0.370		
	รวม	376	138.315			
2. ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	3	4.823	1.608	1.977	0.117
	ภายในกลุ่ม	373	303.250	0.813		
	รวม	376	308.072			
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	3	3.334	1.111	1.310	0.271
	ภายในกลุ่ม	373	316.508	0.849		
	รวม	376	319.842			
4. ด้านความปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	3	1.289	0.430	0.541	0.655
	ภายในกลุ่ม	373	296.375	0.795		
	รวม	376	297.663			
5. ด้านการเข้าถึง	ระหว่างกลุ่ม	3	0.496	0.165	0.249	0.862
	ภายในกลุ่ม	373	248.355	0.666		
	รวม	376	248.851			
6. ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	3	0.127	4.238	0.362	0.780
	ภายในกลุ่ม	373	43.631	0.117		
	รวม	376	43.758			

* $p < .05$

จากตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในด้านต่างๆ จำแนกตามรายได้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 22 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
จำแนกตามภูมิสำเนา

การพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน	แหล่งของความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	2	1.253	0.627	1.702	0.184
	ภายในกลุ่ม	397	146.165	0.368		
	รวม	399	147.418			
2. ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.155	7.734	0.095	0.909
	ภายในกลุ่ม	397	321.912	0.811		
	รวม	399	322.067			
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	2	8.076	4.038	4.975	0.007
	ภายในกลุ่ม	397	322.235	0.812		
	รวม	399	330.311			
4. ด้านความปลอดภัย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.658	1.329	1.710	0.182
	ภายในกลุ่ม	397	308.554	0.777		
	รวม	399	311.212			
5. ด้านการเข้าถึง	ระหว่างกลุ่ม	2	3.070	1.535	2.266	0.105
	ภายในกลุ่ม	397	268.926	0.677		
	รวม	399	271.995			
6. ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	2	0.139	6.940	0.618	0.539
	ภายในกลุ่ม	397	44.556	0.112		
	รวม	399	44.695			

* $p < .05$

จากตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในด้านสถานที่ ด้านการบริการ ด้านความปลอดภัย ด้านการเข้าถึง และด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามภูมิสำเนา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้สรุปผลของการวิจัยดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม เทศกาลและประเพณี กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริการด้านการท่องเที่ยว ของอำเภอเมือง เชียงใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอเมือง เชียงใหม่ ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง เชียงใหม่ ให้ดียิ่งขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการกระทำตามจุดมุ่งหมายมาวิเคราะห์และสรุปผลแล้ว สิ่งที่ได้จากการวิจัยมีดังนี้

1. ทราบจำนวนแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง เชียงใหม่
2. ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความต้องการของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
3. ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในอำเภอเมือง เชียงใหม่
4. ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง เชียงใหม่ ให้ดียิ่งขึ้น

สมมติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนที่แตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้ ได้แก่ สถานที่ การบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และการเข้าถึง
2. ประชาชน (ที่มีปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนา) มีผลต่อความต้องการให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ที่แตกต่างกัน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resources Audit) และแบบสอบถาม โดยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาข้อมูลผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยพบทรัพยากรทางการท่องเที่ยวครบทุกด้านดังต่อไปนี้

1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติ ที่พบคือ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีลักษณะเป็นผืนป่า ครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางประมาณ 262.50 ตารางกิโลเมตร หรือ 163,162.50 ไร่ เหมาะแก่เป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติ มีร้านอาหารมากกว่า 20 ร้านให้นักท่องเที่ยวได้เลือกรับประทาน เปิดให้บริการ 08.00-18.00 น. มีสุขาไว้คอยให้บริการนักท่องเที่ยวโดยเสียค่าบริการ 2 บาท มีลานจอดรถภายในบริเวณด้านหน้าอุทยาน แต่สามารถจอดได้เฉพาะรถยนต์ไม่เกิน 50 คันที่ตั้งถนนศรีวิชัย ต. สุเทพ อ.เมือง จังหวัดเชียงใหม่ หน่วยงานที่รับผิดชอบ สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

- 1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยววัฒนธรรมพบทั้งหมด 6 แหล่งคือ

1.2.1 วัดพระธาตุดอยสุเทพ เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์โดยเป็นที่ประดิษฐานของพระบรมสารีริกธาตุ วัดพระธาตุดอยสุเทพ ตั้งอยู่บนดอยสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ

1.2.2 วัดพระสิงห์วรวิหาร เป็นโบราณสถานที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปสิหิงค์ มีชื่อเสียงด้านความงดงามของสถาปัตยกรรมและลวดลายทองที่ประดับทั้งภายนอกและภายในวิหาร ตลอดจนจิตรกรรมฝาผนังที่มีความโดดเด่นและสะท้อนความเป็นเชียงใหม่ได้อย่าง

ชัดเจน วัดพระสิงห์วรวิหาร ตั้งอยู่บนถนนสามล้าน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วัดพระสิงห์วรวิหารเปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00-18.00 น. ไม่เสียค่าเข้าชม มีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กรมศิลปากร

1.2.3 *วัดเจดีย์หลวง* เป็นโบราณสถานที่สำคัญ แม้ว่าส่วนยอดจะหักลงจากการเกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2088 จากภัยธรรมชาติครั้งนั้นทำให้องค์เจดีย์เกิดรอยร้าวและถูกทิ้งร้างอยู่นานถึง 445 ปี ก่อนที่กรมศิลปากรจะเข้ามาบูรณะจนเป็นอย่างที่เราเห็นในปัจจุบัน ตั้งอยู่กลางเมืองเชียงใหม่ ซึ่ง เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา 08.00-18.00 น. ไม่เสียค่าเข้าชม

1.2.4 *วัดเจ็ดยอด* เจดีย์เจ็ดยอดหนึ่งดงามด้วยปูนปั้นประดับ ทั้งภาพเทพดาในตำนานและท่ายืน แต่ละองค์ทรงเครื่องด้วยฐานที่อ่อนพริ้ว แปลกตา และไม่ซ้ำกัน ถือเป็นงานปูนปั้นชิ้นเอกที่ได้กลายเป็นต้นแบบของเทวดาปูนปั้นประดับพุทธสถานอื่น ๆ ในยุคต่อมา ตั้งอยู่ถนนชูปเปอร์ไฮเวย์ ห่างจากตัวเมือง 4 กิโลเมตร เปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่เวลา 08.00 – 16.00 น. ไม่เสียค่าเข้าชม

1.2.5 *วัดบุพพาราม* เป็นวัดเก่าแก่ที่พระเมืองแก้วทรงสร้างขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้พระราชบิดา พระญาติและเป็นหนึ่งในหลาย ๆ วัดในย่านถนนท่าแพที่เห็นรูปแบบศิลปกรรมพม่าผสมผสานอยู่กับศิลปะล้านนาอย่างเห็นได้ชัดเจน ตั้งอยู่ในย่านถนนท่าแพ เปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่เวลา 08.00 – 18.00 น. ไม่เสียค่าเข้าชม

1.2.6 *วัดอุโมงค์* วัดอุโมงค์สร้างขึ้นในสมัยพระยามังราย กษัตริย์ผู้สถาปนาเชียงใหม่ เพื่อให้พระฝ้ายอรัญวาสีจากลังกาจำพรรษา ต่อมาพญากือนาทรงสร้างอุโมงค์ขึ้นให้พระมหาเถระจันทร์ใช้เป็นทีวีบัสสนากรรมฐาน ตั้งอยู่ถนนสุเทพ เลยสี่แยกคลองชลประทาน เลียบด้านหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่เวลา 08.00 – 18.00 น. ไม่เสียค่าเข้าชม

1.3 ทรัพยากรกรมธรรมปรากฏการณ์สำคัญ ที่พบ 3 เทศกาลคือ

1.3.1 *ประเพณีสงกรานต์* จัดว่าเป็น “ประเพณีขึ้นปีใหม่” มีการรดน้ำดำหัวขอพรจากผู้ใหญ่ และเล่นสาดน้ำกันรอบคูเมืองทั้ง 4 ด้าน ภายในงานมีการประกวดเทพีสงกรานต์ งานเทศกาลนี้จะจัดขึ้นในวันที่ 13 – 15 เมษายนทุก ๆ ปี หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นความร่วมมือกันของจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เทศบาลนครเชียงใหม่

1.3.2 *ประเพณีเป็๋ง* หรือประเพณีลอยกระทง ก่อนถึงวันงานแต่ละบ้านจะตกแต่งบ้านของตนให้สวยงาม ด้วยประทีปโคมไฟ มีขบวนแห่กระทงและประกวดนางงามนพมาศ หน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นความร่วมมือกันของจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เทศบาลนครเชียงใหม่

1.3.3 งานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ มีการจัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ของทุกปี เนื่องจากเป็นเดือนที่มีดอกไม้บานสะพรั่ง ภายในงานมีการจัดประกวดขบวนรถบุปผาชาติ และจำหน่ายต้นไม้ในราคาถูก หน่วยงานที่รับผิดชอบ เทศบาลนครเชียงใหม่

1.4 ทรัพยากรด้านกิจกรรมพบ 3 แหล่งคือ

1.4.1 ศูนย์ศิลปการแสดงกาตสวนแก้ว เป็นศูนย์การค้าขนาดใหญ่ เชื่อมต่อกับโรงแรมระดับห้าดาว และศูนย์แสดงศิลปวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวมาที่แห่งนี้เพียงแห่งเดียวก็ได้ทุกอย่างพร้อมสรรพ ตั้งอยู่ที่ถนนห้วยแก้ว เยื้องกับห้องสมุดประชาชน

1.4.2 ศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่ เป็นที่รวมศิลปวัฒนธรรมล้านนาเอาไว้ ตอนกลางคืนมีการรับประทานอาหารแบบ ชันโตก ตั้งอยู่ที่ถนนสายเชียงใหม่ – หางดง สังกัดจากบ้านทรงไทยหลายหลัง

1.4.3 ถนนคนเดิน กิจกรรมนี้จัดขึ้นทุกวันอาทิตย์ บริเวณถนนท่าแพต่อเนื่องไปถึงถนนราชดำเนิน ภายในงานมีการจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองจากหมู่บ้านต่างๆ รวมถึงเป็นบริเวณที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสามารถทางดนตรีแสดงออกอย่างเต็มที่ ผู้วิจัยพบว่ากิจกรรมนี้เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก น่าจะมีการส่งเสริมโดยเปิดเพิ่มเป็นสัปดาห์ละ 2 วัน

1.5 ทรัพยากรด้านบริการ เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและนักท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรทางด้านนี้มีครบทุกด้านไม่ว่าจะเป็น ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ที่พักระดับ 5 ดาว เกสต์เฮาส์ ร้านอาหาร การสื่อสาร โรงเรียน วิทยาลัย ระบบการขนส่ง

1.6 กิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Tourism Events) ที่พบคือ งานประเพณีสงกรานต์ วันที่ 13-15 เมษายนจัดขึ้นทุกปี และงานประเพณีเป็งเป็ง (ลอยกระทง) ช่วงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

1.7 การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว ใช้การประเมินด้วย 10 ความต้องการพื้นฐาน (10 Needs Basic) ได้แก่ ป้ายบอกทาง สิ่งบ่งชี้จุดท่องเที่ยว ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว สุขา ร้านอาหารและร้านเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก การสื่อความหมาย การกำหนดเส้นทางเดิน มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และป้ายข้อมูลโบราณสถาน หากมีตั้งแต่ 8 ข้อถือเป็นศักยภาพสูง มี 5 ข้อ เป็นศักยภาพปานกลาง มีน้อยกว่า 5 ข้อ เป็นศักยภาพต่ำ ดังนี้

1.7.1 อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย คุณภาพอยู่ในระดับสูง

1.7.2 วัดพระธาตุดอยสุเทพ คุณภาพอยู่ในระดับสูง

1.7.3 วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร คุณภาพอยู่ในระดับสูง

1.7.4 วัดเจดีย์หลวง คุณภาพอยู่ในระดับสูง

1.7.5 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

1.7.6 ประเพณีสงกรานต์ คุณภาพอยู่ในระดับต่ำ

- 1.7.7 ประเพณีี่เป็ง คุณภาพอยู่ในระดับต่ำ
- 1.7.8 มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.7.9 ด้านที่พัก โดยภาพรวมอยู่ระดับสูง มาตรฐานที่พักอยู่ในระดับ4-5

ดาว

- 1.7.10 ด้านร้านอาหาร คุณภาพอยู่ในระดับสูง
- 1.7.11 ด้านการบริการอื่น ๆ เช่น ระบบสาธารณสุขปลอดภัยพื้นฐาน โรงพยาบาลไปรษณีย์ ธนาคาร โรงเรียน คุณภาพอยู่ในระดับสูง

1.8 การจัดอันดับความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวครั้งนี้ อันดับที่ 1 วัดพระธาตุดอยสุเทพ อันดับที่ 2 อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย อันดับที่ 3 ประเพณีสงกรานต์ อันดับที่ 4 การขนส่ง อันดับที่ 5 ถนนคนเดิน

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ผลการวิเคราะห์พบว่า

2.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 และรองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50

2.2 ช่วงอายุอยู่ในระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุด และรองลงมามีช่วงอายุ ต่ำกว่า 20 ปี มีช่วงอายุอยู่ในระหว่าง 31-40 ปี ช่วงอายุอยู่ในระหว่าง 41-50 ปี ช่วงอายุอยู่ในระหว่าง 51-60 และมีช่วงอายุ มากกว่า 61 ปี น้อยที่สุด

2.3 ระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี มากที่สุด และรองลงมามีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สูงกว่าระดับปริญญาตรี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับประถมศึกษา น้อยที่สุด

2.4 สถานภาพโสด มากที่สุด รองลงมามีสถานภาพสมรส มีสถานภาพหม้าย มีสถานภาพหย่าร้าง และ อื่น ๆ แต่ไม่ระบุ

2.5 อาชีพ คือ นักเรียน นักศึกษา มากที่สุด รองลงมามีอาชีพพนักงานเอกชน มีอาชีพรับจ้าง มีอาชีพรับราชการ, รัฐวิสาหกิจจำนวน และน้อยที่สุด มีอาชีพเกษตรกร

2.6 รายได้ อยู่ในระหว่าง 5,000 –10,000 บาท มากที่สุด รองลงมามีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีรายได้ อยู่ในระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท และน้อยที่สุด มีรายได้มากกว่า 20,001 บาท

2.7 ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มากที่สุด รองลงมามีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัด อื่น ๆ คือ ลำปาง ลำพูน แพร่ และน้อยที่สุดมีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร

2.8 ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง มีร้อยละ 71.25

3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาทั้งหมด 6 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในอำเภอเมืองในด้านต่าง ๆ คือ

3.1 ด้านสถานที่ ประชาชนในอำเภอเมือง มีความคิดเห็นว่าสิ่งปลูกสร้างต้องกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ มากมีค่าเฉลี่ย 3.78

3.2 ด้านการบริการ ประชาชนในอำเภอเมือง มีความคิดเห็นว่าข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06

3.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ประชาชนในอำเภอเมือง มีความคิดเห็นว่าระบบไฟฟ้ามีความจำเป็นต่อแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ย 3.86

3.4 ด้านความปลอดภัย ประชาชนในอำเภอเมือง มีความคิดเห็นว่าด้านตรวจ และป้อมยาม เป็นสิ่งที่แหล่งท่องเที่ยวต้องมีระบบรักษาความปลอดภัย มีความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ย 3.61

3.5 ด้านการเข้าถึง ประชาชนในอำเภอเมือง มีความคิดเห็นว่าป้ายบอกทางต่าง ๆ มีความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยว มีความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84

3.6 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ประชาชนในอำเภอเมือง มีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการขยายตัวของร้านค้า เกิดมลพิษ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในสังคมที่มีอยู่เดิม ขณะเดียวกันการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น มีความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71

4. ผลการศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะจากการสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในอำเภอเมือง เชียงใหม่

4.1 ปัญหาและอุปสรรคที่นักท่องเที่ยวประสบเมื่อมาท่องเที่ยว พบว่ามีปัญหาทางด้านบริการ ได้แก่สถานี่ขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ต้องปรับปรุงแก้ไขอีกมาก ทั้งด้านความสะดวกและความมีระเบียบของร้านค้า ร้านอาหารมีราคาแพง คิวรถรับจ้าง และสถานที่จอดรถไม่พอ ควรมีการจัดระเบียบใหม่

4.2 การปฏิบัติตนและการแต่งกายของชาวตะวันตก ทำให้วัฒนธรรมไทยเสื่อมควรแนะนำและให้ความรู้แก่ชาวต่างชาติถึงการแต่งการให้ถูกต้อง เหมาะสม และในขณะเดียวกันควรเผยแพร่ถึงการแต่งการแบบล้านนาเพราะถือว่าเป็นเอกลักษณ์และมีความสวยงาม

4.3 ควรมีการยกระดับมัคคุเทศน์ให้ได้มาตรฐาน และขจัดมัคคุเทศน์เถื่อน

4.4 จัดทำป้ายแนะนำบอกสถานที่ต่าง ๆ เนื่องจากคำอธิบายที่เป็นภาษาอังกฤษมีน้อยมาก

4.5 ด้านความสะดวกและความปลอดภัย ได้แก่ ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ในการให้ดูแลนักท่องเที่ยวให้มาก เพราะเชียงใหม่ติดอันดับเมืองน่าท่องเที่ยว

4.6 แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีห้องน้ำอยู่ไกล ไม่เพียงพอ บางจุดยังไม่สะอาดเท่าที่ควร และแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งร้านค้าหายาก

4.7 ด้านการเข้าถึง ได้แก่ การเดินทางลำบาก ไม่สะดวก ค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวแพง

4.8 ด้านสถานที่และการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวไม่สมบูรณ์ (มุมพักผ่อนมีน้อย) และ แหล่งท่องเที่ยวทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

4.9 ด้านบริการมากที่สุด ได้แก่ ควรให้คนในท้องถิ่นเป็นมัคคุเทศน์เนื่องจากทราบประวัติของสถานที่ท่องเที่ยวอย่างชัดเจนและมีความละเอียดพอ

4.10 ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากในทุกด้าน ไม่เพียงแต่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจความหมายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีโฮมสเตย์

4.11 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ ตกแต่งสถานที่ให้กลมกลืนกับธรรมชาติ งดสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ หรือถ้าจะมี ก็ควรจะมีให้น้อยที่สุด และควรเน้นให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวจริง ไม่ใช่ที่ขายของที่ระลึก

4.12 จัดหาสถานที่ให้เป็นสวนสาธารณะเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันควรควบคุมการตัดป่าไม้ชนิดต่าง ๆ ที่ไม่เป็นระเบียบ

4.13 ด้านความปลอดภัย ควรให้มีบริการรับ-ส่งนักท่องเที่ยวให้เป็นจุด โดยมีบริการรถประจำทาง และระบุวัน-เวลาเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว และจำกัดการเข้าใช้บริการ

4.14 ด้านสถานที่ เพื่ออำนวยความสะดวกและการเข้าถึง ได้แก่ รักษาความสะอาด ควรมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับสำหรับนักท่องเที่ยว และร้านค้าตลอดจนสถานที่จอดรถ

4.15 ประชาชนควรให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ หรือองค์กรต่างๆ ในการอนุรักษ์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

4.16 ควรอนุรักษ์พันธุ์ไม้ และสิ่งของในสถานที่ท่องเที่ยวให้มากกว่านี้ ปลูกจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อมให้กับชุมชน รวมทั้งอบรมประชาชนในท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จัดวิทยากรไว้ประจำ ณ สถานที่

4.17 คงความเป็นวัฒนธรรมของชาวเชียงใหม่ไว้ เช่น กำแพงเมือง ต้นไม้ใหญ่ ไม่ควรปรับปรุงหรือตัดแปลงโบราณสถาน ก่อนที่จะกำหนดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

4.18 ควรมีการวิจัยวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว และ ไม่ควรเปลี่ยนแปลง

วิถีชีวิตให้เป็นไปตามธุรกิจการท่องเที่ยว

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปประเด็นสำคัญมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ด้านสถานที่ ด้านการบริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านการเข้าถึง และด้านพัฒนาการท่องเที่ยว ในภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนเห็นด้วยในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เพราะการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนมีงานทำมากขึ้น ก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง ทำให้มีการดำเนินธุรกิจและบริการ ซึ่งความคิดเห็นเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้นผู้ให้บริการที่ดีจึงควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาให้ลึกซึ่งถึงปัจจัยและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชน เพื่อที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ เบสท์ (Best 1970 : 177) ที่กล่าวไว้ว่า การแสดงความคิดเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น สามารถที่จะช่วยให้ผู้แสดงความคิดเห็นและผู้รับความคิดเห็นตอบสนองความต้องการของแต่ละฝ่ายได้

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน จำนวน 7 ด้าน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ และภูมิฐานะ

2.1 ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนที่มีความแตกต่างระหว่างเพศ กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.00 โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในด้านสถานที่ มากกว่าเพศหญิง ในด้านสถานที่ และด้านความปลอดภัย และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนมากกว่าเพศชายในด้าน การบริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการเข้าถึง และด้านพัฒนาการท่องเที่ยว

2.2 ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในด้านต่างๆ จำแนกตามช่วงอายุ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้

2.3 ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในด้านต่างๆ ได้แก่ด้านสถานที่ ด้านการบริการ และด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย และด้านการเข้าถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในทุกด้าน จำแนกตามสถานภาพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้

2.5 ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในทุกด้าน จำแนกตามอาชีพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.6 ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในทุกด้าน จำแนกตามรายได้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.7 ความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนจำแนกตามภูมิสำเนา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. แหล่งท่องเที่ยว

1.1 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายพันธมิตรในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน่วยงานภาคเอกชน รวมถึงชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดูแล จัดระเบียบแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) โดยให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คุ้มค่า เสริมสร้างให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ด้วยตัวเองและให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.2 การพัฒนาให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (Quality Destination) โดย

- 1.2.1 กำหนดมาตรฐานการให้บริการและมาตรฐานความปลอดภัยในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว
- 1.2.2 การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อุบัติเหตุ และสุขอนามัยของนักท่องเที่ยว
- 1.2.3 การแก้ไขปัญหาแหล่งท่องเที่ยว โดยแก้ไขปัญหาแยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่ในอำเภอเมือง เชียงใหม่ เท่านั้น หากต้องการทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนทั้งหมดควรทำการศึกษาทุกอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจะได้รับทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และนำผลการวิจัยมาปรับปรุงให้ได้ตามความต้องการของประชาชน
2. จากการลงพื้นที่ผู้วิจัยประสบปัญหาในเรื่องของการเดินทางไปยังพื้นที่ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาบางแหล่งเป็นไปด้วยความยากลำบาก การเก็บแบบสอบถามต้องติดตามตลอดเวลา มิเช่นนั้นจะได้กลับมาไม่ครบ ค่าใช้จ่ายเกินงบประมาณที่กำหนดไว้ หน่วยงานภาครัฐบางแห่งไม่ค่อยให้ความร่วมมือ และระยะเวลาที่จำกัดอีกทั้งเป็นช่วงที่ไม่ใช่งานเทศกาล ทำให้ข้อมูลที่ได้ยังไม่สมบูรณ์แบบ ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 4 เดือน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ กาญจนกิติ (2545). ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในจังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ มน.ม. (การท่องเที่ยว). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- กรมการปกครอง. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2548, จาก <http://www.thaitambon.com>.
- กรมการปกครอง. สืบค้นเมื่อ 04 พฤษภาคม 2548, จาก <http://www.amphoe.com>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2547, กุมภาพันธ์). อนุสารอศท 44(1)
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. แผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
จิราภา แสนเกษม และคณะ (2545). การวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ: พิทักษ์อักษร
คณะวิทยาการจัดการสถาบันราชภัฏ.
- ดรุณี แก้วม่วง. (2534). สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของโลกและของประเทศไทยใน
ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: หอรัตนชัยการพิมพ์.
- เดชา โต้งสูงเนิน. (2543). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตร กรณีศึกษาบ้านม่วงคำ ตำบล
โป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ มน.ม (การท่องเที่ยว). เชียงใหม่ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ตัดดาว บุญปัญญาโรจน์. (2545). แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวบนอุทยานภูชี้ฟ้า
ตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. วิทยานิพนธ์ มน.ม. (การท่องเที่ยว). เชียงใหม่ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนภรณ์ นาคเขียว. (2545). แนวทางพัฒนาไป่เดือด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็น
แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. วิทยานิพนธ์ มน.ม (การท่องเที่ยว). เชียงใหม่ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา เลหาะจินดา (2546). นิเวศวิทยา พื้นฐานสิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นำชัย ธนผล. (2545, มกราคม-มีนาคม) การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนบ้าน
โป่ง อำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่. จุลสารการท่องเที่ยว 21(1) : 44-45
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เชียงใหม่. ปรินิพนธ์
คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- บุญเลิศ เปเรว่า (2543). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรต่อการท่องเที่ยว
ในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ มน.ม. (การท่องเที่ยว) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- พจนา สวนศรี (2546). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อ
ชีวิตและธรรมชาติ

- พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์ (2542). ศักยภาพของจังหวัดเชียงใหม่ในการเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง. วิทยานิพนธ์ มน.ม. (การท่องเที่ยว) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ภราเดช พยัฒวิเชียร (2539, มกราคม-เมษายน) “การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” อนุสารการท่องเที่ยว อ.ส.ท. 39 (6-9).
- ภาวิณี เวชสิทธิ์นรกิจ (2543). ศักยภาพและปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ มน.ม. (การท่องเที่ยว) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2538). ลักษณะของ Ecotourism. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2548, จาก <http://eco.swu.ac.th/ecotourism.htm>
- ยศ สันตสมบัติและคณะ (2544). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์
- ราเมศร์ พรหมชาติ (2545). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษากำแพงบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ มน.ม. (การท่องเที่ยว) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ลีศึก ฤทธิ์เนติกุล และคณะ (2546). ชุดโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการอยู่รอดของชุมชนชาวม้ง บ้านดอยปุ๋ย อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ มน.ม. (การท่องเที่ยว) เชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิญญา พิชญุกานต์ (2544). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าในเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ สถ.ม (การท่องเที่ยว) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีพร สมบุญธรรม. (2536, มกราคม-มีนาคม). “Ecotourism: การท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์ สัญลักษณ์ใหม่แห่งทศวรรษ”. *จุลสารการท่องเที่ยว*. 12(1)
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ เสนอต่อ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (รายงานขั้นสุดท้าย) กรุงเทพมหานคร
- ศรัญญา วรากุลวิทย์. (2546). *ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้า
- สมอาจ วงษ์ขมทอง. (2536). การสำรวจความคิดเห็นด้านศักยภาพ. วิทยานิพนธ์ พ.ม (การสาธารณสุข) สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สิริวัฒนา ไจมา; และคณะ (2546). รายงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์ “โครงการ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านแม่กลางหลวง ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่”. มน.ม (การท่องเที่ยว). เชียงใหม่ :สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. ถ่ายเอกสาร

- เสรี วังสีไพจิตร. (2534). จุดหักเหของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชนวนให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยา
ทางการเมือง. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สำนักงานนสาร กรมป่าไม้. วนสารฉบับพิเศษรวมแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ.
133-136
- อัจฉรา โพธิยานันท์. (2539). การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- Best, J.W.(1970). *Research in Education*.2nd New Jersey: Prentice-Hall.
- Buckley, R. 1993. *International center for ecotourism research*, Research report 1993.
Gold Coast. Australia, Griffith University.
- Ceballos-Lascurain, H. 1996 *Tourism, Ecotourism and Protected Areas*, International
Union for the Conservation of Nature, Gland, Switzerland.
- McIntosh, Robert W. and Goeldner, Charles R.1986. *Tourism-Principles, Practices,
Philosophies*, Fifth edition. New York : John Wiley & Sons, Inc, p.377
- World Tourism Organization. (1997). *Tourism 2020 Vision*. Madrid: WTO

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

1. รายการทรัพยากรธรรมชาติ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
1.1 ภูมิทัศน์และ ภูมิอากาศ : หาด ถ้ำ ที่ ราบ หุบเขา ถดถูกล เกาะ ฯลฯ							
1.2 พืช : ป่า ไร่ เขา สวนผลไม้ สวน ฟาร์ม ต้นไม้ ป่าไม้ ป่าชายเลน สมุนไพร สวนครัว ความหลากหลายทาง ชีวภาพ ฯลฯ							
1.3 สัตว์ : นก สัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ใกล้สูญ พันธ์ แมลง สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง ปศุสัตว์ ฯลฯ							
1.4 น้ำ : ลำธาร แม่น้ำ คั้งน้ำ น้ำตก ทะเลสาบ น้ำพุร้อน ทะเล อ่างเก็บ น้ำ เขื่อน ฯลฯ							

2. รายการทรัพยากรวัฒนธรรม

2. ทรัพยากรวัฒนธรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่โทรศัพท์
2.1 มรดกวัฒนธรรม : ปราสาท บ่อม ที่เกิดคน สำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ หมู่บ้าน/เมือง วัฒนธรรมพื้นบ้าน ศูนย์ ข้อมูล ศูนย์วัฒนธรรม วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม							
2.1 มรดกด้านศาสนา : โบสถ์ วิหาร สุเหร่า โบสถ์ คริสต์ วัด สุสาน ศาสนสถาน เจดีย์ปราสาทขอม พระพุทธรูปปางต่างๆ จิตรกรรมฝาผนัง ประติมากรรม พระไตรปิฎก ใบเบ็ด กุระฮาน							
2.3 ศิลปชาติพันธ์ ชนกลุ่ม น้อย ชาวเขา ดนตรี อาหาร หัตถกรรม ภาษาถิ่น การแสดงขนบธรรมเนียม ประเพณี							

3. รายการทรัพยากรมหกรรมปรากฏการณ์สำคัญ (Events)

3. ทรัพยากรมหกรรมและ Events	ชื่องานแสดง และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	วันที่	ประเภทกิจกรรม	จำนวนผู้เข้าร่วม	คุณสมบัติ ผู้เข้าร่วม	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
3.1 มหกรรม เฟสติวัลดนตรี ชนิดต่างๆ แจส ป๊อบ การแสดงละคร เต็มรูปแบบ หนังสือนิทรรศการ							
3.2 Tournaments การแข่งขันกีฬา กอล์ฟ เทนนิส ฟุตบอล มวย แข่งรถ แข่งม้าโชว์ ประกวดสุนัข							
3.3 งานแสดงสินค้าธุรกิจ งานแสดงสินค้า เกษตรกรรม รถยนต์ เรือ อุปกรณ์กีฬา งานประชุม ประชุมสมาคมโลก							
3.4 งานแสดงอื่นๆ วันชาติ งานฉลอง งานฉลองถนนต่างๆ ขบวนแห่ มหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม ดอกไม้ แสงบุญ ประกวดงานแสดงอาหาร การถ่ายรูป							

4. รายการทรัพยากรด้านกิจกรรม

4. ทรัพยากรกรมธรรม์และ Events	ชื่อกิจกรรม และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	เวลา เปิด-ปิด	มีฤดูใดบ้าง	ค่าผ่านประตู	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
4.1 กิจกรรมนันทนาการ สนามเด็ก สนามกอล์ฟ สนามเทนนิส เส้นทางศึกษา ธรรมชาติ ทางจักรยาน คลอง โดตร่ม สระว่ายน้ำ การพายเรือ ตกปลา แกะสลัก							
4.2 กิจกรรมด้านบริการ ขายปลีก อุปกรณ์แคมป์ปิ้ง เสื้อผ้าเฉพาะ เซรามิก แก้ว สินค้าโรงงาน ละคร การอบ สมุนไพร การนวด การรักษา ภาพยนตร์							
4.3 สิ่งอำนวยความสะดวก ทัวร์สวนผลไม้ ทัวร์อุทยาน แห่งชาติ ฟาร์ม สวนพฤกษ ชาติ ท้องฟ้าจำลอง สวนสนุก ทัวร์โรงงาน ทำเรือ สวนสาธารณะ							

5. รายการทรัพยากรด้านบริการ

5. ทรัพยากรบริการ	ชื่อ/ประเภท บริการ ลักษณะ	ที่ตั้ง (แผนที่)	ที่ห้อง ที่คน	ราคาห้อง ราคาอาหาร	เวลาเปิดทำการ	บริการต่าง ๆ	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
5.1 การขนส่ง							
การเข้าถึง ยานพาหนะ เรือ รถไฟ รถยนต์ เครื่องบิน รถทัวร์ สนามบิน ท่าเรือ							
5.2 ที่พักแรม							
โรงแรม 2-5ดาว home stay Farm stay โมเต็ล หอพัก แคมป์ปิ้ง							
5.3 การต้อนรับ							
ศูนย์ข้อมูล แผนที่ โบรชัวร์ ของที่ระลึก ป้ายบอกทาง ไกด์ท้องถิ่น บริษัททัวร์ ที่ทำเจ้าของบ้าน							
5.4 บริการอื่นๆ							
การซ่อมต่างๆ บั๊มน้ำมัน ธนาคาร ที่แลกเงิน ตำรวจ ท่องเที่ยว บริการสุขภาพ และอุบัติเหตุ ไปรษณีย์ โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา							

6. รายการ Tourism Events ในรอบปี

รายการกิจกรรมท่องเที่ยว (Tourism Events)	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.

7. การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว

ลักษณะทรัพยากร	คุณภาพ	ความโดดเด่นเมื่อเทียบกับที่อื่น	จุดดึงดูดนักท่องเที่ยว
1. ทรัพยากรธรรมชาติ			
2. ทรัพยากรวัฒนธรรม			
3. Events			
4. กิจกรรม			
5. บริการ			

8. ตารางการจัดอันดับความสำคัญของทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะทรัพยากร	คุณสมบัติความโดดเด่น	ลูกค้าสำคัญ	โอกาสในการพัฒนา	อุปสรรคต่อการพัฒนา	อันดับ
ทรัพยากรธรรมชาติ					
ทรัพยากรวัฒนธรรม					
Events					
กิจกรรม					
บริการ					

หมู่ที่..... ตำบล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. (ทำการบันทึก)

แบบสอบถามโครงการวิจัย

เรื่อง

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษา: อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

โดย

อาทิตยา พิเชษฐพันธ์

การศึกษาระดับปริญญาโท

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปีการศึกษา 2548

ภาคผนวก ข

ภาคผนวก ค

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอาทิตยา พิเชษฐพันธ์
วันเดือนปีเกิด	26 มิถุนายน 2520
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	29/40 ถนนสุนทรโกษา แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยฝ่ายการตลาด
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท บอนกาแพ (ประเทศไทย) จำกัด 5 ซอย 20 มิถุนา แยก 11 ถนนสุทธิสาร แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดาราวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2538	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2542	ครุศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. 2544	ประกาศนียบัตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2548	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ